

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΓ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1964 | ΑΡΙΘ. 19

ΥΠΟ ΤΑΣ ΕΥΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΟΙ ΓΑΜΟΙ ΤΩΝ ΝΕΑΡΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΑΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΦΙΛΟΧΡΙΣΤΟΥ ΛΑΟΥ

ΜΙΑ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ

Ἐολόκληρος ὁ ἑλληνισμὸς συνεκέντρωσε τὴν τελευταία αὐτὴ περίοδο τὴν προσοχή, τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὸν παλμὸ τοῦ γύρω ἀπὸ τὸ μεγάλο γεγονός, ποῦ συνετελέσθη εἰς τὴν πρωτεύουσαν. Τοὺς γάμους τοῦ νεαροῦ Βασιλέως καὶ τῆς πανεύμορφης πριγκηπίσσης τῆς χώρας τοῦ Βορρᾶ. Ἀλλὰ δὲν εἶχε προκαλέσει τὸ ἐνδιαφέρον μόνον τῶν Ἑλλήνων τὸ μυστήριον αὐτό, ποῦ ἔνωσε δύο νεαροὺς βασιλικοὺς βλαστοὺς καὶ ἔδιδε εἰς τὴν Ἑλλάδα τοὺς νέους βασιλεῖς, ἀλλὰ καὶ ὀλοκλήρου τοῦ ὀρθοδόξου χριστιανικοῦ κόσμου. Ἐνυμφεύετο ὁ μόνος ὀρθόδοξος βασιλεὺς: ὁ νεαρὸς Κωνσταντῖνος. Ἱστορία, παράδοσις, ὄνομα συνέθεταν σὲ κάθε σκέψι τὴν σημασία τοῦ μεγάλου γεγονότος τῶν βασιλικῶν γάμων. Ἐολόκληρη ἡ ὀρθοδοξία ἐκινήθη καὶ ἔστειλε τὸν χαιρετισμὸν τῆς πρὸς τοὺς ἐρχομένους εἰς γάμου κοινωνίαν νεαροὺς βασιλικοὺς βλαστοὺς, διὰ τῶν ἀρχηγῶν τῶν ἐκκλησιῶν. Ἡ Ἀθήνα ποῦ τὴν ἐπεσκέφθη ὁ ἀπόστολος τῶν Ἑθνῶν διὰ νὰ κατακρημνίσῃ μὲ τὴν διδασκαλίαν τοῦ τὰ παλᾶ θρησκευτικὰ εἶδωλα καὶ νὰ κηρύξῃ τὰ διδάγματα τοῦ ἀληθινοῦ ἀγνώστου Θεοῦ, τοῦ Χριστοῦ, συνεκέντρωσε ὑπὸ τὴν σκιάν τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ὑπὸ τὸ ἐκθαμβωτικὸ φέγγος ἑνὸς λαμπροῦ ἀττικοῦ ἡλίου Πατριάρχας καὶ ἀρχηγούς αὐτοκεφάλων ἐκκλησιῶν καὶ ἱεράρχας ἀπὸ κάθε χριστιανικῆ ὀρθόδοξον γωνίαν τῆς γῆς. Νέφος πράγματι ὑπῆρξεν ἡ μὴ παρουσία εἰς τὴν πανορθόδοξον αὐτὴν χαρμόσυνον συγκέντρωσιν τοῦ πρωτοκαθημένου τῆς Ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, τοῦ Οἴκου-

μενικοῦ Πατριάρχου, ἀλλ' ἡ ἐπιβλητικὴ φυσιογνωμία του ἐπλανᾶτο καὶ ἐκυριαρχοῦσε ὡς σκιά μεταξύ τοῦ πλήθους τῶν συγκεντρωμένων κορυφῶν τῆς Ὁρθοδοξίας. Ὁ γάμος αὐτὸς τοῦ νεαροῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου καὶ τῆς πανεύμορφης νεαρωτάτης πριγκιπίσσης Ἄνας-Μαρίας, ἐστάθηκε διὰ τὸν ἑλληνικὸν λαόν, ποῦ τὸν παρηκολούθησε ἀπὸ πλησίον καὶ ἀπὸ μακρὰν καὶ διὰ τὸν ὀρθόδοξον, τὸν πανορθόδοξον κόσμον μιὰ ψυχικὴ θρησκευτικὴ ἀγαλλίασις καὶ μιὰ ὑποβλητικὴ καὶ συγκινητικὴ ἀφύπνισις παλαιῶν ἐποχῶν, συνδεδεμένων μὲ τὴν ἱστορίαν τῆς βασιλείας καὶ τὶς μορφές τῶν Ὁρθοδόξων αὐτοκρατόρων καὶ βασιλέων. Ἡ βυζαντινὴ ἐποχὴ ἐξωντάνεψε ὅσο οὐδέποτε ἄλλοτε μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῶν γάμων αὐτῶν. Συνυφασμένη μὲ τὴν εὐλάβειαν πρὸς τὴν θρησκείαν ἡ ζωὴ τῶν βασιλέων τῆς περιόδου τῆς Βυζαντινῆς ἀκμῆς καὶ ἡ ὅλη τελετουργικὴ, σύντομος ἔστω ἐποχὴ τῶν γάμων τοῦ νεαροῦ ἑλληνοσ Βασιλέως, μετὰ τῆς φιλοχρήστου πριγκιποπούλας, κόρης τοῦ Βορρᾶ, ἐδημιούργησε ἕνα θρησκευτικὸν κόσμον συγκινητικόν. Ἡ ἀφύπνισις τῶν χρόνων καὶ τῶν μεγάλων μορφῶν τοῦ Βυζαντίου, ποῦ δὲν ἔπαυσαν ν' ἀποτελοῦν ἀκατάλυτη πάντοτε παράδοσι σὲ κάθε ἑλληνικὴ ψυχὴ, ἐπρόβαλε φωτεινὴ τὴν βυζαντινὴν ἐποχὴ καὶ ἐζήσαμεν μὲ παραλληλισμοὺς ζωντανοὺς καὶ ἀκαταμάχητους.

Ἀναβίωσις παλαιῶν βυζαντινῶν βασιλικῶν γάμων καὶ οἱ σημερινοὶ ποῦ ἐώρτασε ὀλόκληρη ἡ Ὁρθοδοξία. Ἀναβίωσις ἠθῶν, παραδόσεων, κανόνων καὶ αἴγλης.

Τὸ κάλλος τῆς βασίλισσας νύμφης, αὐτὸ συνεκέντρωνε τὸν θαυμασμὸ καὶ ὑπενθύμιζε παληὰς ἑλληνίδες αὐτοκρατόρισσες. Εἰς τὴν παρθενιά καὶ τὸ κάλλος τοῦ σώματος οἱ βυζαντινοὶ βασιλεῖς ἔδιδαν τὴν μεγαλύτερη προσοχὴ καὶ σημασίαν. Ἦθελαν ὠραῖες τὶς ρήγισσές τους. Θεοδόσιος ὁ Β' ἐνυμφεύθη τὴν πανεύμορφη Ἀθηναΐδα, ποῦ μετωνομάσθηκε Εὐδοκία καὶ στάθηκε ἀντάξια τοῦ μεγάλου ἀξιωματὸς της. Κωνσταντῖνος ὁ ΣΤ' συνεζεύχθη τὴν περικαλλῆ Μαρίαν καὶ ὁ Θεόφιλος ἔδωκε τὴν προτίμησίν του εἰς τὴν Θεοδώραν. Τὸ σωματικὸ κάλλος ἐστάθηκε τόσο βασικὸ γιὰ τὴν ἐπιλογὴ τῶν βασιλισσῶν, ὥστε ἡ νύφη, ἡ μέλλουσα αὐτοκράτειρα, νὰ ἀναζητῆται καὶ μεταξύ τῶν παρθένων κατωτέρων κοινωνικῶν τάξεων. Ἡ σύζυγος τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ ἡ Θεοφανῶ κατόπιν ἐλατρεύθησαν ἀπὸ τὸν λαὸ γιὰ τὴν ὁμορφίαν τους, ἄσχετα πρὸς τὴν κοινωνικὴ τάξιν τους. Ἐφάμιλλος πρὸς τὶς ὠραῖες βασίλισσες τοῦ Βυζαντίου καὶ ἡ παρθένα, ποῦ συνέδεσε τὴν ζωὴν της μὲ τὸν νεαρὸ βασιλέα τῶν Ἑλλήνων. Ὁ γάμος των μέσα σὲ μιὰ ἀτμόσφαιρα ἀφαντάστου αἴγλης. Ἦταν καὶ ἀπὸ ξένες χῶρες

οί βυζαντινές αυτοκρατορίσσεις, ὅπως συνέβη καὶ μὲ τὴν ἰδικήν μας βασιλίτσα τὴν Ἄννα Μαρίαν. Ἰδιαιτέρος ἀπεσταλμένος τοῦ οἴκου τῆς νύφης ἀναχωροῦσε τὴν παραμονὴν τῶν γάμων, γιὰ τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων, γιὰ νὰ φέρῃ ἐγκαίρως καὶ ἐπισήμως πλέον τὴν εἶδισι τῶν γάμων καὶ νὰ ἀρχίσῃ μὲ τὴν ἄφιξι αὐτοῦ ἡ προετοιμασία γιὰ τὴν ὑποδοχὴ. Συγχαριάρχιος ἐκαλεῖτο ὁ ἀπεσταλμένος αὐτός, πού ἐγένετο δεκτὸς μὲ μεγάλες τιμὲς στὸ παλάτι. Ἄν ἡ νύφη θὰ ἤρχετο ἀπὸ ξηρᾶς θὰ ἐγένετο δεκτὴ στὴν εἴσοδο τοῦ βυζαντινοῦ ἐδάφους ἀπὸ τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς συγγενεῖς τοῦ μέλλοντος νυμφίου βασιλέως καὶ ὑπὸ τῶν τοπικῶν προυχόντων. Ὑπὸ τὶς ἐπευφημίες τοῦ συγκεντρωμένου κόσμου ἡ πομπὴ τῆς βασιλίτσης ἔφθανε στὴν βυζαντινὴ πρωτεύουσα καὶ ξεπέζεε ἡ μέλλουσα βασιλίτσα ἔξω τῶν τειχῶν, στὰς Πηγὰς. Ἐκεῖ ἀνέμενε τὴν περικαλλῆ νύμφη ἔφιππος ὁ μέλλων νυμφίος βασιλεὺς. Ἄν, ὅπως συνέβη σήμερον μὲ τὴν νεαρὰν βασιλίτσα μας, ἤρχετο διὰ θαλάσσης, συνοδευομένη συνήθως ἀπὸ τοὺς ὑψηλοὺς γονεῖς τῆς, ἐγένετο δεκτὴ ἀπὸ τὸν βασιλέα νυμφίον καὶ τοῦ πατρός του ἐφ' ὅσον ἐζοῦσε, ἐφίππων καὶ τῶν δύο καὶ περιστοιχιζομένων ἀπὸ ἄρχοντας καὶ ἀρχόντισσες, παλαιότερα μὲν εἰς τὰ παρὰ τὴν Ἁγίαν Σοφίαν ἀνάκτορα, βραδύτερον δὲ εἰς τὰ ἀνάκτορα πλησίον τοῦ ναοῦ τῶν Βλαχερνῶν. Χιλιάδες κόσμου παρατεταγμένου καὶ συντεταγμένου κατὰ μῆκος τῶν παραθαλασσίων τειχῶν ἐχαιροῦσε καὶ ἐπευφημοῦσε τοὺς μελλονύμφους. Κατὰ τὴν διαδρομὴν πρὸς τὰ ἀνάκτορα—τὸ νυμφαγῶγιον—ὑπὸ τοὺς ἦχους τῆς μουσικῆς ἐψάλλοντο ὕμνοι «ἐπιβατήριοι», ἐξυμνοῦντο τὸ κάλλος καὶ τὸ γένος τῆς βασιλίτσης νύμφης καὶ ἔρραίνετο τὸ διερχόμενον ζεῦγος μὲ μῦρα καὶ μὲ ροδοπέταλα. Παραθέτομεν δεῖγμα τῶν ἐπιβατηρίων ποιημάτων, πού ἀπηγγέλλοντο καὶ ἐψάλλοντο:

Χαρὰ ἐτελεῖτο πάνδημος
καὶ θρίαμβος καὶ κρότος
ἀπὸ τοῦ αυτοκράτορος καὶ
μέχρι τοῦ τυχόντος
εἰς σκιρτισμὸς καὶ κρεμασμὸς
καὶ ἀποδοχὴ καρδίας.

Ἡ τελετὴ τῶν γάμων—τὰ στεφανώματα—ἐγένετο συνήθως τὴν Κυριακῇ. Οἱ μελλονύμφοι εἰσῆρχοντο εἰς τὸν ἐσωτερικὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Στεφάνου στὴν περιοχὴ Δάφνης. Ἐκεῖ τοὺς ὑπέδεχτο ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης μετὰ τῶν ἄλλων ἱεραρχῶν καὶ ἀξιωματούχων κληρικῶν. Εἰς τὸν ναὸν αὐτὸν ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης εὐλογοῦσε τὰ μνηστρα. Ἐπακολουθοῦσε ἡ εἴσοδος

εις τὸν μεγάλον ναόν, ὅπου κατ' ἄρχὰς ἐτελεῖτο ὑπὸ τοῦ Οἰκου-
μενικοῦ Πατριάρχου πανηγυρική λειτουργία καὶ μετὰ ταῦτα
ἐγίνετο ἡ τελετὴ τῶν γάμων, προεξάρχοντος τοῦ Οἰκουμενικοῦ
Πατριάρχου. Στὴν τελετὴ αὐτὴ μετεῖχε περιβεβλημένη τὰ χρυσο-
κέντητα ἱερά ἄμφια ἢ πλειονότης τῶν ὀρθοδόξων Πατριαρχῶν,
ποῦ κατέφθαναν ἐγκαίρως εἰς τὴν βασιλίδαν τῶν πόλεων καὶ τῶν
ἱεραρχῶν τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας. Χοροὶ πολυμελεῖς ἔ-
ψαλλον τὰς γαμηλίους θρησκευτικὰς ᾠδὰς καὶ ἔχορευετο ὁ χορὸς
τοῦ Ἡσαΐα ὑπὸ βροχὴν ροδοπετάλων καὶ χρυσῶν νομισμάτων.

Μετὰ τὴν τέλεσιν τῶν γάμων τὸ βασιλικὸ ζεῦγος κατηυθύνετο
πρὸς τὰ ἀνάκτορα ὑπὸ τὰς ἐπευφημίας τοῦ συγκεντρωμένου εἰς
ὄλην τὴν διαδρομὴν πλήθους. Εἰς τὴν θύραν τοῦ ἰδιαιτέρου αὐτο-
κρατορικοῦ διαμερίσματος, εἰς τὸ σημεῖον ποῦ ἐκαλεῖτο «ὄνοπό-
διον» ὑπεδέχοντο τοὺς βασιλεῖς τοὺς εὐλογημένους διὰ τοῦ
γάμου των ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας μεγιστᾶνες καὶ πατρίκιοι ἀναφω-
νοῦντες «εἰς πολλοὺς ἀγαθοὺς χρόνους».

Ἡ ἀστράπτουσα ὁμορφιὰ τῆς νέας βασιλίσσας καὶ τὰ χαμό-
γελά της πρὸς τοὺς ἐπευφημοῦντας δημιουργοῦσαν τὴν ἀτμό-
σφαιραν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἐσφυρηλατοῦντο ἀπὸ τῆς πρώτης
στιγμῆς οἱ δεσμοὶ τῆς ἀγάπης λαοῦ καὶ βασιλίσσης.

Τὸ ἴδιο ἀκριβῶς, τὸ ὁποῖον ἐσημειώθη καὶ μὲ τὰς ἐκδηλώσεις
τοῦ λαοῦ καὶ τῆς νεαρᾶς βασιλίσσης κατὰ τὴν ἀλησμόνητην δια-
δρομὴ τῆς βασιλικῆς πομπῆς ἀνὰ τοὺς κεντρικοὺς δρόμους τῆς
πρωτεύουσας. Αἱ εὐχαὶ τῆς Ἐκκλησίας συνώδευον τὸ ζεῦγος τῶν
νεονύμφων βασιλέων πρὸς τὴν εὐτυχίαν· αἱ ἐκδηλώσεις τοῦ λαοῦ
ἀποτελοῦσαν ἐγγύησιν μιᾶς ἀμοιβαίας ἀγάπης, ἐπὶ τῆς ὁποίας
καὶ μόνον εἶναι δυνατὸν νὰ στηριχθῇ ἡ ἰσχύς καὶ ἡ αἴγλη τοῦ
θρόνου.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΣΑΜΟΥ ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ
ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ

ΤΟΜΟΙ 1-5

ΕΚΑΣΤΗ ΣΕΙΡΑ ΔΡΧ. 300

**Πωλοῦνται εἰς τὰ Γραφεῖά μας, ἀποστέλλονται δὲ
καὶ ταχυδρομικῶς ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.**

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ ΦΥΛΑΚΩΝ

Β.

Εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον τοῦ «Ἐφημερίου» εἶδομεν τὸ ἐνδιαφέρον τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῶν βυζαντινῶν χρόνων ὑπὲρ τῶν φυλακισμένων. Εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους τὰ μέγιστα συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀνακαίνησιν τοῦ ἔργου τῶν φυλακῶν ἡ ἀγγλὶς Ἐλισάβετ Φράυ. Αὕτη ἐγνώριζεν, ὅτι ὁ στέφανος καὶ τὸ κορῦωμα πάσης ἱεραποστολικῆς ἐργασίας καὶ ἐκδηλώσεως τῆς ἀγάπης εἶναι ἡ ἀναζήτησις τοῦ ἀπολωλότες. Βεβαίως ἡ ἐργασία αὕτη ἦτο δύσκολος διὰ τὴν Φράυ. Πολλάκις ἀπῆτει ἄμεσον ἀντίκρουσμα τῶν εἰδεχθεστέρων περιπτώσεων τῆς ψυχικῆς καταπτώσεως καὶ πωρώσεως. Ἄλλ' ἡ Φράυ δὲν κάμπτεται. Ὡς ὄπλον ἔχει τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία συνέχει τὴν καρδίαν της. Ἐλπίζει εἰς τὴν δύναμιν τῆς Θείας Χάριτος, ἡ ὁποία, ὅταν ἀρδύσῃ μὲ τὰ ζωοποιὰ ρεῖθρά της τὴν χέρσον καὶ ἄγονον ψυχὴν τοῦ ἐπιστρέφοντος ἁμαρτωλοῦ, δύναται νὰ τὴν μεταβάλῃ εἰς κῆπον πνευματικῶν ρόδων καὶ κρίνων. Ὡς ἐλέχθη, «εἶναι κέρδος νὰ εὕρῃ τις μίαν ὠραίαν ψυχὴν· εἶναι ὠραιότερον κέρδος νὰ τὴν διατηρήσῃ· ἀλλ' εἶναι ὠραιότατον καὶ δυσκολώτατον κέρδος νὰ εὕρῃ καὶ νὰ σώσῃ μίαν ψυχὴν, ἡ ὁποία ἀπωλέσθη».

Ἡ Φράυ εἰργάσθη μὲ ἐξαιρετικὴν σοφίαν καὶ διαίσθησιν ἐντὸς τῆς φυλακῆς. Βεβαίως πάντοτε ἔβλεπεν ἐντὸς τῆς ψυχῆς τῶν φυλακισμένων τὸ ἄσχιστον καὶ πυκνὸν δίκτυον τῶν ψυχικῶν συνδέσεων καὶ ἐπιδράσεων, τὴν ἰσχυρὰν δύναμιν τῆς κληρονομικότητος, τοῦ περιβάλλοντος καὶ τῶν παιδικῶν ἐντυπώσεων καὶ παραστάσεων. Ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἔχανε τὸ θάρρος της ἐνώπιον τοῦ πολυπλόκου συμπλέγματος τῶν διαφόρων ψυχικῶν καταστάσεων. Ἐγνώριζεν ὅτι πλησίον τῶν ὑπαρχουσῶν πραγματικοτήτων, ἐντὸς ἐκάστης ψυχῆς ἐμφωλεῖται καὶ λανθάνουν πλεῖσται δυνατότητες καὶ ὅτι ἐντὸς τοῦ κόσμου τῆς φυσικῆς καὶ ψυχολογικῆς νομοτελείας καὶ ἀναγκαιότητος ἐκσπᾶ καὶ ἀναπηδᾷ ὁ κόσμος τῆς ἐλευθερίας, ὅστις δύναται νὰ θραύσῃ δεσμὰ καὶ ἀλύσεις μέχρι τῶν μυχιῶν βαθῶν τῆς ψυχῆς. Δι' αὐτὸ πάντοτε συνωμίλει διὰ τὰς φυλακισμένας μὲ τὸν Χριστόν, ὅστις καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον ἐσωτερικῶς ἐλεύθερον, ἔστω καὶ ἐὰν οὗτος διατελῇ ὑπὸ τὰ δεσμὰ τῆς φυλακῆς. «Ἐὰν ὁ Υἱὸς (τοῦ Θεοῦ) ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε» (Ἰωάν. γ', 36).

Τὰ κύρια μέσα, τὰ ὁποῖα ἐχρησιμοποιεῖ ἡ Φράυ εἰς τὴν ἐντὸς τῶν φυλακῶν ἱεραποστολικὴν της ἐργασίαν ἦσαν αἱ ὁμιλίαι, ἡ προσευχὴ, ἡ ἐρμηνεία τῆς ἀγίας Γραφῆς καὶ πρὸ πάντων ἡ ἐκδή-

λωσις τῆς μεγάλης ἀγάπης της ¹. Μὲ τὴν προσεκτικὴν μελέτην τῆς ζωῆς τῶν φυλακισμένων γυναικῶν ἠσθάνθη τὴν τραγικότητα καὶ τὰ προβλήματα τῆς ζωῆς καὶ ἐγνώρισε τὰς θλιβεράς ὕψεις καὶ καταστάσεις τοῦ κόσμου. Δι' αὐτὸ ποτὲ δὲν ἀντίκριζε ταύτας μὲ αὐστηρότητα, ἀλλὰ μὲ ἐπιείκειαν, συμπάθειαν, κατανόησιν καὶ μητρικὴν στοργὴν καὶ ἀγάπην ². Συντόμως ἡ Φράυ διεπίστωσεν, ὅτι ἐχρειάζετο συστηματικώτερα ἔργασία καὶ διοργάνωσις τοῦ ἔργου. Ἄλλως δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ μία ριζικὴ ἀνακαινίσις τοῦ ἔργου τῶν φυλακῶν. Κατ' ἀρχὰς ἰδρυσεν ἓν σχολεῖον ἐντὸς τῆς φυλακῆς. Ὡς πρώτη διδασκάλισσα ἐχρησίμεισε μία νέα φυλακισμένη, ἣτις εὐρίσκετο εἰς τὴν φυλακὴν διὰ τὴν κλοπὴν ἐνὸς ὥρολογίου. Αὕτη ὑπὸ τὴν φλογεράν πνοὴν τῆς Φράυ ἐφθασεν εἰς τὴν ἰδανικὴν ἐκείνην ἀθάρσιν, ἣτις ἐπέτρεψεν εἰς αὐτὴν νὰ γίνῃ διδασκάλισσα τῶν ἄλλων φυλακισμένων ὁμοφύλων της ³.

Τὸ φωτεινὸν παράδειγμα τῆς Φράυ ἐνέπνευσε καὶ ἄλλας γυναῖκας καὶ τοιουτοτρόπως τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1817 ὑπὸ ἑνδεκα μελῶν τῆς «Κοινωνίας τῶν Φίλων» καὶ ὑπὸ τῆς συζύγου ἐνὸς ἱερέως ἰδρύθη ὁ «γυναικεῖος σύλλογος πρὸς βελτίωσιν τῆς ζωῆς τῶν καταδικῶν ἐν τῇ φυλακῇ Newgate». Ὁ σκοπὸς τοῦ συλλόγου αὐτοῦ, τὸν ὁποῖον κατηύθυνεν ἡ Φράυ, ἦτο ἡ φροντίς διὰ τὴν ἐνδυμασίαν, τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰς ἀσχολίας τῶν φυλακισμένων γυναικῶν· ἡ καθοδήγησις αὐτῶν πρὸς γνῶσιν καὶ χρῆσιν τῆς ἀγίας Γραφῆς, ἡ προσπάθεια νὰ συνηθίσουν εἰς τὴν τάξιν, ἐπιμέλειαν καὶ τιμιότητα· καὶ τέλος ἡ φροντίς, ὥστε μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῶν νὰ ζήσουν μίαν ζωὴν ἐντιμον καὶ χριστιανικὴν ⁴.

Συγκινητικὰ εἶναι τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐπισκέψεων εἰς τὴν φυλακὴν, τὰς ὁποίας διενήργουν τὰ μέλη τοῦ συλλόγου. Συμφώνως πρὸς τὸ πνεῦμα, τὸ ὁποῖον μετέδωσεν εἰς αὐτὰ ἡ Φράυ, ἀντικρίζουν μὲ συμπάθειαν καὶ «παροξυσμὸν ἀγάπης» τοὺς φυλακισμένους. Τοιουτοτρόπως κατανοοῦν τὴν κατάστασίν των. Διαβλέπουν τοὺς παιδικούς χρόνους τῶν ὑπάρξεων αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι ἦσαν χωρὶς φῶς καὶ μητρικὴν ἀγάπην. Βλέπουν τὰς ὑπάρξεις αὐτὰς εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς ἀνάγκης, τῆς πτωχείας, τῆς ἐλλείψεως στέγης, τῆς ἀνεργίας, τῆς πρώτης καὶ ἑλκυστικῆς ἐλαφρονοίας καὶ ἔπειτα τῆς ἁμαρτίας ⁵. Πολλοὶ ἐκ τῶν φυλακισμένων γυναικῶν

1. Helene Laube, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 103-110. E. Lehmann, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 308-310.

Hilda Schneider, Aus der Gefängnisfürsorge ἐν Diakonissenbuch, σελ. 337-343.

3. Helene Laube, ἐνθ' ἄνωτ.

4. Αὐτόθι.

5. Hilda Schneider, ἐνθ' ἄνωτ.

δοκιμάζουν ἐξαιρετικὴν χαρὰν, διότι ἔρχονται εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, ὅστις εἶναι «ζῶν καὶ ἐνεργὴς καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ πνεύματος, ἀρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας» (Ἐβρ. δ', 12). Τοιουτοτρόπως ὁ Ἰησοῦς ἔρχεται, διὰ τὴν κάμην εὐτυχεῖς ἐκεῖνας, αἱ ὁποῖαι ἔζων «ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου». Ἐντὸς τῆς σκοτεινῆς ἀτμοσφαιράς ὑποφώσκει ἡ αὐγή, ἀνατέλλει ὁ ἥλιος. Βεβαίως τὰ μέλη τοῦ συλλόγου δὲν ἀντικρύζουν πάντοτε τὸ ὠραῖον αὐτὸ ἀποτέλεσμα. Συχνάκις δοκιμάζουν ἀπογοητεύσεις. Ἀλλὰ πάντοτε ἐνθυμοῦνται τοὺς λόγους τοῦ Παύλου: «Γέγονα τοῖς πᾶσι τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω» (Α' Κορ. θ', 22). Τινὰς! Τοιουτοτρόπως καὶ ἐνταῦθα δὲν σφύζονται ὅλοι. Ἀλλ' εἶναι μικρὸν κέρδος νὰ σωθῇ ἕστω καὶ μία μόνον ψυχὴ καὶ ἐκ τῆς ἀβύσσου τῆς ἀθλιότητος νὰ ὑψωθῇ εἰς τὸ φῶς καὶ τὴν χαρὰν τῆς ζωῆς;

Ὁ σύλλογος, ὅστις ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπέκτησε καὶ νέα μέλη καὶ ἐπεξέτεινε τὴν δρᾶσίν του καὶ εἰς ἄλλας φυλακάς, ἀπέβλεπεν εἰς τὸ νὰ ἐκδιωχθῇ ἐκ τοῦ ἔργου τῶν φυλακῶν τὸ δικαστικόν, τιμωρητικόν, καὶ ἐκδικητικὸν πνεῦμα καὶ νὰ ἐμφυσηθῇ εἰς αὐτὸ τὸ πνεῦμα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης, ἣτις ἐπιδιώκει τὸν σωφρονισμὸν καὶ οὐχὶ κυρίως τὴν τιμωρίαν. Καὶ πράγματι ἐντὸς τῶν φυλακῶν τοῦ Λονδίνου ἤρχισαν νὰ γίνωνται μεταρρυθμίσεις συμφώνως πρὸς τὸ πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἐνέπνευσε ὁ φλογερὸς ζῆλος τῆς Φράντ⁶. Τὸ ὄνομά της ἔγινε γνωστὸν, διότι ἐντὸς τῶν φυλακῶν εἰσήγαγε τὸ πνεῦμα τῆς εὐπρεπειᾶς, τάξεως, ὑπακοῆς, ἐργασίας, πειθαρχίας, καθαρότητος καὶ σωφροσύνης, ἐνῶ προηγουμένως μόνον αἱ βλασφημίαι, ὁ θόρυβος, ἡ ἀκαθαρσία καὶ ἡ ἀνηθικότης ἦσαν τὸ κύριον γνώρισμά των. Προσείλκυσε τὴν προσοχὴν τῆς κοινωνίας καὶ τῶν ἀρχῶν καὶ αἱ διάφοροι ἐφημερίδες ἤρχισαν νὰ γράφουν διὰ τὸ μέγα κοινωνικὸν της ἔργον⁷.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

6. Helene Laube, αὐτόθι.

7. E. Lehmann, ἐνθ' ἄνωτ.

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειώσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

Η ΟΝΟΣ ΤΟΥ ΒΑΛΑΑΜ ΟΜΙΛΟΥΣΑ ΜΕ ΦΩΝΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΝ

Διαλογισμοὶ κάποιου ἁμαρτωλοῦ Χριστιανοῦ

Οἱ πειρασμοὶ καὶ ἡ ὑπομονή.

Λέγει ὁ προφήτης Ἰερεμίας «Ἐμαστίγωσας αὐτούς, Κύριε, καὶ οὐκ ἐπόνεσαν, συνετέλεσας αὐτούς, καὶ οὐκ ἠθέλησαν δέξασθαι παιδείαν. Ἐστερέωσαν τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὑπὲρ πέτραν, καὶ οὐκ ἠθέλησαν ἐπιστραφῆναι». (Ἰερεμ. ε', 3). «Τοὺς ἔμαστίγωσες, Κύριε, καὶ δὲν πονέσανε, τοὺς παιδεύσες καὶ δὲν θελήσανε να δεχθοῦνε διόρθωσιν. Ἀπόμειναν ἀμετασάλευτοι πεισματικά, ὡσὰν τὴν πέτραν, καὶ δὲν ἠθέλησαν νὰ γυρίσουν ἀπὸ τὸν ἁμαρτωλὸν δρόμον τοὺς».

Αὐτὸ κάνουμε καὶ ἡμεῖς σήμερα, πού μᾶς χτυπᾷ ἡ ὀργή Κυρίου, καὶ δὲν θέλουμε νὰ τὸ καταλάβουμε, κί ὄλο ἡ ἀσέβειά μας μεγαλώνει.

Ὁ προφήτης Σολομὼν λέγει «Ὅν ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει, μαστιγεῖ δὲ υἱὸν ὃν παραδέχεται». (Παροιμ. γ', 12). Ἄλλὰ ὁ ἀσεβῆς ὅταν ἀκούσῃ τέτοια λόγια, λέγει «Καλλίτερα νὰ μὴ με ἀγαπᾷ ὁ Κύριος, γιὰ νὰ μὴ με δέρνει». Μὲ τέτοια ἐξυπνόλογα περιπαίζουν οἱ ἄνθρωποι τοὺς χριστιανοὺς, καὶ ὀμιλῶντας μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον, νομίζουν ὅτι κατέχουν ὅλην τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου.

Ἡμεῖς ὅμως γνωρίζομεν ὅτι αἱ θλίψεις καὶ αἱ δειναὶ περιστάσεις πού μᾶς εὐρίσκουν, μᾶς ὠφελοῦν, διότι μᾶς κάνουν νὰ ταπεινωθοῦμεν, καὶ ὁ ταπεινωμένος ἄνθρωπος εἶνε φίλος τοῦ Θεοῦ, καὶ λαμβάνει τὸ ἔλεος ἀπὸ τὸν Κύριον. Ὁ δίκαιος Γωβίτ ἔλεγε: «Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ ζῶν εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι αὐτὸς μαστιγεῖ καὶ ἐλεεῖ». (Γωβ. ιγ', 2).

Ἐκεῖνος πού ἔχει πίστιν, δέχεται μὲ ὑπομονὴ τὴν δοκιμασίαν, καὶ μάλιστα εὐλογεῖ τὸν Κύριον πού ἄφησε τὸν πειρασμὸν νὰ τὸν ἐγγίσῃ ἔχοντας στὸν νοῦν τοῦ τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ πού λέγει: «Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν». (Λουκ. κα', 19).

Ὁ μακάριος Παῦλος λέγει: «Καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα, ἡ δὲ ἐλπίς οὐ καταισχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν». (Ρωμ. ε', 3).

Ὁ ἴδιος ἀπόστολος, γράφοντας στοὺς Θεσσαλονικεῖς, τοὺς εὔχεται νὰ τοὺς δίδῃ ὁ Θεὸς «τὴν ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ». (Β'

Θεσσ. γ', 5). Καὶ στὴν ἐπιστολὴν τοῦ πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ἀφοῦ ἀναφέρει ὅτι μὲ τὴν πίστιν ἀγωνίσθησαν οἱ πρὸ Χριστοῦ δίκαιοι καὶ προφῆται κατεπάνω εἰς τὰς δεινὰς περιστάσεις πού τοὺς ἐβασάνισαν, καὶ ἱστορεῖ τὰ μαρτύρια τὰ ὁποῖα ὑπέφεραν, κατόπιν λέγει «λοιπὸν καὶ ἡμεῖς, ἔχοντας γύρωθέν μας ἕνα τόσον μέγαλον σύννεφον ἀπὸ μάρτυρας, ἀφοῦ βγάλωμεν ἀπὸ ἐπάνω μας, κάθε σαρκικὸν φρόνημα καὶ τὴν ἁμαρτίαν ὅπου γίνεται εὐκολα, τρέχομεν ὡσὰν ἀθληταὶ εἰς τὸν ἀγῶνα ὅπου ἔχομεν ἐμπρὸς μας, ἔχοντας τὰ μάτια μας γυρισμένα πρὸς Χριστόν, ὁ ὁποῖος εἶνε ὁ ἀρχηγὸς τῆς πίστεως καὶ βοηθὸς εἰς τὸν δεινὸν ἀγῶνα μας». (Ἑβρ. ιβ', 1).

Κύτταξε καὶ θαύμασε τὴν γενναϊότητα τῆς χριστιανικῆς ψυχῆς, πού δὲν ὑπάρχει ἄλλη ὅμοια! Χωρὶς τὴν ἀλαζονείαν καὶ τὴν καύχησιν πού ἔχουν ὅλοι οἱ πολεμισταί, ὁ ἀθλητὴς τοῦ Χριστοῦ, ταπεινὰ καὶ χαμηλόφωνα ὁμιλεῖ γιὰ τὸν ἀγῶνα πού ἀγωνίζεται διὰ τὸ ὄνομα καὶ τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, δυναμωμένος ἀπὸ Αὐτόν, καὶ ἔχοντας ἕνα μέγα καὶ λαμπερὸν σύννεφον ἀπὸ ἀρχαίους μάρτυρας νὰ τὸν σκιάζῃ καὶ τὸν ἐνθαρρύνῃ.

Ἐδῶ λοιπὸν φανερώμεται ἡ πίστις καὶ δοκιμάζεται. Γιατί, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι πού ζοῦν μακρὰν ἀπὸ τὸν Χριστόν, τρέμουν τὲς ταλαιπωρίες, τὴν κακοπάθειαν τοῦ κορμιοῦ, τὲς ἀσθένειες, τὴν πτωχείαν, τὴν περιφρόνησιν, καὶ κάθε κακὸν καὶ δυσάρεστον, πού συναπαντοῦν εἰς τὴν ζωὴν των. Καὶ νομίζουν ὅτι εἶνε ἀνοησίες ὅσα ἐγράψαμεν παραπάνω, καὶ ἀνόητοι ἢ καὶ παράφρονες ἐκεῖνοι ὅπου δέχονται μὲ ὑπομονὴν τοὺς πειρασμούς, καὶ πού μάλιστα εὐχαριστοῦν τὸν Κύριον, διότι πιστεύουν ὅτι χωρὶς θλίψεις δὲν ἔμπορεῖ νὰ σωθῇ ὁ χριστιανός: «Διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ». (Πράξ. ιδ', 22). Αὐτὰ τὰ πράγματα φαίνονται ἀνάποδα ὀλότελα στοὺς ἀνθρώπους, πού κρίνουν μὲ τὴν λογικὴν τοῦ κόσμου τούτου.

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, τὰ τελευταῖα λόγια πού εἶπε στοὺς μαθητάς του, πρὶν παραδοθῆ γιὰ νὰ σταυρωθῇ, εἶνε αὐτά: «Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. Ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔξετε. Ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον!» (Ἰω. ιστ', 33). «Στὸν κόσμον θλίψιν θὰ ἔχετε». Λοιπὸν, τί θέλομεν ἄλλο νὰ ἀκούσωμεν, ἀφοῦ τὸ στόμα τοῦ γλυκυτάτου μας Κυρίου μᾶς ἄφησε αὐτὰ τὰ λόγια ὡσὰν τελευταίαν παραγγελίαν, γιὰ νὰ τὰ ἔχομε ὀλοένα στὰ αὐτιά μας, καὶ νὰ μὴν ἀκούμε τί λέγει ὁ κόσμος. Καὶ πῶς θὰ προσέξωμεν στὰ λόγια τοῦ κόσμου, ὅταν μᾶς λέγῃ ὁ Χριστὸς ὅτι ἐνίκησε τὸν κόσμον; Γιὰ νὰ τὸν νικήσῃ θὰ εἰπῇ ὅτι εἶνε ἐχθρὸς του.

Ἀλλὰ μήπως καὶ ἐκεῖνοι πού ζοῦν μὲ τὸ φρόνημα τοῦ κό-

σμου, μήπως εϋρίσκουν ήσυχίαν και ανάπαυσιν, ἔστω και προσωρινήν; Ἡ ἀγία Συγκλητικὴ ἔλεγε στὲς μαθήτριές της «Καὶ εἰς ἐκείνους ποῦ νομίζουν ὅτι εἶναι εὐτυχισμένοι, τί καλὸν προσφέρει ὁ κόσμος, παρὰ μοναχὰ κόπους και ἀμέτρητες φροντίδες; Γιατί, ἐπῆρε κάποιος γυναῖκα; Ἀρχίζουν οἱ ἔννοιες. Ἐκαμε ἕνα υἱόν; Ἄλλες σκοτοῦρες. Γεννήθηκε κι' ἄλλο παιδί; Περισσότερη ζάλη. Πέθανε ὁ ἕνας γυῖός; Ἄφησε στοὺς γονεῖς πένθος ἀπαρηγόρητον. Καὶ ἐὰν ὁ ζωντανὸς ἔβγη κακὸς και ἄπρονος, θλίβονται οἱ γονεῖς περισσότερο γι' αὐτὸν ἢ γιὰ τὸν πεθαμμένον».

Ἡ ὑπομονὴ στὲς σκληρὲς περιστάσεις εἶνε δώρημα ἀληθινὰ θεϊκόν. Ἐνας γέροντας ἀσκητῆς διηγήθη τὸ ἐξῆς περιστατικόν: «Εὐρισκόμουν κάποτε στὸν Ὁξύρρυγχον. Τὸ Σάββατον λοιπὸν ἦλθαν μερικοὶ πτωχοὶ ἀδελφοὶ διὰ νὰ λάβουν ἐλεημοσύνην. Ἐνας ἀπὸ αὐτοὺς εἶχε μοναχὰ μιὰ τριμμένη ψάθα, και γιὰ νὰ κοιμηθῆ ἔστρωσε τὴν μιστὴν ἀπὸ κάτω και μετὰ τὴν ἄλλην μιστὴν ἐσκεπάσθη. Ἀλλὰ τὴν νύκτα ἔκαμε δυνατὸ κρῦο. Εἰς μίαν στιγμὴν ὁποῦ ἐσηκώθηκα, κατὰ τὴν νύκτα, γιὰ νὰ ὑπάγω εἰς κάποιαν ὑπηρεσίαν, ἐκατάλαβα τοῦτο τὸ θαυμαστὸν πρᾶγμα: Ἐκεῖνος ὁ ἀδελφὸς εἶχε παγώσει, και ὅπως ὑπέφερε και ἔτρεμε ἀπὸ τὸ κρῦο, ἐπαρηγοροῦσε τὸν ἑαυτὸν του μετὰ τὰ ἐξῆς λόγια ποῦ ἔλεγε πρὸς τὸν Θεόν: «Κυρίε μου, σὲ εὐχαριστῶ γιὰ ὅλα τὰ κατὰ ποῦ μοῦ ἔδωσες. Πόσοι αὐτὴν τὴν στιγμὴν εὐρίσκονται στὲς φυλακές, δεμένοι μετὰ σκληρὲς ἀλυσίδες! Πόσοι ἀπὸ αὐτοὺς ἔχουν σφιγμένα τὰ πόδια τους στὸ ξύλον (στὸν φάλαγγα), και κάθονται ἀσάλευτοι, ὥστε νὰ μὴν ἠμποροῦν μήτε τὴν σωματικὴν ἀνάγκην τους νὰ κάμουν! Μπροστά σ' αὐτοὺς, ἐγὼ εἶμαι βασιλεὺς, ἀφοῦ ἠμπορῶ ν' ἀπλώσω ξεκουραστικά τὰ πόδια μου».

Ὁ ἀββᾶς Μάρκος λέγει «Πᾶσα κατὰ Θεὸν θλίψις εἶναι ἀληθινὸν ἔργον εὐσεβείας. Γιατί ἡ πραγματικὴ ἀγάπη δοκιμάζεται ἐὰν εἶνε εἰλικρινής, ἀπὸ κάποια ἐναντία γεγονότα. Μὴν λέγεις ὅτι ἔχεις ἀρετὴν χωρὶς νὰ δοκιμάσης θλίψιν, ἐπειδὴ μετὰ τὴν καλοπέρασιν μένει ἀδοκίμαστη. Νὰ σκέπτεσαι ποῖον θὰ εἶνε τὸ ἀποτέλεσμα κάθε θλίψεως ποῦ σὲ εὐρῆκεν ἄθελά σου, και θὰ εὐρῆς ὅτι μετὰ αὐτὴν θὰ σβῆσῃ κάποια ἁμαρτία σου. Μετὰ τὴν θλίψιν ἐτοιμάσθησαν τὰ κατὰ στοὺς ἀνθρώπους, και τὰ κακὰ πάλιν μετὰ τὴν κενοδοξίαν και μετὰ τὴν ἡδονήν. Δὲν εὐρίσκεται εὐκολα ἀνθρωπος ποῦ νὰ εὐαρεστήσῃ τὸν Θεὸν χωρὶς νὰ ὑπομείνῃ πειρασμούς, και γι' αὐτὸ πρέπει νὰ εὐχαριστοῦμεν τὸν Θεὸν γιὰ ὅσα δυσάρεστα μᾶς συμβαίνουν. Ἄν ὁ Παῦλος δὲν ἐτυφλῶνετο εἰς τὰ σαρκικὰ μάτια του, δὲν θὰ ἄνοιγε στὸ φῶς τὰ πνευματικὰ μάτια του, και ἂν δὲν ἐκατηγοροῦσαν ὡσὰν βλάσφημον τὸν Στέφανον, δὲν θὰ ἄνοιγε ἐμπρὸς του ὁ οὐρανὸς διὰ νὰ ἰδῆ τὸν Θεόν. Ὁ Κύριος ἐπικραίνει τὸν Ἀβραάμ μετὰ δοκιμασίες, ὄχι γιὰ νὰ μάθῃ ποῖος ἦταν,

ἐπειδὴ ἤξευρε ποῖος ἦτον ἐκεῖνος πού τὰ γνωρίζει ὅλα πρὶν νὰ γίνουν, ἀλλὰ γιὰ νὰ τοῦ δώσῃ ἀφορμὴν νὰ φανερώσῃ τὴν τελείαν πίστιν του. Κάθε θλιψὶς βγάζει στὸ φανερὸν κατὰ ποῖον μέρος κλίνει ἡ θέλησις τοῦ ἀνθρώπου, εἴτε στὰ δεξιὰ, δηλ. στὴν πίστιν, εἴτε στὰ ἀριστερά, δηλ. στὴν ἀπιστίαν. Καὶ γιὰ τοῦτο ἡ λεγομένη θλιψὶς λέγεται πειρασμός, ἐπειδὴ φανερώνει τὰ κρυφὰ θελήματα ἐκείνου πού πειράζεται».

Ἡ θλιψὶς καὶ ἡ στεναχωρία πού περνᾷ ἓνας χριστιανὸς λέγεται πειρασμός, ἢ δοκιμασία, ἢ, στὴν ἀπλὴν γλῶσσαν, βάσανο. Καὶ οἱ τρεῖς αὐτὲς λέξεις ἔχουν τὴν σημασίαν τῆς δοκιμῆς, καὶ ὄχι τῆς πραγματικῆς δυστυχίας.

Ὁ ἅγιος Ἰσαὰκ λέγει μὲ ἐκφραστικὸν τρόπον «Ὅταν εὕρῃς ἡσυχίαν καὶ ἀμεριμνησίαν στὸν δρόμον σου ἀναλλοίωτον, τότε νὰ φοβηθῆς, γιὰτὶ εὕρισκεσαι μακρὰν ἀπὸ τὸν Ἰσιον δρόμον, πού τὸν πατοῦν τὰ κουρασμένα πόδια τῶν ἁγίων. Γιατί, ὅσον περιπατεῖς εἰς τὸν εὐλογημένον δρόμον, καὶ πλησιάζεις εἰς τὴν πόλιν τοῦ Θεοῦ, τόσον σὲ συναπαντοῦν οἱ πειρασμοί. Καὶ ὅσον προχωρεῖς, τόσον πληθαίνουν οἱ πειρασμοί. Γιατί, ἀναλόγως τὴν χάριν πού σοῦ δίδεται, ἐπιτρέπει ὁ Θεὸς νὰ σὲ συναντήσουν καὶ οἱ πειρασμοί. Δὲν δίδεται μέγα χάρισμα, χωρὶς μεγάλον πειρασμόν». Καὶ πάλιν ὁ ἴδιος ἅγιος λέγει: «Κανένας δὲν ἤμπορεῖ νὰ ὑπομείνῃ τοὺς πειρασμούς, παρὰ μόνον ἐκεῖνος πού ἐπίστευσε. Χωρὶς τοὺς πειρασμούς, εἶνε ἀδύνατον νὰ βεβαιωθῆ μέσα στὴν ψυχὴν σου, ὁ θεῖος πόθος. Γιατί, πρὶν νὰ δοκιμάσῃ τοὺς πειρασμούς, ὡσὰν ζένος προσεύχεται ὁ ἄνθρωπος στὸν Θεόν. Πίστιν βεβαίαν ἀποκτᾷ κανεὶς ἀπὸ τοὺς πειρασμούς μὲ τὴν πεῖραν τῆς θεϊκῆς ἀντιλήψεως, τὴν ὁποίαν ἔλαβε πολλὰς φορές. Ἀπὸ αὐτὴν γίνεται ἄφοβος, καὶ ἀποκτᾷ θάρρος στοὺς πειρασμούς, καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν γύμνασιν πού ἀπέκτησε. Δόξα στὸν Δεσπότην, ὁ ὁποῖος μὲ φάρμακα στυφὰ μᾶς χαρίζει τὴν χαρὰν τῆς πνευματικῆς ὑγείας μας». Καὶ ἄλλοῦ λέγει: «Σὲ κάθε ἡμέραν καὶ ὥραν ζητεῖται ἀπὸ ἡμᾶς ἡ δοκιμὴ τῆς ἀγάπης πού ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν, μὲ πάλην καὶ μὲ ἀγῶνα κατεπάνω στοὺς πειρασμούς».

Ἄλλὰ διατί, ἐνῶ μᾶς λέγει ὅτι εἶνε μακάριοι ὅσοι περνοῦν τοὺς πειρασμούς, εἰς ἄλλο μέρος μᾶς λέγει νὰ παρακαλοῦμεν νὰ μὴ μᾶς εὕρῃ ὁ πειρασμός; Τὸ λέγει αὐτό, γιὰτὶ οἱ μὲν πρῶτοι πειρασμοὶ ἔρχονται ἀπὸ μέρους τοῦ Θεοῦ ὡσὰν παιδείσεις ἀπὸ ἀγάπην, ὥστε νὰ γίνωμεν καλύτεροι, καὶ τέτοιοι πειρασμοὶ εἶναι ἡ φτώχεια, οἱ ἀρρώστειες, οἱ συκοφαντίες καὶ ραδιουργίες τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων, καθὼς καὶ ἡ ἀχαριστία ἀπὸ κάποιους πού εὐεργετήσαμεν. Ἐνῶ ὁ ἄλλος πειρασμός πού λέγει ὁ Χριστὸς εἰς τὴν προσευχὴν τὴν ὁποίαν μᾶς ἐδίδαξε «καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς

Ο ΘΑΝΑΣΗΣ ΔΙΑΚΟΣ

Τὸ μαρτύριο τοῦ Διακοῦ

Μιά κι' ἀποφασίσανε οἱ πασάδες νὰ θανατώσουνε τὸ Διάκο, βρῆκανε σωστή τὴ γνώμη τοῦ Χαλήμπεη, πού ὑποστήριζε κι' ἐπέμενε νὰ τὸν πᾶνε στὸ Ζητούνι· κι ἐκεῖ νὰ τὸν παιδέψουνε. Γιὰ νὰ μαθευτῆ ἔτσι σ' ὄλη τὴ Ρούμελη· καὶ νὰ σκύψουνε κεφάλι οἱ γκισούρηδες πού εἶχανε παραξεθαρρέψει καὶ δὲν ἀκούγανε πλέον χαλινάρι· μὰ καὶ γιὰ νὰ πάρουνε κουράγιο οἱ Τοῦρκοι.

Πρόσταξαν, λοιπόν, νὰ πισωδρομήσῃ ὅλο τὸ στράτευμα πρὸς τὸ Ζητούνι. Φόρτωσαν σ' ἀραμπάδες τοὺς σκοτωμένους, γιὰ νὰ τοὺς θάψουν στὸ Τούρκικο νεκροταφεῖό του. Καὶ σ' ἄλλους φόρτωσαν τοὺς πληγώμενους, πού ἤθελαν γιαιτροπόμεμα. Καὶ σ' ἓνα μουλάρι φόρτωσαν δεμένο καὶ τὸ Διάκο. Καὶ γύρω του παραπορεύονταν οἱ Τσάμηδες τοῦ Τελεῆ Φέζου πού τὸν ἐπίασαν· καὶ λογιῆς-λογιῆς Ἀρβανιτάδες καὶ Χαλντούπιδες· πού τὸν ἀνάμπαιζαν καὶ τὸν ἔβριζαν ὄλη τὴν ὥρα. Δέκα χιλιάδες λαγοὶ συνώδευαν ἓνα λιοντάρι. Τιμητικώτερην, ἀλήθεια, φρουρὰ δὲν μποροῦσε νὰ καταξιωθῆ ὁ ἦρωας

Σ' ὅλο τὸ δρόμο, πού τοῦ φάνηκεν ἀτέλειωτος, ὁ Διάκος

πειρασμόν», εἶνε ὁ πειρασμὸς πού μᾶς ἔρχεται ἀπὸ τὴν πονηρίαν τῆς διανοίας μας, ὅπως εἶνε ἡ ὀλιγοπιστία καὶ ἡ ἀμφιβολία γιὰ ὅσα μᾶς εἶπεν ὁ Χριστός, πού ἠμποροῦν νὰ μᾶς ρίξουν στὴν ἀπελπισίαν καὶ στὴν ἀπώλειαν. Αὐτὴν τὴν κατάστασιν τῆς ψυχῆς τὴν ὀνομάζουν οἱ Πατέρες «ἀκηδῖαν», καὶ εἶνε μία φοβερὰ κρίσις, ὅπου νομίζει ἐκεῖνος πού τὴν ἔχει ὅτι εὐρίσκεται εἰς ἓνα σάλον φρικτόν, ὡσὰν νὰ τὸν κτυποῦν ἄγρια κύματα, τὸ ἐν ἐπάνω εἰς τὸ ἄλλο, θέλοντας νὰ τὸν καταπιοῦν. Ἡ πίστις του χάνεται ὀλότελα, καὶ αἰσθάνεται τὸν ἑαυτὸν του εἰς ἐσχάτην ἐγκατάλειψιν, καὶ ἀπὸ τὴν ἀπελπισίαν, νοιώθει ὡσὰν νὰ πνίγεται.

Αὐτὴν ὅμως τὴν σκοτοδίνην καὶ τὴν ἀπαρηγόρητην ζάλην δὲν ἀφήνει ὁ Θεὸς νὰ βαστάξῃ πολὺ, ἀλλὰ ἀποστέλλει τὸ ζωογόνον φῶς του, πού παρηγορεῖ ἐκεῖνον τὸν δυστυχῆ, καὶ τὸν τραβᾷ ἀπὸ τὸν δεινὸν κλύδωνα.

Τὰ ὀλίγα αὐτὰ ἃς μείνουν τόσα πρὸς τὸ παρόν, καὶ ἄλλην φορὰν θὰ ξαναγυρίσωμεν εἰς τὸ θέμα τῶν πειρασμῶν, οἱ ὅποιοι ἔχουν μεγάλην σημασίαν εἰς τὴν θρησκείαν μας.

(Συνεχίζεται)

ΦΩΤΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

ὑπόφερε, κι' ἀπὸ τὴν πληγὴ του, μὰ καὶ βαθεῖα μέσα του. Διατήρησεν ὁμῶς τὴν ὄψη του ἀτάραχη· τὸ μυαλό του λαγαρό· καὶ τὴν καρδιά του ζεστή καὶ γενναία. Λόγιαζε κι' ἀναμετροῦσε τὶς χαρὲς καὶ τὶς πίκρες ποὺ δοκίμασε στὴ ζωὴ. Ἔβλεπε τὰ ἥσυχα γλυκὰ τοπία, τὰ χνουδωτὰ βουνὰ τὰ πλημμυρισμένα ἀπὸ ἡμερο γλυκὸ φῶς καὶ τὴ χαρούμενη καὶ λουλουδισμένη Πλάση. Κι' ἐσφίγγονταν ἡ καρδιά του, γιατί ἔνοιωθε πὼς ξεκίνησε γιὰ νὰ βρῆ τὸ Θεό, μὲ τὸν Χάρο μπροστάρη κι' ὄδηγό. Καὶ μιὰ θλίψη, σὰν ἀπαλὴ φλόγα, τύλιγε κι' ἔτρωγε τὰ σωθικά του· ποὺ θὰ τὸν σκεπάσει, τόσο γρήγορα, ἢ μαύρη νύκτα τοῦ ἀφανισμοῦ, καὶ δὲν θ' ἄβλεπε τὴν ἀγαπημένη του Ρούμελην ἐλεύθερη. Μὰ πάλι παρηγοριόντανε κι' ἔνοιωθεν ἀναγάλλιαση καὶ κρυφὴ χαρὰ· γιατί κράτησε κι' αὐτὸς μ' ἀνδρειοσύνη, ὅπως ὁ παλιὸς ἐκεῖνος Λεωνίδας, τὰ στενὰ ποὺ τοῦ μπιστεύθηκαν καὶ θὰ ζοῦσε κι' αὐτὸς ὀλοζώντανος στὴ μνήμη τοῦ Γένους του. Τί ἀξίζει λόγιαζεν ἢ ζωὴ; Ὅσα καὶ νὰ φᾶμε κι' ὅσα καὶ νὰ πιοῦμε, μιὰ φούχτα χῶμα θὰ φράξει στερνὰ τὸ στόμα μας. Μὰ σὰν πεθάνη κανεὶς γιὰ τὸν Χριστὸ καὶ γιὰ τὴν πατρίδα, εἶναι βέβαιο πὼς δὲν πεθαίνει ποτέ του. Καὶ γίνεται πνοὴ τοῦ Χριστοῦ κι' ἀθάνατος. Γιατί δὲν ὑπάρχει πιὸ θεωτικὸ μεγαλεῖο, ἀπὸ τὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ ξέρει πὼς μπροστὰ τῆς εἶναι γκρεμὸς κι' ἄβυσσο. Κι' ὁμως δὲν τὴν κυριεύει τρόμος καὶ πανικός, παρὰ βαδίζει ἐλεύθερα καὶ μὲ ὑπερηφάνεια, πρὸς τὴν ἀνηφοριὰ τοῦ χρέους τῆς, νικητριά καὶ καταλύτριά καὶ τοῦ φόβου καὶ τῆς ἐλπίδας. Τέτοιος θάνατος, λογιᾶζω, εἶναι ἀθάνατος κι' ἀξίζει χίλιες ζωές. Ὡ, εἶναι πολὺ ὠραῖο, νὰ ζῆ καὶ νὰ σβύνη κανεὶς, σὰν τ' ἄστρο ποὺ χύνεται λαμπρὸ στὸ νυκτωμένον οὐρανὸ καὶ γιομίζει τὰ μάτια ἀπὸ φῶς καὶ τὶς ψυχὲς ἀπὸ θάμπος. Ὅταν πλησίασαν πρὸς τὸ Ζητούνι ἡ πολιτεία ἦταν ἀνάστατη, γιατί οἱ Τοῦρκοι κάτοικοὶ του εἶχανε ξεχυθῆ στοὺς δρόμους καὶ σὰν μυρμηγκιά πρὸς τ' ἄλωνι τρέχανε, μικροὶ καὶ μεγάλοι κι' ἄνδρες καὶ γυναῖκες νὰ τοὺς προαπαντήσουν. Κι' ἔφθανε ἀπὸ μακρὰ μιὰ σύμμιχτη βουή, σὰν τῆς φουρτουνιασμένης θάλασσας καὶ σὰν τοῦ μελισσοκόφινου, ποὺ ἔχει ἀγριέψει τὸ μελίσσι του. Κι' ὅταν ἔφθασαν, τὰ πλήθη τριγύριζαν γρούζοντας κι' ἐξαγριωμένα τὸν Διάκο· καὶ τὸν ἔβριζαν, τὸν γιουχαῖζαν καὶ τὸν ἔφτυναν. Καὶ τέτοιο ἦταν τὸ ξεφρένιασμά τους, ποὺ τὸν περιτριγύρισαν Σκιπιτάροι καβαλλάρηδες γιὰ νὰ τὸν προφυλάξουν.

Τὸν πήγανε λοιπὸν στὴ φυλακὴ· κι' ὅλη τὴ νύκτα τὸν ἐφρουρούσανε, μὲ βάρδιες ποὺ συναλλάσσανε, μήπως ἐπιτεθοῦνε τὰ πλήθη. Καὶ τὸ πρωὶ — στὶς 23 τ' Ἀπρίλη κι' ἀνήμερα τοῦ ἁγ-Γεωργιοῦ — τὸν ἔβγαλαν κι' ἐτοιμασθήκανε νὰ ξεκινήσουνε,

ἀφοῦ τοῦλυσαν τ' ἄλυσσοδεμένα του χέρια καὶ τοῦδωκαν νὰ βαστά ὁ ἴδιος τὴν ξύλινη βαρεῖά σουβλα, ποῦ μ' αὐτὴν θὰ τὸν ἐψηναν.

Κι' ὁ Διάκος δὲν τὴν βάσταξε τὴν τόση τους σκληράδα καὶ καταφρόνια· κι' ἀψηφώντας τὰ πάντα, τὴν πέταξε ξαναμμένος καταγῆς καὶ γυρίζοντας ὑπερήφανα καὶ σαρκαστικά πρὸς τοὺς Τσάμηδες ποῦ τὸν περιτριγύριζαν εἶπε — «Δὲν εἶναι λοιπὸν κανεὶς ἀνάμεσά σας, ποῦ νᾶναι ἄντρας κι' ἀληθινὸ παλληκάρι, καὶ νὰ μὲ σκοτώσῃ μὲ μιὰ πιστολιά;». Μὰ δὲν βρέθηκε κανεὶς...

Στὴν ἄκρη τοῦ Ζητουνιοῦ, καὶ πρὸς τὸ μέρος ποῦ βρίσκεται σήμερα τὸ μνημεῖο τοῦ Διακού, ἦτανε τότες ἓνα ρεματάκι, μὲ λιγοστὸ τρεχούμενο νερὸ καὶ γι' αὐτὸ χρησιμοποιούσανε τὴν περιοχὴ του γιὰ σφαγεῖο. Κι' ὁ τόπος ὅλος περίγυρα βρωμοῦσε κι' ἔξεχνε· γιατί μαζί μὲ τὰ αἵματα καὶ τίς κοπριές τῶν σφαχτῶν ἔσμιγε καὶ ἡ βόχρα ἀπὸ τὰ σκουπίδια τῆς πολιτείας, ποῦ τᾶρριχναν ἐκεῖ. Καὶ γι' αὐτό, τῶνοματίζανε «σκατόρεμα». Αὐτὸ τὸ μέρος εἶχανε ὀρίσει γιὰ ψηταριά τοῦ Διακού. Εἶχε λοιπὸν μαζευθῆ ἐκεῖ, σφάμελα, ὄλη ἡ Τουρκιά τοῦ Ζητουνιοῦ καὶ μὲ τὰ σκυλιά τους ἀκόμη. Κι' ὅλοι οἱ ἄρκουδιαρέοι καὶ οἱ Τουρκόγυφτοι ἀπὸ τὰ περίχωρα. Κι' ὅλοι μαζί οὐρλιαζαν καὶ γαύγιζαν. Κι' ὅταν ἔφεραν τὸ Διάκο ὑψώθηκε τέτοιο φοβερὸ ἀλαλητό, ποῦ θάλεγε κανεὶς πῶς ἡ μαύρη κόλαση εἶχε ξεράσει στὸ μέρος αὐτὸ ὅλο τὸ δαιμονολοί της.

“Ὅλα ἦτανε ἔτοιμα. Ἡ σουβλα στητῆ. Καὶ ἡ θρακιά μεγάλη καὶ δυνατὴ γιατί ὄλη τὴ νύκτα καίγανε πουρναρόξυλα καὶ τὰ ζωντάνευαν. Καὶ οἱ Τουρκόγυφτοι πανέτοιμοι κι' ἀνυπομονοῦσαν, πότε θὰ προστάξουν οἱ Πασάδες ν' ἀρχίσῃ τὸ πανηγύρι, γιατί ὅλοι οἱ Πασάδες καὶ ὅλοι οἱ Μπέηδες τοῦ Ζητουνιοῦ εἶχανε γυροκαθῆσει κι' αὐτοὶ κι' ἐπερίμεναν πασίχαροι νὰ χαροῦνε, μὲ τὰ μάτια τους, τὸ μαρτύριο τοῦ φοβεροῦ κλέφτη, τοῦ Διακού ποῦ ρῆμαζε τὴν Τουρκιά καὶ στάθηκε πρωτοπορεία τῆς παρτάξης τοῦ Χριστοῦ γιὰ τὸ ξεσκλάβωμα τῆς Ἑλλάδας.

“Ὀλην αὐτὴ τὴ δαιμονικὴ σύναξη κι' ἀναταραχὴν γιὰ τὸ σουβλισμὰ του, ὁ Διάκος τὴν παρακολουθοῦσε, χωρὶς ἀγωνία κι' ἀτάραχος. Κι' αὐτό, στοὺς σημερινούς καλοζωϊσμένους καὶ πρακτικούς ἀνθρώπους θὰ φαίνεται, σίγουρα, ἀκατανόητο. Μὰ ὁ Διάκος τὴ στιγμὴ ἐκείνη ἦτανε λυτρωμένος ἀπὸ κάθε φόβο, κι' αἰσθανότανε βαθειά του, πῶς ἡ θυσία του θὰ συγκινήσῃ τὸν κόσμον κι' ὅτι θὰ δώσῃ νόημα στὸν ἀγῶνα τοῦ ἔθνους γιὰ τὴν ἐλευθερίαν του· καὶ συνοχὴ στὴν ἀθάνατην Ἑλληνικὴν

ΣΤΑΧΥΑ ΑΠ' ΤΟΝ ΑΓΡΟ ΤΟΥ

43. ΟΙ ΣΚΛΑΒΟΙ

«Τί ἀγαθὸν ποιήσω ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον;»
(Ματθ. ιθ', 17)

Μὲ καλὴ προαίρεση ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν ὁ ἀνήσυχος γιὰ τὴ σωτηρία τῆς ψυχῆς του Ἰουδαῖος. Τὰ κηρύγματα σὰν δυνατὸ φῶς στὰ κατάβαθα τῆς συνειδήσεως δὲν ἄφιναν σκιές, δὲν εὔρισκαν κωλύματα νὰ διεισδύσῃ τὸ φῶς τους ἐκεῖ, πού τὸ τεῖχος τῆς γιὰ τὰ μάτια τοῦ κόσμου εἶναι παχὺ καὶ ὑψηλό. Τὰ μάτια τοῦ ἄλλου, ὅσω ἐξυπνα, ἀστραφτερά καὶ ἐρευνητικὰ ἂν εἶναι, δὲν μποροῦν ν' ἀκτινοσκοπήσουν τὰ βάθη τοῦ διπλανοῦ μας. Μόλις καὶ μετὰ βίας ἓνας ἐκ φύσεως δυνατὸς ψυχολόγος ἤμπορεῖ νὰ εἰπῇ ἀπλῶς ὅτι κάτι μᾶς συμβαίνει, σὲ μιά μας παροδικὴ ἐκδηλῆ ἀνησυχία. Ἀλλὰ ν' ἀποκαλύψῃ καταστάσεις, νὰ φέρῃ στὴν ἐπιφάνεια ἀτέλειες, ψυχικὲς ἀνωμαλίες, ἐνοχὴν σὲ συγκεκριμένη μορφή καὶ ἀδυναμία μας καὶ πτωσί μας εἶναι ἀδύνατον, ἂν ὁ ἴδιος ὁ ἐνοχος δὲν ὁμολογήσῃ τί ἀκριβῶς συμβαίνει στὸ βυθὸ τῆς ψυχικῆς του θάλασσας. Ἄν αὐτὸ δὲν μπορῇ νὰ τὸ κατορθώσῃ ὁ ἄνθρωπος, γιὰτὶ ὑπάρχει καὶ τὸ φράγμα τῆς ὑποκρισίας στὴ μέση, τὸ κατορθώνει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, πού καὶ τομώτερος διστόμου μαχαίρας εἰσχωρεῖ μέχρι μυελοῦ ὀστέων. Αὐτὴ εἶναι καὶ ἡ αἰτία πού ὁ καλοπροαίρετος Ἰουδαῖος, παρακολουθῶντας τὸν εὐαγγελικὸ λόγον καὶ κάμνοντας ὑπὸ τὸ φῶς αὐτὸ τῆς ἡμέρας περίπατο στὸν κῆπο τῆς συνειδήσεώς του, εὔρισκεν ἀπλήρωτα κενά. Πρὶν ἢ τὸ φῶς αὐτὸ καταυγάσῃ ἀποκαλύπτοντας τὰ βάθη του, ἔμενεν ἡσυχος γιὰτὶ, αὐστηρῶν ἀρχῶν θρησκῆς τῆς ἐποχῆς, ἐφήρμοζε τὰς διατάξεις τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου μ' εὐσυνειδησίαν τιμίου ἀνθρώπου. Ἡ ἐπαφή του ὅμως μετὰ τοῦ

ἰδέα. Καὶ συνεπαρμένος, ὠραματιζότανε τὸ λαό, νὰ βαστᾶ βαγιόκλαρα στὰ χέρια του· καὶ κραυγὲς χαρᾶς, ἐλπίδας καὶ θριάμβου ν' ἀναβαίνουνε ἀπὸ παντοῦ στὴν σκλαβωμένη χώρα. Κι' ὅταν καταξιώνεται κανεὶς ἀπὸ τῆς θεῖας χάρις, νὰ βυθίζεται σὰν ξιφιός, μὲ τὸ πνεῦμά του στὰ σκοτεινὰ μελλούμενα, καὶ νὰ τοῦ γίνωνται συνειδητὰ κι' ὀρατὰ τ' ἀόρατα, τότε δὲν φοβᾶται τὸ θάνατο, παρὰ παίρνει τὸ Χάρο σὰν ἄγγελον τοῦ Θεοῦ, πού τὸν καλεῖ νὰ γίνῃ πρωταθλητῆς του στὴν αἰώνια μάχη γιὰ τὸ καλό· καὶ γιὰ νὰ στερεωθῇ ἡ Βασιλεία του στὴ γῆ· πού εἶναι βασιλεία ἐλευθέρων κι' ὄχι σκλαβωμένων ἀνθρώπων.

(Συνεχίζεται)

ΘΕΟΔΟΣΗΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

Ἰησοῦ τὸν ἔπεισε πὼς κάτι τοῦ λείπει. Ἡ σύγκρισις τῶν παλαιῶν διατάξεων τοῦ Νόμου, ποῦ δὲν εἶχαν τραβήξει τὴν βούλησιν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ τὸν ἠνάγκαζαν νὰ γονατίσῃ μπροστά στὴν ἀπειλὴ τῶν φοβερῶν ἀντιποίνων, ἀμέσως ἐφανέρωνε τὴ διαφορὰ. Ἐκεῖ καλὰ-καλὰ οὔτε καὶ ἡ λογικὴ ἀπησχολεῖτο οὔτε καὶ ἡ θέλησις τοῦ ἀνθρώπου παρουσίαζε δείγματα ἐλευθέρως καὶ χαρούμενης ὑποταγῆς στὴν προσταγῇ, οὔτε καὶ ἐνδιεφέρετο ὁ ἄνθρωπος νὰ πολυπραγμονήσῃ στὴ σκοπιμότητα τοῦ νόμου. Ἀπλῶς ἐζάρωνε πρὸ τῆς ἀπειλῆς τῶν φοβερῶν, εἶπαμε, κυρώσεων, ἢ ἰδιοτελῶς σκεπτόμενος ὁ Ἰουδαῖος, ἐφήρμοζε τὸν Νόμο. Ἄλλ' ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι κτῆνος, ἔστω καὶ ἀκρότατα ἐξελιγμένο. Ἡ ψυχὴ δὲν ἐξελίσσεται. Ἐχει κατὰ Θεοῦ βουλὴν, ὁλόκληρο κόσμον μέσα της καὶ ὅταν εὐρίσκεται σὲ πρωτόγονο κατάστασι. Αὐτὸς ὁ κόσμος εἶναι θεία κληρονομιά, ἀνεξάντλητος πλοῦτος πρὸς δημιουργίαν, ἕνας καταπληκτικὸς δυναμισμὸς, μιὰ ἀτομικὴ ἐνέργεια ποῦ γίνεται καὶ κινήσις, καὶ θερμομανσις, καὶ φῶς μὲ ἀπιστεῦτου ἐκτάσεως δυνατότητος ἔργα. Ἡ ἐφαρμογὴ, λοιπόν, τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου, ἔστω καὶ μ' ὅλην τὴν σχολαστικότητά του, ὅπως μεταγενεστέρως ἐξελιχθῆ μετὰ τὴν προσθήκη τῶν ἀνθρωπίνων ἐνταλμάτων, δὲν ἔλυσε τὸ θέμα ποῦ λέγεται προσωπικὴ τελείωσις καὶ ἀνενόχου θεία γαλήνη. Ἀπόδειξις τὸ ἐρώτημα τῆς εἰλικρινείας : «Τί ποιήσω ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον;». Ὅταν ὑπάρχῃ ψυχικὴ πληρότης, ποιὸς ὁ λόγος πνευματικῶν ἀναζητήσεων ; Μέσα στὸν κόσμον τῆς θαυμαστῆς δημιουργίας ὁ ἄνθρωπος, φερόμενος μὲ τὴ συνεργίαν τῆς θείας χάριτος πρὸς τὰ ἄνω, ἀπαλλάσσεται σταδιακῶς καὶ φυσιολογικῶς τοῦ γηίνου φρονήματος, μειώνοντας μὲν τὰς φυσικὰς ἀπαιτήσεις τοῦ σώματος, πληρούμενος δὲ Πνεύματος Ἁγίου, μέχρις οὗ στὸ τέρμα τῆς ἐπὶ γῆς πορείας του ἀποθέσῃ τὸ ὀστράκινον σκεῦος, καὶ εὐρεθῆ στὴν Πηγὴν τοῦ Ὑψίστου Ἀγαθοῦ, κοντὰ σ' αὐτὸν τὸν Θεόν.

Δὲν ὑπῆρχε, λοιπόν, ψυχικὴ πληρότης στὸ σημερινό μας Ἰουδαῖο ποῦ ἀνησυχεῖ γιὰ τὴ σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του καὶ παθεῖ τὴ Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν. Αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ λόγος τῆς προβολῆς τοῦ ἐρωτήματος καὶ μάλιστα στ' αὐτιά τῶν ἀκροατῶν. Καὶ ἦτο εἰλικρινῆς ἀπ' τῆς πλευρᾶς αὐτῆς, καὶ ἀπεκάλυψε τὴ βασικὴ ἀλήθεια πὼς ἡ ψυχὴ δὲν χορταίνει μὲ τὰ ζυλοκέρατα τῶν ἀστυνομικῶν διατάξεων, οὔτε καὶ ἔχει τὸ αἶσθημα τῆς μελλοντικῆς ἀσφαλείας : «Τί ποιήσω ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον ;» Τὰ νειᾶτα, ἡ σφριγιλότης τοῦ ὀργανισμοῦ, ὁ ὑλικὸς πλοῦτος, οἱ κοσμικοὶ δεσμοὶ—ἐπανειλημμένως ἐτονίσθη, καὶ ἡ πείρα μαρτυρεῖ—πολὺ παροδικὰ καὶ ἐφήμερα, δὲν εἶναι ἐκεῖνα ποῦ ζητεῖ ἡ ψυχὴ ὡς πνευματικὴ ὄντοτης καὶ γι' αὐτὸ ὑπεβλήθη τὸ ἐρώτημα γιὰ νὰ δοθῆ μιὰ λύσις στὸ ἠθικὸ πρόβλημα τοῦ Ἰουδαίου, ποῦ ἐγεννήθη ὕστερα ἀπὸ τὰ κηρύγματα τοῦ Ἰησοῦ. Τὸ ὅτι δὲ δὲν ἐλύοντο οὔτε μὲ τὰ ὑλικά ἀγαθὰ οὔτε καὶ μὲ τὴν πλήρη

ἐφαρμογή τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου τὰ προβλήματα τῆς συνειδήσεως, ἐξάγεται ἀπ' τὴν ὕλη περικοπή καὶ ἰδίᾳ ἀπὸ τὴν ὁμολογία τοῦ Ἰουδαίου, ποῦ ἔμενε πρωτίστως στὴν πλάνη.

Ὁ Μωσαϊκὸς Νόμοςμποροῦσε νὰ προπαρασκευάσῃ τὸν πιστὸν Ἰουδαῖον γιὰ νὰ δεχθῇ τὸ ἅπλετο Χριστιανικὸ φῶς καὶ νὰ τελειοποιήσῃ τὴν ψυχὴ τότε καὶ μόνον ὅταν δὲν ἀγκιστρωθῇ, δὲν κολλήσῃ σὰν τὸ στρεῖδι στὶς ἀστυνομικὲς του διατάξεις, ὅταν δεχθῇ τὴν χειραγωγίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ἀνεβῇ στὶς βουνοκορφές, ὅπου θὰ τὸν θωπεύσῃ ἡ πρωϊνὴ αὔρα καὶ θὰ τὸν φιλήσουν οἱ ἀκτίνες τοῦ εὐαγγελικοῦ φωτός. Χονδροὶ ἄνθρωποι οἱ Ἰουδαῖοι, ἀπελέκητοι, παχυλοί, ἔπρεπε γιὰ νὰ καλλιεργηθοῦν καὶ νὰ ἐξευγενισθοῦν καὶ νὰ ἀποκτήσουν λεπτότητα συνειδήσεως καὶ πνευματικότητα Ἁγγέλου, ὅπως τοὺς θέλει ὁ Θεός, νὰ πειθαρχήσουν στὴ φωνὴ τῆς φυσικῆς ἠθικῆς ἔστω καὶ μὲ τὴν ἀπειλὴ τῶν κυρώσεων. Τὸ κακὸ βλάπτει τὸν κακὸ καὶ τὴν Κοινωνίαν. Ἐὰν μὲν βλάβητῃ μονάχα τὸν κακὸ, ἡ ζημιὰ εἶναι μικρότερη. Ὅταν ὅμως βλάβητῃ τὴν κοινωνίαν τότε καθίσταται δημόσιος κίνδυνος καὶ ἡ ἔννομος Πολιτεία λαμβάνει τὰ μέτρα τῆς. Ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος στὴ θεοκρατικὴ ἐκείνη πολιτεία ἦταν μιὰ συγκρατητικὴ ἀρχὴ κατὰ τοῦ ἠθικοῦ κακοῦ, ποῦ ἦταν συσσωρευμένο στὰ ἄτομα. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἰησοῦς, ἀπαντῶντας στὸ ἐρώτημα, ὑπενθύμησε στὸν πιστὸν Ἰουδαῖο τὰς βασικὰς διατάξεις τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου: «κεὶ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, τήρησον τὰς ἐντολάς...οὐ φονεύσεις, οὐ μοιχεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις, τίμα τὸν Πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν». Δηλαδή ἀγαθὰ τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν μέσα πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου προορισμοῦ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ μέσα εἰσόδου στὴ Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, πρέπει νὰ μένουν ἀξιοσέβαστα καὶ ἄθικτα. Καὶ τοῦτο εἶναι κοινὴ ἀπαίτησις τόσο τῶν κακῶν ὅσῳ καὶ τῶν ἐναρέτων. Δὲν ὑπάρχει ὁμαλὸς ἄνθρωπος ποῦ, ἔχοντας τὸ μυαλὸ στὴ θέσιν του, νὰ ἐπικροτῇ τὸ φόνο, τὴν ἀτιμία, τὴν ἀδικίαν, τὴν ψευτιά εἰς βάρος του, τὸν ἐξευτελισμὸ τῶν γονέων του καὶ νὰ μὴ θέλῃ νὰ τὸν ἀγαποῦν σὲ ἀκρότατο βαθμὸ. Μονάχα οἱ κληρονομικῶς βεβαρημένοι ἐγκληματίαι, καὶ ἐκεῖνοι γιὰ ἴδιο λογαριασμὸ μποροῦν νὰ προβαινόντων σὲ φόνους, ἀτιμώσεις, κλεψίαις, ψευδομαρτυρίες καὶ περιφρόνησιν τῶν γονέων των. Οἱ ἄλλοι, ὅσῳ ἀκαθάριστοι κ' ἂν εἶναι, ἀπλῶς λογικόμενοι, εὐρίσκουν τὰς διατάξεις τῶν Μωσαϊκοῦ Νόμου πολὺ σωστές, χρήσιμες, καὶ σχηματίζουν ἓνα τεῖχος κοινῆς συνειδήσεως καὶ ἐπιβάλλουν κυρώσεις κατακραυγῆς κατὰ τοῦ παραβάτου. Ἀκριβῶς ἐπάνω στὸ φυσικώτατον αὐτὸ δίκαιον τοῦ ἀχαριτώτου ἀνθρώπου ἐστηρίχθη ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος γιὰ νὰ μὴ φανῇ τόσοσὸν ἐπαχθής. Ἡ ἐντολὴ τοῦ «ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν» δὲν ἔχει στὸ Μωσαϊκὸ Νόμο τὴν ἔννοιαν τῆς χριστιανικῆς θυσίας, ἀλλὰ τοῦ ἀπλοῦ σεβασμοῦ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμά-

των. Ποτέ ὁ ἄνθρωπος δὲν παρουσίασεν ἠθελημένως φαινόμενα μίσους κατὰ τοῦ ἴδιου τοῦ ἑαυτοῦ, σημάδια αὐτοκαταστροφῆς, ἐκτὸς τῶν παραπολὺ ἀνωμάτων. Ἡ φιλαυτία, ὡς ιδιότυπος ναρκισσισμὸς καὶ ἡ ἰδιοτέλεια, εἶναι γιὰ τὸν ἄνθρωπο πραγματικὰ πάθη καὶ ἡ ἐντολὴ «ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν» ὑπερέωνε τὸν καθένα νὰ ἐφαρμόσῃ αὐτό του τὸ πάθος ἐξ ἀντιστρόφου ὑπὲρ τοῦ ἄλλου. Ἔτσι, ἔστω καὶ ὡς καταναγκασμὸς, ἀλυσόδενη τὰ ἔνστικτα καὶ τὶς βλαπτικὰς ὁρμὰς τοῦ φυσικοῦ ἀνθρώπου, πρᾶγμα ποῦ κρατοῦσε σὲ μία, χωρὶς, βέβαια, βᾶθος, ἐπιφανειακὴ ἁρμονία τὰ μέλη τῆς ἑβραϊκῆς Κοινωνίας. Ἡ πειθαρχία ὅμως αὐτὴ ἦταν μιὰ ἀρετὴ ἐξ ἴσου εὐλογημένη, ὅπως κάθε ἀρετὴ ποῦ ἐπιτυγχάνει κάποιο καλὸ γιὰ τὸν ἴδιο μας τὸν ἑαυτό· καὶ γιὰ τὸν πλησίον μας καί, ἐπὶ πλέον, καθιστοῦσε ἀτροφικὸ τὸ κακὸ μὲ τὴν ἄρνησι τῆς τροφοδοτήσεώς του. Αὐτὸ ἀκριβῶς ἔκανε τοὺς ἀνθρώπους ἐπιδεδεικτικούς ἀνωτέρως ἠθικῆς μεταβολῆς. Ἡ πειθαρχία σὲ μιὰ ὠφέλιμη ἐντολή, καὶ μάλιστα σ' ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ, ἀσχεῖ τὰς ψυχικὰς δυνάμεις καὶ μορφώνει ἀνάλογο χαρακτῆρα· εἶναι τὸ σφυρὶ καὶ τὸ ἄμολι, ποῦ τὸν σχηματοποιεῖ, ἀρκεῖ νὰ λειτουργήσῃ κατὰ τὰς ὑποδείξεις τῆς θείας ἐντολῆς ὁ μηχανισμὸς τῆς. Ὁ Ἰουδαῖος τῆς περικοπῆς, τὸν ὁποῖον ἀναφέρουν ὡς νεανίσκον ἢ ἄρχοντα καὶ οἱ ἄλλοι εὐαγγελισταί, διεβεβαίωνε τὸν Κύριον, ὅτι ἐπειθάρχησε ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας στὸ νόμο τοῦ Θεοῦ καὶ ἀντερώτησε μ' ἐνδιαφέρον τὸν Κύριον : «Πάντα ταῦτα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου· τί ἔτι ὑστερῶ ;»

Αὐτὸ τὸ ἐρώτημα δὲν θὰ ὑπεβάλλετο ἂν πραγματικὰ ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος ἐχάριζε πνευματικὴ πληρότητα καὶ ἔδινεν ἀριότητα στὸν πιστὸν ὥστε νὰ μὴ αισθάνεται κενὰ καὶ ἀνησυχίαι γιὰ τὸ μέλλον του. Ὅπου ὑπάρχουν ἐρωτήματα καὶ προβάλλονται ἐρωτήματα στὴ συνείδησι, καὶ ἀπὸ τὴ συνείδησι, ἐκεῖ κάτι λείπει. Καὶ τὸ κάτι αὐτὸ δὲν εἶναι μηδαμινὸ καὶ θνητόφωνο, ἀλλὰ ἀξιοπρόσεκτο καὶ κραυγαλέον : «Τί ἔτι ὑστερῶ ;» Ἐτέθη ὡς προσωπικὸ τὸ ζήτημα δημοσίᾳ, πρᾶγμα ποῦ σημαίνει πῶς στὶς γενικὰς γραμμὰς τοῦ ὁ νέος ἦτο συνεπὴς πρὸς τὸν Μωσαϊκὸν Νόμο καὶ καλὸς, εὐυπόληπτος Ἰουδαῖος. Θὰ μπορούσε, ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, νὰ πέσῃ στὰ δυσμενῆ σχόλια τῶν ἀχροατῶν καὶ νὰ ὑποστῇ τὸ μαστίγμα τῆς δημοσίας κριτικῆς, ἐφ' ὅσον ἔδωκεν ἀφορμὴ. Ὅπου ὑπάρχουν ἠθικὰ ἀνοίγματα μπαίνει γλωσσοδέτης στοὺς συνετοὺς καὶ ἀπλῶς μυαλωμένους ἀνθρώπους. Ὁ νεανίσκος τοῦ εὐαγγελίου, ὡς τύπος καλοῦ Ἑβραίου, ἐξωτερικὰ καὶ κατὰ τὸν μηχανισμὸ τοῦ Νόμου, φαίνεται πῶς ἦτο ἐν τάξει γιὰ νὰ προκαλέσῃ τὸν Ἰησοῦν. Δὲν ἀποκλείεται νὰ περιμενε καὶ δημόσιον ἔπαινο. Ἄλλ' ὅμως ἡ χριστιανικὴ ἀρετὴ δὲν εἶναι ἀπλὸ καρφὶ νὰ συκρατήσῃ τὸ πέταλο. Οὔτε εἶναι καὶ πέταλο. Εἶναι μιὰ ζωοποιούσα τὴν ψυχὴ μυστικὴ δύναμις ποῦ συνυφαίνεται καὶ μὲ αὐτὴν τὴν σάρκα, νεκρώνει τὰ ἐπὶ γῆς μέλη τῆς, στὰ ὁποῖα

δὲν ἀναγνωρίζει δικαιώματα γιατί στεροῦνται λογικῆς. Ἡ χριστιανικὴ ἠθικὴ κηδεμονεύει τὴ ζωντανὴ ὕλη καὶ δὲν κηδεμονεύεται. Δὲν διέπεται ἀπὸ νόμους ἠθικῆς ἢ σάρκα. Δὲν μπορεῖ ποτὲ ν' ἀνεχθῆ τροφοδότησιν τῆς ψυχῆς με ὅ,τι προσφέρει ἡ γῆ, ὁ κόσμος, ὁ ἄδης. Δὲν δέχεται δάνεια ἀπὸ τὸ φθαρτὸ καὶ τὸ θνητὸ, ποὺ ἐδόθη ἀπλῶς νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὸ σῶμα ὅσῳ ζῆ, πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ ποὺ τοῦ ἔθεσεν ὁ Δημιουργὸς του. Ἐπομένως ὁ Ἰησοῦς, ἐφ' ὅσον εἶχε τὸ δεδομένον τῆς ψυχῆς, ποὺ ἠσκήθη καὶ ἐπειθάρχησε στὸ Νόμο τοῦ Μωϋσέως, κατὰ τὴν ὁμολογία τοῦ νεανίσκου, δεχομένου μιὰν ὑπόδειξι ἀρκεῖ νὰ ἐτελειοποιεῖτο ὡς προσωπικότης ἠθικῆ, ἀπευθύνεται στὴν ἴδια του θέλησι, ποὺ προϋποτίθεται πὼς εἶναι καὶ θέλησις θρησκου ἀνθρώπου καὶ τοῦ ἀπαντᾶ : «Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὑπαγε πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι». Εἶσαι, δηλαδή, ἀξιέπαινος κατὰ τὴν ὁμολογία σου. Σοῦ δίδεται ἡ εὐκαιρία νὰ γίνῃς πνευματικώτερος ἄνθρωπος, ἐφ' ὅσον ἐπιθυμεῖς τὴν αἰώνια ζωὴ, τὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ποὺ δὲν εἶναι βρῶσις καὶ πόσις. Ἡ ὕλη πάντα ἀντιστρατεύεται πρὸς τὰς προτιμήσεις καὶ ἐφέσεις τοῦ Πνεύματος, γίνεται δὲ πολλάκις γιὰ τοὺς ἀδυνάτους φοβερὸ πρόσκομμα στὸ δρόμο τῆς ωραίας ἀγγελικῆς ζωῆς. Λοιπόν, ὅ,τι ὕλικό—κινήτο ἢ ἀκίνητο—ἔχεις διάθεσέ το γιὰ τὰς ἀνάγκας τῶν πτωχῶν. Ἐναντι αὐτῆς τῆς ὕλικῆς θυσίας ἡ Τράπεζα τῶν Οὐρανῶν θὰ χρεωθῆ ἀπέναντί σου με ὀλίγητρο θησαυρό, ποὺ θὰ βρῖσκται στ' ὄνομά σου. Ἀμέσως μετὰ τὴ διάθεσι τῆς ὕλικῆς σου περιουσίας θὰ ἔλθῃς μαζί μου καὶ θὰ τεθῆς ὑπὸ τὴν ἄμεσον προστασίαν μου.

Αὐτὴ ἦτο ἡ ἀπαίτησις. Τελειότητα ἐζήτησε. Καὶ δὲν ἐπιτυχάνεται ἡ τελειότης ὅταν ἡ ψυχὴ εἶναι σφιχτοδεμένη στὴν ὕλη. Βιοτικὴ μέριμνα, συναλλαγές, πειρασμοί, ἰδρωκοπήματα, φόβος γιὰ τὴν ἀσφάλειά της· πλήρης ἀπορρόφησης τοῦ πνεύματος καὶ ὑποδούλωσις του στὴ νεκρὴ ὕλη· θεοποίησις τῆς ὕλης, σπατάλη χρόνου καὶ πνευματικῶν κεφαλαίων πρὸς ἐξυπηρετήσιν της. Ἄλλ' ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ δὲν βρῖσκεται στὸν κόσμῳ· ἡ αἰώνιος ζωὴ ποὺ ἐπόθησεν ὁ νεανίσκος δὲν μπορεῖ νὰ κερδηθῆ ἐὰν δὲν ἀπωθηθῆ τὸ ὑλόφρον πνεῦμα. Ἡ τελειότης, κατὰ τὴν Χριστιανικὴν ἠθικὴ, δὲν σηκώνει ὕλικὰ βάρη, κοσμικὲς φροντίδες. Ὅποιοι ἀνεβαίνει ψηλά καὶ ξανοίγεται σὲ πλατὺν ὀρίζοντα καὶ προχωρεῖ πρὸς τὰ ἄστρα, καὶ τὰ πελώρια ὄρη τοῦ φαίνονται σὰν κουνούπια στὰ μάτια του, μέχρις ὅτου χαθοῦν καὶ ὁ ἄνθρωπος αἰχμάλωτος τῶν νέων παραστάσεων, ἐντυπώσεων, κατάπληκτος πρὸ τοῦ ἀσυλλήπτου μεγαλείου, λησμονεῖ τὸν μικρόκοσμο τῆς γῆς... Ἔτσι εἶναι· καὶ γι' αὐτὸ ὁ Κύριος ὑπέδειξε στὸν πλούσιον νεανίσκο τὸ «εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι». Δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου ἐλέγχονται καὶ τὰ βάρη τοῦ πλουσίου νεανίσκου.

Ὁθεῖται ὁ ἴδιος νὰ κάμῃ αὐτοκριτικὴν. Τὸ κουμπὶ τῆς ὄλης ὑποθέσεως εἶναι : ἀπαγγίστριας ἀπὸ τὴν ὕλη καὶ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον. Ἐάν αὐτὰ τὰ δυὸ ὑπῆρχαν ὡς ἑσωτερικὴ διάθεσις καὶ ἔμπρακτος ἐφαρμογή, τότε καὶ ἡ ἠθικὴ τελείωσις ἐπετυγχάνετο, δεδομένου ὅτι στὴ φυσικὴ προσπάθεια τοῦ ἀνθρώπου ἤρχετο ἄμεσος ἡ βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸ σημαίνει τό : « Δεῦρο ἀκολούθει μοι ». Καὶ ἐφ' ὅσον ὁ νεανίσκος ἐζήτησε συμβουλήν καὶ ἀνεγνώριζε τὸ κῦρος, τὴν αὐθεντία τοῦ Ἰησοῦ, συνεπῶς καὶ τὴ σοβαρότητα καὶ τὸ χρήσιμον τῆς συμβουλῆς, ἐκτελεῖς μάλιστα δημοσία, θὰ περίμενε κανεὶς νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὴν ὑπόδειξιν. Δυστυχῶς ὅμως δὲν συνέβη αὐτό. Ἐπλήγη κατάβαθα : ἐμελαγχόλησε, καὶ τὸ βαρύτερο γι' αὐτὸν ἦτο τὸ ὅτι ἀπεμακρύνθη ἄμέσως ἀπὸ τὸν κύκλο τῶν ἀκρατῶν. « Ακούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον ἀπῆλθεν λυπούμενος ». Καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς αἰτιολογεῖ : « ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά ». Ἄλλ' εἶπαμε : ἡ χριστιανικὴ ἀρετὴ δὲν κάμνει συμβιβασμούς· δὲν κατεβαίνει σὲ πολὺ-πολὺ ἀνθρώπινες ἀδυναμίες· δὲν γίνεται ὑπόστρωμα τῆς εὐτελείας καὶ ὅταν ἀκόμη ἡ εὐτέλεια εὐχαριστῇ τὸν ἄνθρωπο ἄμέσως ἢ ἐμμέσως. Ἡ γῆ θὰ γίνῃ οὐρανός. Ὁ οὐρανός δὲν χωματοποιεῖται ποτέ. Πῶς μπορεῖ νὰ μιχθῇ τὸ πρόστυχον, ἀπὸ ἀπόψεως ἀξίας, μὲ τὸ πολῦτιμον, πού ἐπὶ τέλους τὸ ποθεῖ ἀπ' τὰ βᾶθη τῆς ἡ ψυχῆ ; Πῶς μπορεῖ νὰ πετάξῃ ἐπάνω ἀπὸ τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων ὁ Χρυσασετός, ὅταν εἶναι δεμένος μὲ ἄλυσίδα κάτω στὴ γῆ σὲ σιδηρένιον πάσσαλο. Βλέπει τὸ γαλάζιον οὐρανό, χτυπᾷ τὶς φτεροῦγες του, πληγώνεται γιὰ νὰ πετάξῃ, ἀλλὰ ματαίως· καὶ πεθαίνει μὲ τὴ δίψα, μὲ τὸν πόθο τῆς ἐλευθερίας, δεμένος στὸν πάσσαλο, μὲ τὸ ὄραμα τῆς θέας τοῦ θαύματος τοῦ Θεοῦ. Ἔτσι καὶ ὁ νεανίσκος πλούσιος, δεμένος στὰ πολλά του κτήματα, πού σὰν σιδηρένιος πάσσαλος, χωμένος βαθεῖα στὴ γῆ, κρατοῦσε τὴν ἄλυσίδα τῆς σκλαβιάς του, ἔμενε μὲ τὴ δίψα τῆς αἰωνιότητος μακρὰν τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ μπροστά του τὸ κρυστάλλινον νερὸ κυλοῦσε δροσερὸ-δροσερὸ καὶ τὸν προκαλοῦσε νὰ πιῇ καὶ νὰ σβύσῃ γιὰ πάντα αὐτὴ του τὴ δίψα. « Ἀπῆλθεν λυπούμενος !... » Σύγκρουσις δυὸ κόσμων στὸν ἴδιον ἄνθρωπο. Δὲν ἐξεβιάσθη εἰς προτιμήσεις. Ἡ τελειότης τὴν ὁποίαν ἐπιζητοῦσε καὶ ἔθεσεν ὡς πρόβλημα τῆς ψυχῆς του πρὸ τοῦ Χριστοῦ, ἀπαιτοῦσε κάποια θυσία. Ἡ θυσία αὐτὴ ἦταν καθαρῶς ὕλική. Ἡ ὕλη θὰ ἐθυσιάζετο πρὸς ἐπίτευξιν δυὸ σκοπῶν : τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς ψυχῆς, πού ποθοῦσε ἄνοδον ἀπὸ τὸ βάρος τῆς, καὶ τῆς πληρώσεως τῶν ἀμέσων ἀναγκῶν πτωχῶν ἀδελφῶν, πού ἑστεροῦντο στέγης, ἐνδυμάτων καὶ τροφῆς. Θᾶρχιζεν ἡ ἀμοιβὴ τοῦ ἀμέσως μὲ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς ἐντολῆς τοῦ Χριστοῦ, γιὰτι θάποκτοῦσε τὴν βεβαιότητα τῆς σωτηρίας του, θὰ ἠσφάλιζε τὰ ὕλικά του ἀγαθὰ στὴν Τράπεζα τοῦ Οὐρανοῦ, θὰ ἔνοιωθε τὴ χαρὰ τῶν εὐεργετουμένων σὰν δικὴ του χαρὰ, θὰ συνεχόντρωνε τὰς πνευματικὰς

του δυνάμεις και θα ἔδιδε τὴν μάχην σὰν εὐζωνας, ἀβαρῆς πλέον, μετὸν ἰσχυρὸν ὄπλισμό τοῦ Πνεύματος κατὰ τοῦ κακοῦ στοιχείου, ποὺ μέσα κι' ἔξω ἀπὸ τὸν ἀνθρώπινον ὄργανισμό ἐπιτίθεται ἢ ἀναδεύεται και προκαλεῖ φρίκην ἢ ἔμετους. Ἡ λύπη τοῦ νεανίσκου ἀσφαλῶς εἶχε και μιὰν ἄλλην αἰτίαν. Θὰ μπορούσε και ἴσως νὰ ὑπῆρχε μιὰ τέτοια πιθανότης, νὰ συμμορφωθῇ μετὴν ὑπόδειξι τοῦ Κυρίου, ἐὰν δὲν ἐσκέπτετο ὅτι, ἀπογυμνούμενος τῆς ὑλικῆς περιουσίας, θὰ ἔχανε τὴν κοσμικὴν αἴγλη, τὴν κοινωνικὴ διάκρισι τῶν πολὺ-πολὺ πεζῶν ἀνθρώπων, τὸν ὑποκριτικὸ θαυμασμό ἢ σεβασμὸ και τις κολακειῖες. Σ' ἐποχὴ ποὺ τὰ πάντα σταθμίζονται μετὸ μέτρο, τὸν πῆχυ, τὸ κιλό, σ' ἐποχὴ ποὺ ἡ ἀξία τοῦ ἀνθρώπου ἀνεβοκατεβαίνει μετὸ κριτήριον τὸν πολὺν ἢ λίγον μαμωνᾶ και τὰ ὑπὸ ἀρεσιν κοσμικὰ ἀξιώματα, καθόλου παράδοξον ὁ νεανίσκος νὰ ἐπηρεάσθη και ἀπὸ τὰς καθαρῶς ὀχλώδεις περι ἀξίας και δόξης ἀντιλήψεις τῆς ἐποχῆς. Ἐπειτα και τότε, ὅπως και σήμερα ἀκόμη, ποὺ διέβρωσε ψυχικὰ τὰ μυαλὰ και τὴν καρδιά ἢ ὑγρασία τοῦ ἐγωϊσμοῦ και τοῦ ἀτομικισμοῦ στὴν κακὴ, βλάβτικὴ του, μορφὴ, ἐθεωρεῖτο, θεωρεῖται, βλακειὰ ἢ καλωσύνη ὑπὲρ τοῦ πάσχοντος ἀδελφοῦ, ὅταν μάλιστα ἢ καλωσύνη μειώνη, ἔστω και ἀνεπαισθήτως, τὰ ὑλικά ἀγαθὰ. Ἀπὸ πλούσιος, λοιπόν, νὰ γίνῃ μετὴ τὴ θέλησί του, χωρὶς νὰ τὸν πιέση κανεὶς, πτωχός; Ἀπὸ κοινωνικῶς περίβλεπτος ν' ἀκολουθήσῃ τὸν πτωχόν, ἄσημον, ἀνυπόδητον και ἄστεγον Ἰησοῦν, ποὺ ὑπέσχετο μελλοντικὰ ἀγαθὰ και ἀόρατα βασίλεια και δόξα; Δὲν θὰ τοῦ ἐκολλοῦσαν τὴν ταμπέλα τοῦ ἀνοήτου, τοῦ τρελλοῦ, τοῦ ἀνισορρόπου; Λόγος κι' αὐτὸς γιὰ ὅσους στεροῦνται ἰσχυρᾶς ἠθικῆς βουλήσεως και ἀποφασιστικότητος ἐνὸς γνησίου πιστοῦ, ποὺ εἶναι ἔτοιμος νὰ κόψῃ κάθε σχέσι μετὸν κόσμον, προκειμένου νὰ κοσμήσῃ μετὸ ἀρετὰς τὴν ψυχὴν του. Ἰσχυρὰ ἢ ἔλξις τοῦ μαμωνᾶ, πιστικὴ και ἐκβιαστικὴ μιὰ ἄδοξη ντροπὴ ποὺ προκαλεῖται στὴν ψυχὴ πολλῶν, ποὺ θὰ ἤθελαν ν' ἀκολουθήσουν τὸ Χριστό, ἐκ μέρους ἀπτέρων ἀνθρώπων, ποὺ σύρονται στὴ γῆ μετὸ στενώτατον κύκλον τῶν διαφερόντων τους. Και ὅμως! Ὁ κόσμος στὴ χαρὰ σου θὰ σὲ φθονήσῃ, στὴ θλιψί σου θὰ σ' ἐγκαταλείψῃ, στὴν πραγματικὴ σου δόξα θὰ σὲ συκοφαντήσῃ. Λοιπόν; Ἀξίζει και τὸν κόπον ν' ἀνοίξῃ κανεὶς τ' αὐτιά του στοὺς κρωγμούς τῶν κοράκων· νὰ προτιμήσῃ ἀντὶ τῶν ἀφθάρτων τὰ φθαρτά, ἀντὶ τῶν οὐρανίων τὰ ἐπίγεια, ἀντὶ τῶν ἀθανάτων τὰ θνητά; Ἀσφαλῶς ὄχι. Σ' ἐμᾶς ἀπομένει νὰ διαλέξουμε τὸ μέλλον μας, ὅπως τὸ ὑπέδειξε στὸν νεανίσκον ὁ Χριστός.

(Συνεχίζεται)

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΑΘ. ΚΑΛΥΒΑΣ
Ἱεροκέρυξ Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος

ΠΛΕΙΟΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΩΤΕΡΟΝ ΦΩΣ ΣΤΗΝ ΝΕΟΛΑΙΑΝ ΜΑΣ

Τὸ πρὸς τοὺς ἄλλους ὑπέρτατον καθήκον μας.

“Ὅποιος καλοπροσέξῃ τὰ δημοσιεύόμενα ἐδῶ θὰ λάβῃ μιὰ ἰδέα τὸ πῶς κάθε μέλος τοῦ χριστιανικοῦ ὀμίλου φωτισμένο ἔπαιρνε θέσι κοντὰ στὸ συγκρατούμενο, γιὰ νὰ τὸν φέρῃ στὸ Χριστό. Ἀγάπη χριστιανικὴ πρὸ παντός καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς ὁμολογίας τῆς πίστεως στὸ Λυτρωτῆ, ποὺ εἶναι καθήκον ὄλων μας καὶ ἀποτελεῖ ἀπόδειξι ὅτι πιστεύομεν καὶ ἔχομεν τὸ γνῶρισμα τοῦ ἀληθινοῦ μαθητοῦ τοῦ Χριστοῦ, ἰδοὺ τὰ βαθύτερα ἐλατήρια τῶν μελῶν τοῦ ὀμίλου στὴν ἐντὸς τῆς φυλακῆς ἱεραποστολῆ των. Γι’ αὐτὸ ἔχει νόημα ἡ δημοσίευσίς τοῦ κατωτέρω, ἂν πρόκειται νὰ κεντρίσῃ μερικοὺς, γιὰτὶ ὑπάρχουν πολλοὶ δυστυχῶς ποὺ ζοῦν στὴν ἄγνοια καὶ στὴν ἁμαρτία, καὶ τοὺς ὁποίους μὲ ἀγάπη καὶ συμπόνοια πρέπει νὰ πλευρίσουμε, ὁ καθένας μας στὸ δικό του οἰκεῖο περιβάλλον, καὶ ἀφοῦ ψυχικὰ τοὺς αἰσθανθοῦμε, μὲ θερμὴ προσευχὴ νὰ τοὺς βοηθήσουμε στὴ μετάνοια καὶ ἐξομολόγησι καὶ στὴν πίστι καὶ νὰ τοὺς τραβήξουμε στὴν Ἐκκλησίαν, νὰ βροῦν καὶ αὐτοὶ οἱ ταλαίπωροι τὴ γλυκειὰ ζωὴ κοντὰ στὸν Λυτρωτῆ καὶ τελικὰ τὴν αἰώνια σωτηρία.

‘Ὁ πιστὸς ἐργάτης ἔχει τὸν «ἰσχυρὸν εἰς τὸ σῶζειν» (Ἦσ. ζγ’ 1), καὶ ρίχνοντας τὸ σπόρο τῆς διδασχῆς στὴ νεκρὴ ψυχὴ ἔχει «τὸν ἰσχυρὸν» ποὺ εἶναι «ὁ αὐξάνων Θεός», ποὺ τὴν ἐνδυναμώνει ἕως ὅτου πατάξῃ κάθε δεσμὸν ἁμαρτίας, καὶ ἀπὸ τὸ ψυχικὸ θάνατο μεταβῆ στὴ ζωὴ» καὶ τελικὰ πηδῆσῃ ἀπὸ τὴ γῆ στὴν τέλεια οὐράνια δόξα. Πρέπει νὰ θεωρήσουμε ὡς χρέος μας πρὸς τὸν Ἰησοῦν, ποὺ καλοῦμεθα μὲ παλμὸ νὰ τὸν ὑπηρετήσουμε στὸ ἔργο τῆς σωτηρίας τῶν συνανθρώπων μας, γιὰ τοὺς ὁποίους ἡ ἄπειρος ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ὤθησε τὸ Γυιό του νὰ χύσῃ τὸ Λυτρωτικὸ του αἷμα στὸ Σταυρό. «Οἱ ἄνδρες, λέγει τις, ποὺ λύτρωσαν τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ποὺ στάθηκαν φάροι στὸ σκοτάδι καὶ στὴ θύελλα τῆς ζωῆς ρίχνοντας ἀκτῖνες θεραπείας καὶ σωτηρίας μέσ’ στὰ σκοτεινὰ κύματα ἦσαν ἄνδρες ποὺ πῆραν τὸν ἐνθουσιασμό τους γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα ἀπ’ τὸ Σταυρό, ἄνδρες ποὺ εἶχαν τὸ σύνθημα «ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ μᾶς συσφίγγει...» (Β. Κορ. ε’ 14-21) (Μ.Δ. Hoge).

Φαίνεται και ὁ γράφων τὰ κατωτέρω δὲν ὑστερεῖ στὰ προσόντα αὐτά, μᾶς παρέχει δὲ πρὸς μίμησιν και ἕνα ὑπόδειγμα μετ' ἀγάπης ἐκπληρώσεως ἐνὸς Χριστιανικοῦ καθήκοντος, διὰ νὰ ἐργαζώμεθα και διὰ τὴν ἐπιστροφὴν και σωτηρίαν και ἄλλων ψυχῶν.

Ἄρχιμ. ΠΡΟΚ. ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

«Αὕτη εἶναι ἡ ἐντολή μου, νὰ ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς σᾶς ἡγάπησα» (Ἰωάννης ιε' 12).

Ταύτην τὴν παραγγελίαν ἄφησε εἰς τοὺς μαθητάς του ὁ Ἰησοῦς, ὀλίγον πρὸ τοῦ πάθους Του. Ζητεῖ ἀπὸ τοὺς ἰδικούς του νὰ ἀγαποῦν τοὺς ἄλλους, με ἴσην πρὸς ἰδικὴν Του, πρὸς αὐτοὺς ἀγάπην.

Ἡ πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία διὰ μόνου τοῦ λαβάρου τῆς ἀγάπης, ἐνίκησε, ἐξηπλώθη και ἐθριάμβευσεν ἐναντι τοῦ ἐθνικοῦ εἰδωλολατρισμοῦ εἰς ὀλόκληρον τὸν τότε γνωστὸν κόσμον. Ἐπίσης οἱ γνήσιοι ὀπαδοὶ τοῦ Ἰησοῦ, διὰ μέσου τῶν αἰῶνων, διὰ μόνου τοῦ ὄπλου τῆς ἀγάπης κατέκτησαν και κατακτοῦν ψυχὰς και οἱ πλόκαμοι τῆς Ἐκκλησίας ἔχουν ἐξαπλωθῆ εἰς ὀλόκληρον τὴν Ἰδρόγειον.

Μετὰ τὴν κατὰ χάριν Σωτηρίαν, ἥτις μοι ἐδόθη διὰ τοῦ λυτρωτικοῦ θανάτου τοῦ Σωτῆρος μου Χριστοῦ, ἐπίστευσα ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι ἀγάπη. Τὴν πεποιθήσιν μου ταύτην ἐνίσχυσαν κατὰ τὸ παρελθὸν τῆς ζωῆς μου πλεῖστα ὅσα θαύματα και τὰ ὅποια ἐπετεύχθησαν διὰ τῆς δυνάμεως τῆς Χριστιανικῆς ἀγάπης. Καὶ ἕνα ἀκόμη, πού προσετέθη τίς ἡμέρες αὐτὲς εἰς τὰ τόσα ἄλλα και τὸ ὅποῖον ἔγινε πίσω ἀπὸ τὰ σίδερα τῆς φυλακῆς, μοῦ ἐγιγάντωσε τὴν πίστιν μου ταύτην, ὅτι δηλαδὴ τὸ Χριστιανικὸν ὄπλον ἦτο, εἶναι και πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἀγάπη και μόνον ἡ ἀγάπη.

Εἰς τὴν φυλακὴν πού εὐρίσκομαι τώρα, ἔχω ἔλθει πρὸ 10μήνου περίπου. Μεταξὺ τῶν τόσων κρατουμένων διέκρινα και ἕναν νέον, ὅστις εἰργάζετο πλησίον τῆς ὑπηρεσίας. Οὐδέποτε ὅμως τὸν εἶδα νὰ πλησιάσῃ τὴν Ἐκκλησίαν και πολὺ περισσότερον τὸν Χριστιανικὸν μας Ὀμιλον. Ἡ εὐκαιρία νὰ τὸν πλησιάσω, ἂν και τὸ εἶχα ἐπιθυμήσει, δὲν μοῦ εἶχε δοθῆ δυστυχῶς, μετ' αὐτοῦ μόνον ἕναν ἄπλὸν χαιρετισμὸν ἀντήλασσα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν. Μὲ τὰς προσευχὰς μου τὸν εἶχα παρακολουθήσει, ὅπως και ὅλους τοὺς ἄλλους συγκατατούμενους μου.

Αἱ ἐργασίαι τοῦ γραφείου τῆς θρησκευτικῆς ὑπηρεσίας τῶν φυλακῶν, ἡ λειτουργία και τὰ μαθήματα τοῦ Χριστιανικοῦ Ὀμίλου με ἀπησχόλουν ἐξ ὀλοκλήρου, και δὲν ἡδυνάμην δυστυχῶς νὰ ἐπεκτείνω τὰς προσπαθείας μου και πέραν τούτων.

Πρὸ ἡμερῶν και ὥραν 8ην νυκτερινὴν εὐρισκόμην ἐξῶθεν τοῦ γραφείου, και συνεζήτουν μεθ' ἐνὸς ἄλλου κρατουμένου. Ὁ ναὸς εὐρίσκεται εἰς τὸ κεντρικὸν τμήμα τῶν φυλακῶν, ἐνῶ τὸ μέρος ὅπου

διαμένω είναι εις τὸ παράρτημα. Τὴν στιγμήν ἐκείνην, ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος νέος μᾶς καλησπείρισε καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς ἐμέ, εἶπε: «Δὲν εἶναι ὥρα νὰ πᾶμε κατὰ τὸ Παράρτημα;» Πρὸς στιγμήν δὲν τοῦ ἀπήντησα καὶ τοῦτο διότι δὲν κατάλαβα τί μοῦ ἔλεγε, ἐπειδὴ ἐγνώριζα ὅτι οὗτος διέμενε εἰς τὸ κεντρικόν. Εἰς ἐρώτησίν μου ὁ συνομιλητής μου μοῦ εἶπε, ὅτι τὴν ἐσπέραν ἐκείνην μετεφέρθη εἰς τὸ παράρτημα. Μετὰ μίαν περίπου ὥραν ἐρχόμενος διὰ τὸ κελλί μου, συνήντησα εἰς τὸ προαύλιον τοῦ παραρτήματος ἓνα ὄργανο τῆς ὑπηρεσίας, τὸ ὁποῖον μοῦ εἶπε ὅτι μετέφερε τὸν Β' εἰς τὸ παράρτημα καὶ ἐπειδὴ ἐστάθη ἀδύνατον νὰ τοποθετηθῇ εἰς ἄλλα κελλιά, λόγω ἔλλειψεως χώρου, ἤναγκάσθη νὰ τὸν τοποθετήσῃ, προσωρινῶς ὅπως μοῦ εἶπε, εἰς τὸ ἰδικόν μου κελλί, ὅπου καὶ τὸν συνήντησα ὅταν ἐφθασα ἐκεῖ.

Εὐθὺς μὲ τὴν πρώτην μας συνάντησιν, ἄρχισα νὰ ἐκδηλώνω πρὸς αὐτὸν τὴν κατὰ τὸ δυνατόν Χριστιανικὴν μου ἀγάπην. Μὲ συντετριμμένη τὴν καρδίαν ἀτένιζα τὸν νέον αὐτὸν γιὰ τὸ κατάντημά του καὶ μὲ ὄλην τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς μου παρακαλοῦσα Ἐκείνον ποὺ πέθανε ἐπάνω στὸ Σταυρὸ γιὰ τὴ σωτηρία καὶ αὐτοῦ, νὰ τὸν σώσῃ. Μὲ τὸ ὄπλον τῆς ἀγάπης τὸν παρακολουθῶ συνεχῶς καὶ εἰς τὴν κάθε εὐκαιρίαν ποὺ μοῦ παρουσιάζετο ἐκδηλώνω στὴν χριστιανικὴν ἀγάπην μου. Αὐτὸ τὸν ἔχει ἐκπλήξει καὶ τὸν ἔχει κάνει νὰ μὲ προσέχῃ παρὰ πολὺ. Μὲ κόπον καὶ μόχθον καὶ τὸ σπουδαιότερον διὰ τῶν προσευχῶν καὶ τῆς ἀγάπης, ἡ θεία χάρις ἄρχισε νὰ τοῦ μαλακῶνῃ τὴν καρδιά καὶ νὰ τὸν κάνῃ νὰ ὑποταχθῇ ὀλοκληρωτικῶς.

Εἴμαστε μέσα στὸ κελλί τῆς φυλακῆς μόνοι μας, καὶ ἀρχίζω νὰ τοῦ παρουσιάζω μὲ ζωντανὰ χρώματα τὴν ζωὴν τοῦ ὑποκόσμου, (τὴν ὁποίαν δυστυχῶς εἶχε ζήσει σὲ ὄλην τῆς τὴν ἔκτασιν), τοὺς καρπούς τῆς καὶ τὸ φρικτὸν καὶ ὀλέθριον τέρμα τῆς. Ἐν συνεχείᾳ τοῦ ὁμιλῶ διὰ τὸν Χριστιανισμόν, καὶ γενικῶς γιὰ τὸν χριστιανικὸν δρόμον, πῶς εἶναι πλημμυρισμένος ἀπὸ Θεῖαν ἀγάπην, πνευματικὸν πλοῦτον, εὐτυχίαν, ἀγάπην καὶ χαράν, καὶ ὅτι ὁ ἀκολουθῶν τὸν δρόμον τοῦτον, βραβεύεται ἀπὸ τὸν Θεὸν μὲ τὸ ἀμάραντον στέφανον τῆς αἰωνιότητος. Ἀκολουθῶς τοῦ παρουσιάζω τὴν ἀσύγκριτον ἀγάπην ποὺ ἔχει ὁ Θεὸς δι' αὐτόν, «ὥστε νὰ δώσῃ τὸν Μονογενῆ Αὐτοῦ Υἱόν, διὰ νὰ τὸν σώσῃ, ὅταν βέβαια τὸν πιστεύσῃ» (Ἰωάν. γ' 16). Τοῦ εἶπα ὅτι ὁ Χριστὸς πέθανε ἐπάνω στὸ Σταυρὸ, γιὰ τὶς δικές μας ἁμαρτίες, καὶ ὅτι τὸ Αἷμα Του «μᾶς καθαρίζει ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας» (Α' Ἰωάν. α' 7). Καὶ τέλος τοῦ συνέστησα νὰ ἀρχίσῃ τὴν μελέτην τοῦ θείου βιβλίου, ποὺ ἀποκαλύπτει εἰς τὸν εἰλικρινῆ ἔρευνητὴν τὸν ἴδιον τὸν Θεόν. Τὸ παιδί φαίνεται ὅτι συνεκινήθη πάρα πολὺ καὶ μοῦ εἶπε μόνον αὐτό: «Ἄχ, πόσον θέλω καὶ

ἐγὼ νὰ γίνω ἓνας καλὸς ἄνθρωπος, γιὰ νὰ ἀρχίσω νὰ προσφέρω εἰς τὴν οἰκογένειάν μου, τὸ Ἔθνος μου καὶ ὀλόκληρον τὸν κόσμον».

Τὸ παρελθὸν ἔχει ἀρχίσει νὰ ἐγκαταλείπεται ἀπὸ τὸν νέον μας, ἡ ζωὴ του προσαρμόζεται σὲ μίαν νέαν κατάστασιν. Κάθεται εἰς τὸ κελλὶ καὶ μελετᾷ τὴν Βίβλον μὲ προσοχὴν μεγάλην. Ἡ δύναμις τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, ἡ πτωχὴ μου νοουθεσία, καὶ τὸ σπουδαιότερον ἡ ἔμπρακτος χριστιανικὴ ἀγάπη, τὸν ὥθησαν νὰ γίνῃ μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ. Μὲ τὰ μαθήματα τοῦ Χριστιανικοῦ Ὁμίλου ὀλοκληρώνεται τὸ θαῦμα τῆς μετανοίας του καὶ τῆς εἰς τὸν Λυτρωτὴν Χριστὸν πίστεως του, ἐκ τοῦ ὁποίου πηγάζει ἡ σωτηρία του.

“Ὅλα πᾶνε πολὺ καλά. Ἐνα βράδου καὶ ὀλίγον πρὸ τῆς κατακλίσεως μας, μὲ παρακαλεῖ νὰ γονατίσωμεν καὶ νὰ προσευχηθῶμε καὶ νὰ εὐχαριστήσωμε τὸν Ἐσταυρωμένον μας Σωτῆρα, διότι σώζει καὶ αὐτὸν δωρεάν, διὰ μόνης τῆς πίστεως (Ρωμ. γ' 28, Ἐφ. β' 5, 8), καὶ νὰ κἀν τὴν καθιέρωσίν του, ὅτι δηλαδὴ εἰς τὸ μέλλον θὰ ἀνήκη ἐξ ὀλοκληροῦ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ θὰ ἐργάζεται διὰ τὴν δόξαν του καὶ διὰ τὴν σωτηρίαν καὶ ἄλλων ἀμαρτωλῶν συνανθρώπων του.

Ἡ προσευχὴ ἔχει τελειώσει καὶ νομίζομε ὅτι ἀκοῦμε νὰ συγχίζεται ὁ ἀγγελικὸς ὕμνος, ὅστις μᾶς συνώδευσε κατὰ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς καὶ ὁ ὁποῖος μεγαλοπρεπῶς ἐγένετο, μὲ χαρὰν, «δι' ἓναν ἄνθρωπον μετανοοῦντα» (Λουκ. ιε' 7, 10).

Τὸ θαῦμα ἔχει πλέον συντελεσθῆ, ὁ ἀναβαπτισμὸς, ἔγινε διὰ τῆς προσευχῆς καὶ μετὰ πίστεως ὁμολογίας, ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος τῆς ἀμαρτίας δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν διὰ τῆς Θείας Χάριτος ἀναγεννηθέντα, τῶρα εἶναι νέον κτίσμα ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, τὰ ἀρχαῖα ἔχουν παρέλθει, ἰδοὺ τὰ πάντα εἶναι νέα. (Β' Κορ. ε' 17).

Τὸν παρακολουθῶ εἰς τὴν καθημερινὴν του ζωὴν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἔχει ἀρχίσει νὰ ἐκδηλώνεται ἡ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ, εἶναι τῶρα ἀπόστολός Του, στρατιώτης Του, ὄργανόν Του.

Ἡ καθημερινὴ του ἀπασχόλησις εἶναι προσευχὴ, μελέτη καὶ ἐργασία, καὶ ὄχι ἐργασία εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν Ναὸν καὶ συμμετοχὴ στὴν Μυστηριακὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν διακονίαν τοῦ Θεοῦ Λόγου.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς τεσσαρακονταετοῦς ζωῆς μου, καὶ πολὺ περισσότερον τοὺς χρόνους τῆς ἐγκαθειρέξεώς μου, καὶ τῆς πνευματικῆς ἐργασίας, ποῦ Χάριτι Θεία, διάγω ἀπὸ τετραετίας εἰς τὰς φυλακάς, ἔχω ἰδῆ τέτοια θαύματα νὰ ἐπιτελοῦνται διὰ τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, πάρα πολλά. Μὰ ἄς μοῦ ἐπιτραπῆ νὰ εἶπω, ὅτι τὸ τελευταῖον αὐτὸ ὑπερβαίνει κάθε προηγούμενον. Εἶναι δυνατὸν νὰ τὸ συγκρίνῃ κανεὶς μὲ τὸ τῆς ὁδοῦ Δαμασκοῦ, ποῦ μετέβαλεν ἓνα Σαοῦλ, φοβερὸν διώκτην τοῦ Χριστιανισμοῦ, εἰς Οὐρανοβάμονα

Ἐπίστολον τῶν Ἑθῶν, Παῦλον. Ἐνας νέος Σαοῦλ ἦτο καὶ ὁ νέος οὗτος καὶ μάλιστα καὶ κατὰ τι κατώτερος, διότι ἐκεῖνος κατεδίωκε τὸν Χριστιανισμόν, διότι ἐπίστευε εἰς τὸν Θεὸν τῶν Πατέρων του, ἐνῶ αὐτὸς εἰς οὐδὲν πίστευε· ὡς δόγμα του εἶχε τὴν ὕλην καὶ μόνον τὴν ὕλην.

Ἄς ἐπιτραπῆ, εἰς ἐμὲ τὸν ἐλάχιστον στρατιώτην τοῦ Κυρίου, νὰ συστήσω εἰς κάθε ἀγωνιστὴν Του, εἰς κάθε ἐργάτην τοῦ Εὐαγγελίου Του, ὅτι πρέπει νὰ ἀγωνίζεται καὶ νὰ προχωρῆ εἰς τὸν δρόμον τοῦ ὑψηλοῦ του καθήκοντος, μεταχειριζόμενος ἐν παντὶ καὶ κατὰ πάντα τὴν ἀγάπην καὶ μόνον τὴν ἀγάπην.

Ὁ Θεὸς εἶναι ΑΓΑΠΗ, ὁ Χριστιανισμὸς ἐξηπλώθη καὶ ἐξαπλοῦται διὰ τῆς ἀγάπης, διὰ τοῦτο καὶ ὁ κάθε ἐργάτης τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ πυρπολῆται ὀλοκλήρος ἀπὸ Θεῖαν Ἀγάπην, καὶ τότε θὰ φέρῃ πλουσίαν καρποφορίαν.

Ὁ Κύριος λέγει : «Ἐκ τούτου θέλουσι γνωρίσει πάντες ὅτι εἶσθε μαθηταὶ μου, ἐὰν ἔχετε ἀγάπην πρὸς ἀλλήλους» (Ἰωάν. ιγ' 35). Καὶ ἀλλαχοῦ «Αὕτη εἶναι ἡ ἐντολή μου, νὰ ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς σὰς ἠγάπησα» (Ἰωάνν. ιε' 12). Καὶ ὁ μαθητὴς τῆς ἀγάπης, Ἰωάννης εἰς τὴν Α' καθολικὴν του ἐπιστολὴν γράφει «Ἀγαπητοί, ἐπειδὴ οὕτως ἠγάπησεν ἡμᾶς ὁ Θεός, καὶ ἡμεῖς χρεωστοῦμεν νὰ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. Ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ Θεὸς μένει ἐν ὑμῖν καὶ ἡ ἀγάπη Αὐτοῦ εἶναι τετελειωμένη ἐν ἡμῖν.... ὁ Θεὸς εἶναι ΑΓΑΠΗ καὶ ὅστις μένει ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ Θεῷ μένει καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ». (δ' 11—12, 16).

Ἐάν, ἀδελφέ μου, δὲν ἔχῃς ἀγάπην, Θεὸν δὲν ἔχεις καὶ ὅταν δὲν ἔχῃς Θεόν, δὲν δύνασαι νὰ πράξῃς οὐδέν, διότι ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς τὸ λέγει : «Διότι χωρὶς ἐμὲ δὲν δύνασθε νὰ κάμητε οὐδέν» (Ἰωάν. ιε. 5).

Νὰ διατὶ σήμερα δὲν ἔχουμε πλουσίαν καρποφορίαν, νὰ διατὶ δὲν σώζουν τὰ κηρύγματα τῆς σήμερον, νὰ διατὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ δὲν καρποφορεῖ πλουσίως, νὰ διατὶ αἱ Ἐκκλησίαι δὲν εἶναι πλήρεις, νὰ διατὶ ὁ ἄνθρωπος τοῦ αἰῶνος μας ἐξέπεσεν, καὶ ὅλα αὐτὰ συνέβησαν διότι λείπει ἀπὸ τὸν Χριστιανικὸν κόσμον (τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης), τὸ ξεχείλισμα τῆς ἀγάπης.

Πιστεύω ἀπόλυτα ὅτι ἐὰν ἡ ἔμπρακτος Χριστιανικὴ ἀγάπη ἐφαρμοσθῆ ἀπὸ τοὺς γνησίους ὀπαδοὺς τοῦ Κυρίου, (καὶ ὄχι τοὺς κατ' ὄνομα), τότε ἀμέσως ἡ ὄψις ὀλοκλήρου τοῦ κόσμου θὰ ἀλλάξῃ.

Ἐπειδὴ ὅμως δὲν εἶναι εἰς τὸ χέρι μας νὰ τὴν ἀποκτήσωμεν, καὶ τοῦτο διότι εἶναι Θεῖον δῶρον, ἄς παρακαλοῦμεν, διὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, τὸν Θεὸν Πατέρα νὰ μᾶς πλουτίσῃ μετὰ τὴν Θεῖαν του ἀγάπην, διὰ νὰ δυναθῶμεν νὰ φέρωμεν ἐπαξίως τὸ χριστιανικὸν ὄνομα καὶ ἡ καρποφορία μας νὰ εἶναι πλουσία εἰς τὸ Εὐαγγελικὸν ἔργον. Ἀμήν.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ ΩΣ ΚΗΡΥΞ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

I. Η ΑΓΑΠΗ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ

Ἡ ἀγάπη εἶναι τὸ μεγάλο βᾶθρο, ἐπάνω στὸ ὁποῖο εἶναι θεμελιωμένο ἀτράνταχτα ὀλόκληρο τὸ περίλαμπρο οἰκοδόμημα τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου καὶ ξεχωριστὰ τὸ ἀπολυτρωτικὸ ἔργο τοῦ Θεανθρώπου Λυτρωτοῦ. Τῇ βαθυστόχαστη αὐτῇ ἐννοια τῆς θεϊκῆς ἀγάπης διδάσκει τὸ στόμα τοῦ Χριστοῦ, ὁ Παῦλος, κατὰ τρόπον πολὺ συγκινητικὸ καὶ διδακτικὸ.

Διαβλέπει πρῶτα-πρῶτα πῶς ὁ Ἄπειρος καὶ Παντοδύναμος Θεός, ἀπὸ ἄπειρη ἀγάπη, ἔκτισε τόσο θαυμάσια, διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὰ πάντα· ἐκεῖνα ποὺ ὑπάρχουν στὸν οὐράνιο κόσμον, τὸν πνευματικὸν κόσμον, κ' ὅλα ἐκεῖνα ποῦναι ἐδῶ στῇ γῆ, τὸν ὑλικὸν κόσμον, δηλαδὴ ὅλα τὰ ἀόρατα καὶ τὰ ὄρατα (Κολ. α', 16). Ἄπ' τὸ μηδὲν τὰ κατεσκεύασε ὅλα μὲ τὴν πανσοφία Του (Ρωμ. ια', 36), ὥστε εὐλόγα προκαλοῦν τὸ θαυμασμὸν καὶ τὴν ἐξύμνησιν τοῦ ἁγίου ὀνόματός Του (Ψαλμ. ργ', 24). Ὁ κόσμος, τὸ ἀριστούργημα αὐτὸ τῆς δημιουργίας, στὸν ὁποῖο ἐπικρατεῖ ἀπόλυτη τάξις καὶ ἄρμονία, γιὰ τὸν ἔθεσε κάτω ἀπὸ θεμελιώδεις καὶ ἀναλλοίωτους νόμους καὶ μὲ τὴν Πρόνοια τῆς ἀγάπης Του συγκρατεῖται καὶ κυβερνᾶται (Κολ. α', 17), εἶναι αὐτός, κατὰ κύριον λόγον, ποὺ δέχθηκε ἀπ' τὴν ἀρχὴν πλοῦσιαν τῇ θεϊκῇ Του ἀγάπῃ.

Ὅταν εἶδε τὸ παντέφορον ὄμμα τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ, ὅτι ὅλα αὐτὰ ποὺ ἐδημιούργησεν ἦσαν «καλὰ λίαν» (Γεν. α', 31), ἔπλασε μὲ ξεχωριστὴ καὶ ἰδιαιτέρη ἐπιμέλεια, γιὰ ν' ἀποτελεῖ τὴν κατακλειῖδα καὶ τὴν κορωνίδα συνάμα τῆς δημιουργίας, τὸν ἄνθρωπον. Τὸν ἔπλασε δὲ ἀπὸ σῶμα χοϊκὸ καὶ ψυχὴ νοερά (Α' Κορ. ε', 4, 5. στ' 20), κατὰ τι κατώτερον ἀπ' τοὺς ἀγγέλους. Καὶ τὸν ἐστεφάνωσε μὲ κάθε τιμὴ καὶ δόξα (Ἑβρ. β', 7). Ἔτσι τὸν κατέστησε κυρίαρχον ἐπάνω στῇ γῆ, γιὰ τὸν σ' αὐτὸν ὑπέταξε τὰ πάντα καὶ δὲν ἀφῆκε τίποτε ἀνυπότακτον σ' αὐτὸν (Αὐτόθι, 8).

Ἄλλ' ὁ ἄνθρωπος, μὲ τὴν παρακοήν του στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀνυποταξίαν του ἀπ' Αὐτόν, ἔπεσε σὲ θανάσιμην ἁμαρτίαν καὶ κατήντησε ἓνα σύντριμμα, μ' ἐπακόλουθα ὀλόκληρον τὸ ἀνθρώπινον γένος νὰ διαφθαρῆ καὶ νὰ ὀδηγηθῆται, ἐξ αἰτίας τῆς ἁμαρτίας, στὸ θάνατον (Ρωμ. ε', 12).

Τότε ὁμῶς ὁ Πανάγαθος Θεός, ὁ Ὅποῖος εἶναι πλοῦσιος σὲ ἔλεος καὶ εὐσπλαγχνίαν, ἕνεκα τῆς πολλῆς Του ἀγάπης, μᾶς ἀγά-

πησε καταπληκτικά (Ἐφεσ. β' 4). Καί με δική του πρωτοβουλία, γιατί δὲν εἰμποροῦσε νὰ βλέπη καὶ νὰ ὑποφέρῃ αὐτὴ τὴν ἀπώλεια τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, τὸ ὅποιο ἦταν ἐντελῶς ἀνίκανο μόνο του, μετὶ τις δικές του δυνάμεις, νὰ σωθῇ, συνέλαβε τὸ μεγάλο καὶ σωτήριο σχέδιο τῆς σωτηρίας του. Εἶχε ὅμως παραμείνει τοῦτο, ἐπὶ πολὺ χρονικὸ διάστημα, σὲ ἀπόλυτη σιγή (Ρωμ. στ', 25-26)· καὶ γι' αὐτὸ ἦταν ἀπ' τὴν ἀρχὴ κρυμμένο ὅλους τοὺς αἰῶνας καὶ ἀπ' ὅλες τις γενεές (Κολ. α', 26).

Ὅταν δὲ συμπληρώθηκε ὁ καθωρισμένος ἀπὸ τὸν Θεὸν χρόνος (Γαλ. δ', 4), προσέφερε στοργικὰ τὸ παντοδύναμό Του χέρι στὸ λογικὸ Του δημιούργημα. Γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ τοῦ ἔδειξε τὸ Μονογενῆ Του (Ρωμ. κ', 32), ἀλλὰ τὸν ἔστειλε στὸν κόσμον· κι' ἔγινε, σὰν καὶ μᾶς, χωρὶς ὅμως ἁμαρτία, ἄνθρωπος, ἀπὸ γυναίκα, τὴν Ἀχραντὴ Παρθένο, ὑπέβαλε τὸν ἑαυτὸ Του, ἀπὸ ἄφθαστη ταπεινώσει, στὶς διατάξεις τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου, γιὰ νὰ μᾶς ἐξαγοράσῃ ἀπ' τὴν κατάρα τῆς προπατορικῆς ἁμαρτίας καὶ νὰ λάβουμε τὴν υἰοθεσία, πού μᾶς εἶχε ὑποσχεθῆ ὁ Θεὸς (Γαλ. δ', 4-5).

Ἔτσι, τὸ δεῦτερο πρόσωπο τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, ἐκένωσε τὸν ἑαυτὸ Του, δηλαδὴ ἐμίκρανε προσωρινὰ τὴ δόξα τῆς Θεότητός Του, ἀφοῦ ἔλαβε μορφή δούλου. Καὶ μετὰ τὸν τρόπο αὐτὸ ὁ ἀπεριόριστος Θεὸς ἔλαβε ἀνθρώπινη σάρκα, ἐνῶ ἦταν Θεὸς τέλειος, καὶ ταπεινώθηκε τόσο πολὺ ἀπὸ ἄπειρη ἀγάπη (Φιλ. β', 7-8). Ἀφοῦ δὲ ἐδίδασκε, ἐθαυματούργησε, ἐργάσθηκε ἐπὶ τρία ὀλόκληρα χρόνια ἀκατάπαυτα γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου κι' ἔγινε γιὰ μᾶς σοφία ἀπ' τὸ Θεό, δικαίωσις καὶ ἁγιασμός (Α' Κορ. α', 30), ὕστερα ἐσήκωσε, ὁ ἀναμάρτητος, ὀλόκληρο τὸ βάρος τῶν ἁμαρτιῶν ὅλων τῶν ἀνθρώπων, κάθε αἰῶνος καὶ γενεᾶς. Γιατί, ἡ ἀγάπη Του πρὸς ἡμᾶς ἔφθασε στὸ κατακόρυφο σημεῖο τῆς (Ἐφ. ε', 2. Β' Θεσ. β', 16), ὅταν προσέφερε τὸν ἴδιον τὸν ἑαυτὸ Του θυσία ἐξιλαστήρια ἐπάνω στὸ Σταυρό. Ἔτσι, λοιπόν, ἐφάνερωσε κατὰ τρόπο θαυμάσιο τὴν ἀγάπη Του σ' ἐμᾶς, ἀφοῦ γιὰ μᾶς τοὺς ἄσεβεῖς καὶ ἁμαρτωλοὺς ὁ Χριστὸς ἀπέθανε (Ρωμ. ε', 6, 8. κ', 34. ιδ', 15. Κολ. κ', 11. ιε', 3. Β' Κορ. ε', 14-15. Γαλ. β', 21. Α' Θεσ. ε', 10).

Ἐκτοτε, ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκδηλώνεται κατὰ διαφόρους τρόπους στὴ ζωὴ μας. Ἐχει χυθῆ ἄφθονα μέσα στὶς καρδιές μας, μετὰ τὴ χάρι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πού δόθηκε σὲ μᾶς (Ρωμ. ε', 5) μετὰ τὴν ἀνάστασι καὶ τὴν Ἀνάληψι τοῦ Σωτῆρός μας, ὥστε δὲν εἶναι καθόλου ὑπερβολή, ὅταν λέμε, ὅτι μέσα στὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ζοῦμε, κινούμεσθε, εὐρισκόμασθε (Πρ. ικ', 28). Ἄλλως

τε, Αὐτὸς μᾶς υἱοθετεῖ, σύμφωνα μὲ τὴ μεγάλη Του ἐπιθυμία. Γιὰ νὰ ἐπαινηῖται ἡ λαμπρὴ καὶ ἔνδοξη ἐκδήλωσις τῆς Χάριτός Του, ἀφοῦ μὲ αὐτὴ μᾶς ἐχαρίτωσε, προσφέροντας σὲ μᾶς αὐτὸ τὸ τίμιον Αἷμα τοῦ ἀγαπημένου Μονογενοῦ Του (Ἐφ. α', 3-6). Ἐπομένως ἔχουμε ἀποκτήσει τὸ δικαίωμα, ἂν βέβαια τὸ θελήσωμε καὶ ἐργασθοῦμε γι' αὐτό, σ' αὐτὴ τὴ ζωὴ, ὅπως πρέπει, στὴ μέλλουσα δόξα καὶ αἰώνια Βασιλεία Του, νὰ γίνωμε κληρονόμοι τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ συγκληρονόμοι. Ἄρκει νὰ μὴ φανοῦμε δειλοί, ἀλλὰ ν' ἀγωνισθοῦμε καὶ στὴν ἀνάγκη νὰ πάθωμε κι' ὅλας μαζί μὲ τὸν Χριστόν, γιὰ νὰ δοξασθοῦμε μαζί Του ὕστερα (Ρωμ. κ', 17. Γαλ. δ', 7).

II. Η ΑΓΑΠΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΘΕΟΝ.

Ἄν ὅμως τόσο πολὺ μᾶς ἀγάπησε ὁ Θεός, ἔμεῖς, ἄρα γε, ποιά θέσι λαβαίνομε ἀπέναντι Ἐκείνου ; Ἡ ἀπάντησις δίνεται σαφῆς, ὀλιγόλογη, εὐθεία. Ἀ γ ά π η ά ν τ ῖ ά γ ά π η ς.

Καὶ πραγματικά. Ἄφοῦ Ἐκεῖνος πρῶτα μᾶς ἀγάπησε (Α' Ἰωανν. δ', 10, 19) καὶ μάλιστα τόσο πολὺ, ἔχουμε κ' ἔμεῖς τὴν στοιχειώδη ὑποχρέωσι νὰ προσφέρωμε νῦν ἀγάπην ἀντὶ ἀγάπης.

Ὁ οὐρανοβάμων Ἀπόστολος σχετικὰ μ' αὐτὸ διδάσκει, ὅτι πρέπει καὶ ἐπιβάλλεται ν' ἀγαποῦμε τὸν Θεὸν μὲ ὀλοκληρωτικὴ καὶ ἀμέριστη ἀγάπη. Συναισθήματα βαθειᾶς εὐγνωμοσύνης πρέπει νὰ ξεχειλίζουν πάντοτε τὴν καρδίαν μας. Δηλαδὴ εἶναι ἀνάγκη νὰ μᾶς διακρίνη ἕνας πηγαῖος αὐθορμητισμός.

Ὁ Μ. Βασίλειος λέγει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεὸν εἶναι ἀδίδακτη, γιατί, κατὰ σπερματικὸ τρόπο, τὴν ὥρα τῆς γεννήσεως τοῦ ἀνθρώπου γεννᾶται βαθεῖα μέσα στὴ ψυχὴ του ἡ ἀγάπη αὐτὴ πρὸς τὸν Θεόν. Ἐπομένως ἡ ἀγάπη αὐτὴ εἶναι μέσα μας ἔμφυτη, ὅπως ἀκριβῶς εἶναι ἔμφυτη ἡ ἀγάπη μας πρὸς τὸ φῶς, τὴ ζωὴ, πρὸς τοὺς γεννήτοράς μας καὶ ἀποτελεῖ παγκόσμιον νόμον ἔλξεως, κάτω ἀπ' τὸ ὅποιο ὅλοι γενικὰ οἱ ἄνθρωποι ὑποκύπτουν.

Δὲν εἶναι, λοιπόν, δυνατόν, κανένας ἄνθρωπος νὰ ξεφύγῃ ἀπ' αὐτὴ τὴ γενικὴ ἀρχή. Ἀναγκαστικὰ ὀφείλει νὰ εὐρίσκεται ἀφωσιωμένους κοντὰ σ' Ἐκεῖνο, πού τὸν ἀγάπησε. Διαφορετικὰ δὲν θὰ πρόκειται γιὰ φυσιολογικὸ καὶ ἰσορροπημένο ἄνθρωπο, ἀλλὰ τρελλὸ καὶ συνεπῶς ἀκαταλόγιστο.

Τὸ ἀναγκαῖο αὐτὸ χρῆμα φαίνεται καὶ ἀπὸ τὸ ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Ἄρχηγός καὶ Διδάσκαλος τῆς θρησκείας τῆς ἀγάπης, ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ἀνεγνώρισε, σὰν πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή, τὸ «ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς

ισχύος σου (Δευτερ. στ', 5. Ματθ. κβ', 38-40, Μαρκ. ιβ', 29).

Ἡ ἀγάπη ὁμως αὐτὴ πρὸς τὸν Θεὸν δὲν ἔχει καμμία ἀξία, δὲν εἶναι ἔμπρακτη. Δηλαδή, ἂν δὲν ἔχη τὰ γνωρίσματα τῆς γνησιότητός της. Ἄν, με ἄλλα λόγια, δὲν εἶναι ζωντανή. Ἐπομένως χρειάζεται, Χριστιανέ, ν' ἀγαπᾷς τὸν Θεόν, ὄχι με χαλαρότητα καὶ ἀτέλεια, ἀλλ' ὀλοκληρωμένα· με ὅλες τὶς ἐσωτερικὲς δυνάμεις τῆς ψυχῆς σου, στὴ θεωρία, ἀλλὰ καὶ στὴν πράξη. Γνωρίσματα τῆς ἀγάπης σου αὐτῆς θὰ εἶναι ἡ ἀκράδαντη πίστις σου πρὸς Αὐτόν. Ὁ Παῦλος δὲν νοεῖ ζωὴ πίστεως χωρὶς τὴν ἀγάπη. Γι' αὐτὸ εὔχεται στοὺς χριστιανοὺς νὰ ἔχουν ἀγάπη καὶ πίστι (Ἐφ. στ', 23). Καὶ νὰ ἐνδυθοῦν, σὰν με θώρακα, τὴν πίστι καὶ τὴν ἀγάπη. Τὸ ἴδιο συνιστᾷ καὶ στὸν Τιμόθεο, ὅταν γράφει : Τὸ τέλος τῆς παραγγελίας μου εἶναι νὰ ἔχετε ἀγάπη ἀπὸ καθαρὴ καρδιὰ καὶ συνείδησι ἀγαθὴ καὶ πίστι ἀνυπόκριτη (Α' Τιμ. α', 5). Ἡ πίστις αὐτὴ θὰ ὀδηγῆ χωρὶς ἀμφιβολία στὴν εὐλάβεια καὶ στὴν ἀγάπη πρὸς τὴ λατρεία, τὴν ὁποία ζητεῖ σὰν πρώτη ἐκδήλωσι τῆς δικῆς μας ἀγάπης ὁ Θεός. Θέλει δηλαδή νὰ τὸν λατρεύουν οἱ πιστοὶ Του καὶ νὰ τὸν προσκυνοῦν «ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ» (Ἰωαν. δ', 24). Ἀπόδειξις τῆς πίστεως καὶ τῆς εὐλαβείας αὐτῆς εἶναι ὁ τακτικὸς καὶ ἀνελλιπὴς ἐκκλησιασμός, γιὰ τὴν ζωντανὴ θρησκευτικὴ ζωὴ τους καὶ τὴν συμμετοχὴ τους στὴ δημοσίᾳ λατρεία. Ἀκολουθοῦν δὲ ἡ συχὴ ἐπικοινωνία τους με τὸν Θεόν τῆς ἀγάπης με τὸ μέσον τῆς προσευχῆς· ἡ προσέλευσις τους στὴν Μετάνοια καὶ ἐξομολόγησι, ὅπου καθαρίζουν τὴν ψυχὴ τους ἀπὸ τὶς ἀσχήμιες τῆς ἀμαρτίας· ἡ συνειδητὴ συμμετοχὴ στὸ ὑπέρτατο Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστείας, ὅπου, με φόβον Θεοῦ, πίστι καὶ ἀγάπη, κοινωνοῦν «Σῶμα καὶ Αἷμα Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον» (Α' Κορ. ια', 24-28)· ἡ ἐφαρμογὴ στὴ ζωὴ τους τοῦ ἠθικοῦ νόμου τοῦ Εὐαγγελίου· ἡ πιστὴ ὑπακοὴ στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ἔτσι οἱ πιστοὶ Χριστιανοί, με τὸ νὰ κάνουν βίωμα καὶ συνείδησί τους τὴν ἀγάπη, πού ἔδειξε σ' ὅλους καὶ ξεχωριστὰ στὸν καθένα ὁ Πανάγιος Θεός, ἀνταποκρίνονται σ' αὐτὴν κι' ἔχουν ὅλη τὴ δύναμι νὰ φάλλουν με ἀνεκλάλητη χαρὰ τὸν ὕμνον τοῦ Ἀποστόλου Παύλου :

Ποίος εἶναι ἱκανὸς νὰ μᾶς χωρίση ἀπ' τὴν ἀγάπη, πού μᾶς ἔδειξεν ὁ Χριστός; Θλίψις ἢ στενοχώρια ἢ διωγμὸς ἢ πείνα ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα ; Ὅπως εἶναι γραμμὸν στὴν Παλαιὰ Διαθήκη, ὅτι γιὰ Σένα κινδυνεύομε συνεχῶς νὰ πεθάνωμε ὅλο τὸ διάστημα τῆς ζωῆς μας. Θεωρηθήκαμε σὰν πρόβατα προωρισμένα γιὰ σφαγὴ. Ἄλλὰ σ' ὅλα αὐτὰ νικοῦμε καταπληκτικὰ με τὴ δύναμι καὶ τὴ βοήθεια τοῦ Χριστοῦ, πού τόσο μᾶς ἀγάπησε. Γιατί, ἔχω—λέει ὁ Παῦλος—ἀπόλυτη πεποιθήσι, πὼς οὔτε

θάνατος, οὔτε ζωή, οὔτε ἄγγελοι, οὔτε τὰ λοιπὰ οὐράνια τάγματα τῶν ἀρχῶν καὶ δυνάμεων, οὔτε τὰ παρόντα, οὔτε τὰ μέλλοντα, οὔτε ὑψωμα, οὔτε βάθος, οὔτε ὅποιαδήποτε ἄλλη κτίσις θὰ εἰμπορέσῃ νὰ μᾶς χωρίσῃ ἀπ' τὴν ἀγάπη, πού μᾶς ἔδειξεν ὁ Θεὸς στὸ πρόσωπο τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ (Ρωμ.η', 35-39).

III. Η ΑΓΑΠΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΛΗΣΙΟΝ

Ἡ ὑποχρέωσις αὐτὴ ἀπορρέει ἀπὸ τὴ δευτέρη καὶ ἐξ ἴσου μεγάλη, ὅπως ἡ πρώτη, ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ, πού τὴν ἐπανάλαβε κι' αὐτὴν ὁ Κύριος, καὶ τὴν ὅποια ἀδιάρρηκτα συνέδεσε μὲ τὴν πρώτη: «Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν» (Λευϊτ.ιθ', 18. Ματθ., ιθ', 19. κβ', 39. Μαρκ. ιβ', 31. Λουκ. ι', 27). Καὶ ἐπρόσθεσε: «ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφηταὶ κρέμονται» (Ματθ. κβ', 40). Γιατὶ «μείζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἔστι» (Μάρκ. ιβ', 31).

Πόση, ἀλήθεια, σημασία ἔχει ἡ παραγγελία αὐτὴ τοῦ Θεοῦ! Γι' αὐτὸ ὁ Παῦλος ὄχι μόνο τὴν ὑπενθυμίζει, ἀλλὰ καὶ τὴν τονίζει πολὺ: Ὁφείλεις ν' ἀγαπᾶς τὸν συνάνθρωπό σου, ὅπως ἀκριβῶς καὶ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό σου (Α' Κορ. ιδ', 1). Σᾶς παραγγέλλω —γράφει στοὺς Ρωμαίους— ν' ἀγαπᾶ ὁ ἕνας τὸν ἄλλο εἰλικρινά· δίχως καμμιὰ ὑποκρισία (Ρωμ. ιβ', 9). Ἐκεῖνος πού ἀγαπᾶ τὸν ἄλλο εἰλικρινά, ἔχει ἐφαρμόσει, μ' αὐτὴ του τὴν ἀγάπη, ὅλο τὸν ἠθικὸ νόμο τοῦ Εὐαγγελίου. Ἔτσι οἱ ἐντολές τοῦ Θεοῦ: δὲν θὰ μοιχεύσης, δὲν θὰ φονεύσης, δὲν θὰ κλέψης, δὲν θὰ ψευδομαρτυρήσης, δὲν θὰ ἐπιθυμήσης ὅσα ἀνήκουν στὸν πλησίον σου καὶ κάθε ἄλλη ἐντολὴ περιλαμβάνεται καὶ συγκεφαλαιώνεται σ' αὐτὴ ἀκριβῶς τὴ διάταξι: Πρέπει ν' ἀγαπήσης τὸν πλησίον σου, ὅπως ἀγαπᾶς τὸν ἑαυτό σου (Ρωμ. ιγ', 9. Γαλ. ε', 14).

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἔχει φλογισμένη πάντοτε τὴν καρδιά του μὲ τὴν ἀγάπη, δὲν εἶναι σὲ θέσι ποτὲ νὰ κάνῃ κανένα κακὸ στὸ συνάνθρωπό του. Γιατὶ, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ σκοτώσῃ ἢ νὰ κλέψῃ ἢ μὲ ὅποιοδήποτε ἄλλο τρόπο νὰ βλάψῃ ἐκεῖνο, πού ἀγαπᾶ; Ἀπεναντίας δείχνει πάντοτε εὐγένεια καὶ ἀνωτερότητα. Ὅλα τὰ ἔργα του τὰ διακρίνει ἡ ἀγάπη (Α' Κορ. ιστ', 14), ἢ ὅποια τὸν κάνει νὰ παραστέκεται στὸν πονεμένο καὶ δυστυχημένο μὲ ἀβίαστη καλωσύνη, πού τὴν ὑπαγορεύει τὸ χριστιανικὸ του καθῆκον. Καὶ τὴν μεγαλώνει ἡ ἐνθύμησις, πῶς ἐὰν πάσχῃ καὶ πονῇ ἕνα μέλος, τότε ἀναγκαστικὰ πάσχουν μαζί ὅλα τὰ ἄλλα μέλη (Α' Κορ. ιβ', 26). Γι' αὐτὸ βοηθεῖ τοὺς πεινασμένους κι' ὅλους ἐκεῖνους, πού ἔχουν ἀνάγκη, ὅπως εἰμπορεῖ, χωρὶς καμμιὰ λύπη ἢ ἀπὸ ἀνάγκη, ἀφοῦ ξέρει πῶς ὁ Θεὸς ἀγαπᾶ ἐκεῖνο, πού

δίνει πρόθυμα και με αγαθή προαίρεσι (Β' Κορ. θ', 7). "Ο,τι δε πράττει, τὸ πράττει δίχως ταπεινούς ὑπολογισμούς, ἀλλὰ με ἀπόλυτη ἀφιλοκέρδεια. Ἡ εἰλικρίνεια τῶν διαθέσεων του, ἀλλὰ και ἡ αὐτοθυσία του, ποὺ προέρχεται ἀπ' τὴν ἀγάπη, εἶναι ὁ κύκλος ὄλων τῶν διαθέσεων και ἐνεργειῶν του. Ἐπομένως ἡ ἀγάπη εἶναι τελεία ἐκπλήρωσις τοῦ θείου νόμου (Ῥωμ. ιγ', 8-10), ποὺ ἔχει τὸ εὐχάριστο ἀποτέλεσμα νὰ οἰκοδομῇ τὸν πλησίον (Α' Κορ. η', 2).

Ἄλλ' ὁ Παῦλος θέλει ἀκόμη περισσότερο νὰ τονίσῃ τὴν ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον. Γι' αὐτὸ γράφει στοὺς Γαλάτες, ὅτι πρέπει νὰ κατεβοῦν ἀκόμη χαμηλότερα. Νὰ δείχνουν τέτοια τεπεινωσι, ὁ ἕνας ἀπέναντι τοῦ ἄλλου, ὥστε νὰ γίνωνται και δούλοι ἀναμεταξύ τους. Ἐὰν ὅμως—ἀντὶ ν' ἀγαπᾶσθε—λέγει δαγκώνεσθε και κατατρῶγεσθε με τὸ μῖσος και τὴν κακία, προσέχετε, γιατί θ' ἀφανισθῆτε μεταξύ σας! (Γαλ. ε', 14).

Ἡ τρομερὴ αὐτὴ σκέψις τὸν κάνει νὰ συμβουλευῇ. Ἐχετε τὴν ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον σας βαθειὰ ριζωμένη και θεμελιωμένη μέσα σας γιὰ νὰ εἰσπορέσετε νὰ καταλάβετε ὅλοι μαζί οἱ Χριστιανοὶ ποιὸ εἶναι τὸ πλάτος και τὸ μᾶκρος, τὸ βάθος και τὸ ὕψος τῆς συγκαταβάσεως και τὸ μᾶκρος, τὸ βάθος και τὸ ὕψος τῆς συγκαταβάσεως και τοῦ ἐλέους τοῦ Χριστοῦ και νὰ γνωρίσετε με τὴ δικὴ σας ἀντίληψι και πείρα τὴν ἀγάπη, με τὴν ὁποία μᾶς ἀγάπησε ὁ Χριστός. Και τότε θὰ αἰσθανθῆτε θερμότερη εὐγνωμοσύνη πρὸς τὸν Θεόν. Θὰ τὸν ἀγαπήσετε ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδιᾶς σας· και θ' ἀφοσιωθῆτε σ' Αὐτὸν ἀκόμη περισσότερο, ὁπότε θὰ ἔχετε τὸ εὐχάριστο ἀποτέλεσμα νὰ γεμισθῆ ἡ ψυχὴ σας με τὴν ἀφθονία τῶν δωρεῶν τοῦ Θεοῦ (Ἐφ. γ', 18).

Σᾶς παρακαλῶ, λοιπόν, νὰ γίνεσθε εὐχάριστοι ἀναμεταξύ σας (Κολ. γ', 15). Νᾶχετε και νὰ δείχνετε ταπεινοφροσύνη, πραότητα και μεγαλόψυχη ὑπομονή, ἡ ὁποία θὰ σᾶς κάνῃ ν' ἀνέχεσθε, ἀπὸ ἀγάπη, ὁ ἕνας τὰ ἐλαττώματα τοῦ ἄλλου, νὰ συγχωρῆσθε (Κολ. ιγ', 13), φροντίζοντες, με κάθε τρόπο, νὰ διατηρῆτε μεταξύ σας τὴν ἐνότητα, με τὴν ὁποία μᾶς ἔνωσε τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, και νὰ χρησιμοποιοῦντε γιὰ σύνδεσμο ἐνότητός σας τὴν ὁμόνοια και τὴν ἀγάπη (Αὐτόθι δ', 23). Τὰ σχίσματα, οἱ διαιρέσεις, οἱ πόλεμοι δὲν φέρνουν ποτὲ καλὸ ἀποτέλεσμα. Γίνεσθε μιμητὲς τοῦ Θεοῦ, σὰν παιδιὰ Του ἀγαπημένα, και πολιτεῦσε με ἀγάπη (Ἐφ. ε', 2). Καθένας σας ἄς προσπαθῆ νὰ ἀρέσῃ στὸν πλησίον γιὰ τὸ καλὸ τοῦ πλησίον και με ἀντικειμενικὸ σκοπὸ τὴν πνευματικὴ σας οἰκοδομὴ (Ῥωμ. ιε', 2), ὥστε νὰ δέχεσθε με ἀγάπη ὁ ἕνας τὸν ἄλλο, ὅπως ἀκριβῶς και ὁ Χριστὸς μᾶς παρέλαβε ὅλους με ἀγάπη κοντὰ Του, γιὰ τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ και τὴ δικὴ μας σωτηρία (Αὐτόθι, 7)· και νὰ ἔχετε τὴ ψυ-

χική δύναμι, ὄχι νὰ ζηλεύετε καὶ φθονῆτε, ἀλλὰ νὰ χαίρεσθε καὶ νὰ καμαρώνετε τὴν προκοπὴ τοῦ συνανθρώπου σας (Α'. Κορ. β', 26.

Ἡ διδασκαλία αὐτὴ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου περὶ τῆς ἐνεργοῦ καὶ ζωντανῆς ἀγάπης, πρὸς τὸν πλησίον, εἶναι πραγματικὰ βαρυσήμαντος. Γιατὶ αὐτὴ εἶναι τὸ ἰδεῶδες γιὰ τὴν ἁρμονία κι' εὐτυχία ὅλης τῆς κοινωνίας. Μόνο αὐτὴ ἡ ἀγάπη ἔχει τὴ δύναμι καὶ μεταβάλλει τὶς κοινωνίες τῶν ἀνθρώπων σὲ κοινωνίες ἀγγέλων· καὶ κάνει τοὺς ἀνθρώπους πανευτυχεῖς.

Ἴδου ποιά εἶναι ἡ οὐσία καὶ τὸ πνευματικὸ βάθος τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἡ ἀγάπη.

Βασικό, λοιπόν, καθῆκον τῶν Χριστιανῶν εἶναι νὰ ἐπεκτείνουν τὴν ἀγάπη αὐτὴ πρὸς τὸν πλησίον. Καὶ νὰ ἐνεργοῦν γι' αὐτὸν ὅσα ἡ καρδιὰ ποὺ ἀγαπᾷ ἐπιβάλλει στὸν καθένα.

Στὴν ἐποχὴ μας μάλιστα, ποὺ κυριαρχεῖ σ' ὀλόκληρο τὸν κόσμο τόσο μῖσος καὶ τόση ψυχρότητα, ἡ κακία, ἡ διχόνοια, οἱ διαιρέσεις, οἱ φιλονικεῖες, οἱ πόλεμοι, ἔχουν φθάσει στὸ ἀπροχώρητο—κι' ὅλα αὐτὰ ἔχουν ἐπιφέρει τόσες καὶ τόσες τρομερὲς καταστροφές—ἔχουμε, ἀνυπολόγιστα πόσο, ἀνάγκη τῆ «βασιλικῆ» αὐτὴ ἀρετὴ τῆς ἀγάπης. Αὐτὴ, σὰν ἀκτίνα θεϊκῆ, πρέπει πιά νὰ τῆς ἐπιτρέψουμε νὰ διασχίσῃ τὰ μελανὰ αὐτὰ σύννεφα τῆς ζωῆς· καὶ νὰ φωτίσῃ τὴν κοιλάδα τῶν δακρῦων, ὥστε οἱ ἀνθρωποὶ ν' ἀναγνωρίζονται μεταξύ τους σὰν παιδιὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀδέλφια μεταξύ τους, νὰ ἀλληλοσέβωνται· ν' ἀλληλοβοηθοῦνται, νὰ συνεργάζωνται σὰν ἀδέλφια ἀγαπημένα.

Ἐπὶ πλέον θὰ πρέπει νὰ ἐγκαθιδρυθῇ ἡ ἀγάπη μπροστὰ σ' ὅλες τὶς ἐπιχειρήσεις καὶ στὶς ἀπαιτήσεις τῆς φιλαυτίας, μπροστὰ στὸν κοινωνικὸ ἀνταγωνισμό καὶ στὴν πάλη τῶν τάξεων, γιὰ νὰ πρυτανεύσῃ σ' ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τῆς ἀτομικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς ὁ χρυσὸς κανόνας τῆς Καινῆς Διαθήκης, ποὺ διατάσσει: «Καθὼς θέλετε, ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἀνθρωποὶ καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως» (Λουκ. στ', 31).

Ἄλλ' ὁ Παῦλος εἰδικεύει τὸ θέμα αὐτὸ τῆς ἀγάπης μας πρὸς τὸν πλησίον. Διδάσκει τὴν ἀγάπη στὴν οἰκογένεια.

(Συνεχίζεται)

Ἄρχ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ ΒΙΤΑΛΗΣ

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον :
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ ΕΚΚΛΗΣΙΑ
Ὁδὸς Φιλοθέης 19, Ἀθῆναι - Τηλ. 227.689.

«ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ»

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΨΥΧΩΦΕΛΕΙΣ ΕΠΙΣΤΑΣΙΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ «ΑΡΙΘΜΟΥΣ»

Ἐπὶ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

Εἶναι δυσκολοπολέμητη ἡ ἐπιθυμία πρὸς τὶς σαρκικὰς ἡδονάς. Κι' ὅταν ἐπικρατήσῃ, ὀδηγᾷ πάντα σὲ μεγάλα ἀτοπήματα.

Στὸ τέλος λοιπὸν οἱ Ἰσραηλίτες συμφιλιωθήκανε μετὰ τοὺς Μωαβίτες καὶ τοὺς Μαδιαναίους, καὶ συνδιασκεδάζανε, μ' εὐχαρίστηση μαζί τους, καὶ συνεώρταζαν καὶ συμπανηγύριζαν λαμπρὰ καὶ χαρούμενα. Σ' αὐτὸ λοιπὸν κατέληξε ὅλος ἐκεῖνος ὁ φόβος τοῦ Μωαβίτη, ὅταν ἔβλεπε τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ πλησιάζουν στὰ σύνορα τοῦ βασιλείου του; Σ' αὐτὸ κατάντησεν ὁ ἀποτροπισμὸς του καὶ ἡ ἀποστροφή του ἐναντίον τους; Ἐφθασε λοιπὸν τόσο λίγος καιρὸς, γιὰ νὰ συμφιλιωθοῦνε οἱ δυὸ λαοί, πού οἱ ἀμοιβαῖες τους διαθέσεις ἐφαίνονταν τόσοσιν ἐχθρικές, ὅπως εἶναι τὰ δυὸ ἄκρα καὶ οἱ ἀντίποδες, καὶ νὰ ἐνωθοῦνε καὶ νὰ γίνουνε σάν ἓνας λαός; Καὶ μάλιστα ἐφθασαν στὸ σημεῖο, οἱ δυὸ αὐτοὶ ἀλληλομισούμενοι κι' ἐχθρικοὶ λαοί, νὰ κάνουνε σαρκικὰς ἀναμεταξύ τους ἐπιμιξίεις καὶ νάχουνε καὶ τὶς ἴδιες εἰδωλολατρικὰς τελετὰς καὶ θυσίαι;

Ἄχ! Μάταια λοιπὸν κι' ἐντελῶς ἄσκοπα φοβούντανε ὁ Μωάβ τοὺς Ἰσραηλίτες! Τὸ ἀντίθετο ἔπρεπε νὰ συμβαίη, νὰ φοβοῦνται δηλαδὴ οἱ Ἑβραῖοι τὸν Μωάβ· γιὰτὶ στὸ τέλος αὐτὸς ὑπερίσχυσε κι' ἐνίκησε καὶ οἱ Ἰσραηλίτες ὑποταγήκανε, νικηθήκανε καὶ ὑποδουλωθήκανε! Πῶς ἐγένηκεν αὐτό; Καὶ γιὰτί; Γιὰτὶ οἱ δυὸ λαοὶ δὲν πολεμήσανε καὶ δὲν ἀντιπαραταχθήκανε σὲ δυὸ παρατάξεις μαχητικὰς· παρὰ συμφιλιωθήκανε κι' ἄρχισαν τὶς συναλλαγὰς καὶ τὴν ἐπικοινωνία μετὰξύ τους. Καὶ δὲν ἀντιμετωπισθήκανε σάν πολεμιστὰς οἱ Μωαβί-

τες μὲ τοὺς Ἰσραηλίτες, ἀλλὰ οἱ Μωαβίτισσες. Καὶ τοὺς γενναίους ἐκείνους ἄνδρες, ποὺ ποτὲ δὲν θὰ τοὺς ταπεινώσαν τὰ πολεμικὰ ὄπλα, τοὺς ταπεινώσαν καὶ τοὺς παράλυσαν τὰ ἐρωτικά θέλγητρα! Νά, ἡ λύσις τῆς ἀπορίας μας καὶ νὰ ἡ ἀπάντησις στὸ γιατί, γιὰ τὴν ἀπροσδόκητη καὶ παράδοξη ἔκβασσις. Ὁ μάντις Βαλαάμ, ποὺ τὸν ἐπρόσταζεν ὁ Θεὸς νὰ εὐλογήσῃ φανερὰ καὶ μεγαλόφωνα τοὺς Ἑβραίους καὶ ποὺ ἦτανε πανουργότατος, σκέφθηκε καὶ συμβούλεψε τοὺς Μωαβίτες, πὼς ἕνας μονάχα τρόπος ὑπῆρχε νὰ ταπεινώσουνε καὶ νὰ ἐξευτελίσουνε τοὺς Ἰσραηλίτες, ἂν ξέπεφταν δηλαδὴ ἀπὸ τὴν ἀγάπη κι' ἐπομένως κι' ἀπὸ τὴν ὑποστήριξιν καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ. Γιὰ νὰ γίνῃ ὅμως αὐτὸ καὶ γιὰ νὰ ξεπέσουνε ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, θάπρεπε νὰ παρασυρθοῦνε καὶ νὰ κλίνουνε πρὸς τὴν ψευδοθεὴν εἰδωλολατρεία. Καὶ γιὰ νὰ γίνουν πάλιν εἰδωλολάτρεις ἕνας τρόπος κι' ἕνα μέσον ἀποτελεσματικώτατον ὑπῆρχε νὰ περιπτυχθοῦνε δηλαδὴ στὰ ἐρωτικά δίκτυα τῶν Μωαβίτισσων γυναικῶν καὶ νὰ ὑποδουλωθοῦνε στὰ θέλγητρά τους.

Κι' ἔτσι κι' ἐγένηκε. Σταματήσανε στὴ Σαττειμ τὴν προέλασίν τους οἱ Ἑβραῖοι· κι' ἀνακατωθήκανε κι' ἐσμίξανε ἐλεύθερα μὲ τὶς Μωαβίτισσες γυναῖκες. «Καὶ ἐβεβηλώθη ὁ λαὸς ἐκπορνεῦσαι εἰς τὰς θυγατέρας Μωάβ. (Ἀριθ. κε'). Τοὺς προσκάλεσαν κατόπιν στὰ πανηγύρια τους καὶ στὶς εἰδωλολατρικὰς τους θυσίας· κι' ἐγίνηκανε ὁμοτράπεζοί τους καὶ εὐωχηθήκανε καὶ ἔφαγαν καὶ ἤπιανε μαζί τους· (Ἐκάλεσαν αὐτοὺς εἰς τὰς θυσίας... καὶ ἔφαγεν ὁ λαὸς τῶν θυσιῶν αὐτῶν)». Καὶ τὸ ἐπακολούθημα ἦτανε, πὼς εἰδωλολάτρησαν· «καὶ προσεκύνησαν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. Καὶ ἐτελέσθη Ἰσραὴλ τῷ Βεελφεγῶρ». Κι' ἔτσι στὸ τέλος ἄναψεν ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐναντίον τους καὶ ἔπεσεν ἐπάνω στὰ κεφάλια τους «Καὶ ὠργίσθη θυμῷ Κύριος τῷ Ἰσραὴλ». (Αὐτόθι 3).

Προχώρησαν λοιπὸν ἀπὸ τὸ κακὸ στὸ κακὸ κι' ἀπὸ τὶς συναναστροφές, τὶς συνομιλίες καὶ τὶς συνευωχίες,

καταντήσανε στίς έρωτικές έπικοινωνίες· κι' απ' αυτές στην κοινή τράπεζα και την συγκατοίκηση· κι' απ' αυτή στην προσκύνηση τών ειδώλων. Και ύστερα από την άσέβειά τους αυτή κι' από τόν ξεπεσμό τους στην ειδωλολατρεία, ήτανε αδύνατο βέβαια νά μὴν άγανακτήση εναντίον τους ό δικαιοκρίτης Θεός, και νά μὴν ξεσπάση ή όργή του επάνω τους· «Και ώργίσθη θυμῶ Κύριος τῷ Ἰσραήλ». Και μ' αυτό τόν τρόπο ό φοβερός Ἰσραηλιτικός λαός υποδουλώθηκε κι' ένικήθηκεν από τους καταφοβισμένους Μωαβίτες.

Τι συμφορά! Οί Ἰσραηλίτες εκείνοι, πού αποδειχθήκανε τόσοσ ανώτεροι από τά βαρύτατα βασανιστήρια κι' από τή φοβερή τους καταδυναστευση από τους Αίγυπτίους· πού σωθήκανε από τό ίππικό κι' από τά πολεμικά άρματα του Φαραώ· και πού φανήκανε γενναίότεροι από τ' άνάριθμα στίφη τών Ἀμαλικητῶν και ισχυρότεροι από τις φάλαγγες τών Μαδιανιτῶν· αυτοί πού στάθηκαν φοβεροί κι' άκαταγωνιστοί στα διάφορα έθνη τών πολύγλωσσων Χαναναίων, κι' άκλόνητοι κι' άκαταμάχητοι μπροστά στους μεγάλόσωμους και γιγάντειους Ἐνακίδες· αυτοί οί ίδιοι, σέ μιάν ώραν, νικηθήκανε από τά γυναικάρια τών Μωαβιτῶν και υποδουλωθήκανε κι' αιχμαλωτισθήκανε από τήν όμορφη και τή γοητευτική τους όψη.

Και πολὺ σωστά ό Γρηγόριος ό Νύσσης συμπεραίνει από τό περιστατικόν αυτό, «Ότι πολλῶν όντων παθῶν, ἃ τοὺς λογισμοὺς τῶν ανθρώπων καταγωνίζεται, οὐδεμίαν καθ' ἡμῶν ισχὺν έτερον πάθος έχει τοσαύτην, ὡς πρὸς τήν νόσον τῆς ἡδονῆς εξισάζεσθαι...» Ἀπ' όλα τά πάθη πού υποδουλώνουνε τους λογισμούς τών ανθρώπων, κανένα δέν μπορεῖ ν' αντιμετρηθῆ με τήν ἡδονή. Ὁρθότατα μᾶς διδάσκει, ὅτι ἡ ἡδονή εἶναι ό πιό δυσκολοπολέμητός μας αντίπαλος, πού νικᾷ, μόλις φανερωθῆ, κι' αυτούς πού στάθηκαν άκατανίκητοι με τά όπλα κι' έτσι ύψώνει τό τρόπαιο τῆς άτιμίας εναντίον

τους· και τούς παρουσιάζει καταντροπιασμένους κάτω από τὸ φῶς τῆς ἡμέρας.

Δίκη πού γίνηκε, πρὸς παραδειγματισμόν.

Ἵστερα ἀπὸ τὴν εἰδωλολατρεία τοῦ Βεελφεγῶρ, ὁ Θεὸς πρόσταξε τὸν Μωϋσῆ νὰ κρεμάσῃ ὅλους τοὺς προεστοὺς κι' ὅλους τοὺς ἄρχοντες· «Λάβε πάντας τοὺς ἀρχηγούς τοῦ λαοῦ και παραδειγματίσον αὐτοὺς Κυρίῳ κατέναντι τοῦ ἡλίου». (Ἄριθ. κε', 4).

Και ἦτανε αὐτὸ και σωστὸ και δίκαιο και νὰ γίνῃ φανερά, γιὰ νὰ τὸ ἰδοῦνε ὅλοι. Ναι νὰ τοὺς ἰδοῦνε, και νὰ τοὺς καμαρώσῃ ὁ λαός, και νάχουνε ὅλοι μπροστά στα μάτια τους πὼς τιμωρεῖ ἡ θεία δίκη τοὺς παραστρατισμένους και τοὺς καταφρόνητὲς τῆς ἀλήθειας, και νὰ παραδειγματίζωνται, ἔτσι, και νὰ περιμαζεύονται· «Παραδειγματίσον αὐτούς». Ὅπως αὐτοὶ φανερά, χωρὶς συστολή κι' ἀναίσχυντα κι' ὅπως ὠραιότατα λέει ὁ θεῖος Γρηγόριος τῆς Νύσσης, (ἀπὸ μάρτυρι τῶ φωτὶ) κυλίσθησαν στὴν πορνεία και στὴν ἀσωτεία μετὶς Μωαβίτισσες γυναῖκες, και πρόσφεραν βδελυρὲς θυσίες στὸ ξόανο Βεελφεγῶρ, πού τὸ προσκυνούσανε και τὸ λατρεύανε στὴ θέσῃ τοῦ Ἡλίου, ἔτσι κι' αὐτοὶ νὰ ξεπνέψουνε και νὰ βγῆ ἡ μικρὴ τους ψυχὴ προστὰ στὸ εἶδωλο και τὸ κτίσμα αὐτό, πού τὸ ἐθεοποίησαν και τὸ λάτρευσαν, ἀντὶ γιὰ τὸν Κτίστη, μετὶ τρόπο τόσον ἀντίθετο· «Παραδειγματίσον αὐτοὺς κατέναντι τοῦ Ἡλίου». (Ἄριθ. κε' 4).

(Συνεχίζεται)

Ἐξοδ. ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

Ὁ «Ἐφημέριος» εἶναι πρόθυμος νὰ δίδῃ ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις ἐπὶ ἀποριῶν, ἀναφερομένων εἰς ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν σχέσιν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Ἐφημερίου (ποιμαντικόν, λειτουργικόν κλπ.). Ἐπομένως οἱ εὐλαβέστατοι ἐφημέριοι δύνανται ν' ἀπευθύνουν ἐρωτήματα ἐπὶ τοιούτων ἀποριῶν. Αἱ ἀπαντήσεις θὰ δίδωνται εἰς τὴν σελίδα τῆς ἀλληλογραφίας.

Γύρω από τις μνημες τῶν Μαρτύρων

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΚΑΙΡΟΥΣ ΤΩΝ ΔΙΩΓΜΩΝ

Στὸ περιθώριο ἐνὸς Συναξαρίου

Κατὰ τὸ β' ἡμισυ τοῦ Δ' αἰῶνος καὶ τὶς ἀρχές τοῦ Ε', ἤκμασε στὴν Ἀλεξάνδρεια ἡ φιλόσοφος καὶ μαθηματικὸς Ὑπατία, γιὰ τὴν ὁποία οἱ σύγχρονες πηγές ἀναφέρουν ἀπεριορίστους ἐπαίνους πρὸς τὴ σωματικὴ τῆς καλλονή, τὸ ὑπέροχο ἦθος καὶ τὴ μεγάλη τῆς δianoia. Ἀπ' ὅ,τι ἀναφέρεται σχετικῶς, φαίνεται ὅτι ὁ ἀρχαῖος κόσμος δὲν ἔχει νὰ ἐπιδείξη πιὸ ἀξιοθαύμαστο τύπο γυναικός.

Ἡ Ὑπατία, ποὺ πέρασε ἓνα διάστημα τοῦ βίου της καὶ στὴν Ἀθήνα, ξαναδίνοντας μὲ τὴ φεγγοβολιὰ τοῦ πνεύματός της κάτι ἀπὸ τὴν παλιά του λάμψι στὸν τόπο, ὅπου γεννήθηκε κι' ἀνέβηκε σὲ ἄφθαστα ὕψη ἢ φιλοσοφία, ὑπῆρξε ἡ ἐξάισια μυσταγωγὸς τῶν εὐγενεστέρων διανοιῶν τῆς ἐποχῆς της στὸν νεοπλατωνισμό, μὲ τὴ θελκτικὴ καὶ γόνιμη σκέψι της. Μεταξὺ τῶν διανοιῶν αὐτῶν, ὑπῆρξαν καὶ χριστιανικές, ὅπως εἶναι ἡ περίπτωσις τοῦ ἐπισκόπου Συνεσίου, ἐνὸς ἀπὸ τοὺς ἑλληνομαθέστερους ἱεράρχες τῆς βορείου Ἀφρικῆς κατὰ τοὺς χρόνους ἐκεῖνους.

Ἄλλὰ ἡ μὴ χριστιανικὴ Ὑπατία δὲν ἦταν ἀνεκτὴ στὸν τότε πατριάρχη Ἀλεξανδρείας Ἅγιο Κύριλλο. Κι' ἡ δικὴ του δυσφορία, ποὺ δὲν εἶχε ὡστόσο τὸν χαρακτῆρα ἔμπρακτης ἐχθρότητος, ἐγίνε ἀφορμὴ γιὰ νὰ διαπραχθῆ ἓνα φοβερὸ ἔγκλημα, ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὸν φανατισμὸ. Στενόμυαλοι καὶ στενόκαρδοι «χριστιανοί», ποὺ τοὺς ὑπέκαυσε τὸν κικὸ ζῆλο ἓνας σκοτεινὸς κατώτερος κληρικὸς, ὁ ἀναγνώστης Πέτρος, ἐπέδραμαν στὸ σπῆτι τῆς Ὑπατίας, τὴν ἄρπαξαν, τῆς ἐξέσχισαν τὰ ρούχα, τὴν ἔσυραν στὸν δρόμο καὶ τὴν κατεσπάραξαν μὲ ὄστρακα, ρίχνοντας τέλος τὰ κομματισμένα μέλη της στὴ φωτιά.

Μιὰ παράδοσις, λοιπόν, ποὺ διατηρήθηκε σὲ ὠρισμένες περιοχὲς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ταυτίζει τὴν Ὑπατία μὲ τὴ Μεγαλομάρτυρα Αἰκατερίνη, τὴν πεπαιδευμένη κι' ὠραιότατη Ἀλεξανδρινὴ παρθένο, ποὺ πρόσφερε τὸ αἷμά της γιὰ τὸν Χριστὸ ἓνα αἰῶνα περίπου πρὶν ἀπὸ τὸ τραγικὸ τέλος τῆς εἰδωλολάτριδος φιλοσόφου. Ὁ θρῦλος αὐτὸς δὲν ἔχει καμμιά ἱστορικὴ βάσι. Πρόκειται ἴσως γιὰ μιὰ τάσι πρὸς ἀπόδοσι τιμῆς στὴν Ὑπατία, ποὺ τὸ ἦθος της τὴν εἶχε φέρει στὸ κατώφλι τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Ἡ Ὑπατία, κατὰ τὴν παράδοσι αὐτῆ,

ήταν ήδη χριστιανή κι' είχε πάρει, άνεβαίνοντας από τὰ άγια-
σμένα νερά του βαπτίσματος, τὸ ὄνομα Αἰκατερίνη. Τὴν ἔκα-
ναν μάρτυρα ὄχι οἱ διωγμοὶ τῶν ειδωλολατρῶν, ἀλλὰ ἡ πο-
ταπὴ ἰδέα κι' ἡ διάστροφη αντίληψις περὶ χριστιανισμοῦ, ποὺ
εἶχαν ἀνάξιοι χριστιανοί.

Ἡ Ἁγία Αἰκατερίνη δὲν ἦταν ἡ Ὑπατία. Εἶχε, πάντως,
κάτι τὸ κοινὸ μαζί της: τὴν ὑψηλὴ ποιότητα τῆς σκέψεως. Κι
ἀσφαλῶς, στὴ δόξα τῶν οὐρανῶν, ποὺ τὴν περιβάλλει, ἡ
Ἁγία Αἰκατερίνη δὲν ἐνοχλεῖται καθόλου ἂν τὸ ὄνομά της ἦλθε
τόσο κοντὰ μὲ τὸ ὄνομα μιᾶς ειδωλολάτριδος, ποὺ θανατώθηκε
ἀπὸ χριστιανούς τόσο τυφλοὺς ἐνώπιον τοῦ ἀληθινοῦ Χριστοῦ,
ὅσο τυφλοὶ ἦσαν κι' οἱ ειδωλολάτρες, ποὺ θανάτωσαν τὴν
ἴδια.

Ἐνα ἱστορικὸ θαῦμα τῆς μάρτυρος Εὐφημίας.

Ἡ Μεγαλομάρτυς Εὐφημία ἔλαμψε στὴ Χαλκηδόνα κατὰ
τὸν Γ' αἰῶνα κι' ἦταν κόρη τοῦ συγκλητικοῦ Φιλόφρονος καὶ
τῆς πατρικίας Θεοδωρησιανῆς. Τὸ μαρτύριό της συνέβη τὸ
ἔτος 288, ὅταν ἀνθύπατος τῆς Θράκης καὶ τῆς Βιθυνίας ἦταν
κάποιος Πρίσκος. Ἡ Εὐφημία πιάσθηκε ἀπὸ τοὺς ειδωλολά-
τρες Ρωμαίους μαζί μὲ μερικὲς ἄλλες ὁμόπιστές της καί, καθὼς
παρατηρεῖ ὁ συναξαριστὴς της, «ἔχοντας στὴ γυναικεία της
ψυχὴ ἀνδρεῖο φρόνημα», ὠμολόγησε μὲ παρρησία τὸν Χριστὸ
καὶ περιφρόνησε ὅλες τὶς ἀπειλές, ποὺ τῆς ἐξετόξευσε ὁ Πρίσκος.

Μετὰ ἀπὸ τὴν στάσι της αὐτῆ, κλείσθηκε στὸ δεσμωτήριον,
ὅπου ἐπρόκειτο νὰ τὴν περάσουν ἀπὸ λογιῆς-λογιῆς βασανιστή-
ρια, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ τὴ λύγιζαν καὶ θὰ τὴν ἔκαναν ν' ἄρνη-
θῆ τὸν Ἰησοῦ. Ἡ ἀντοχή, ὅμως, κι' ἡ καρτερία, ποὺ ἔδειξε ἡ
γενναία κόρη, στάθηκαν τόσο μεγάλες καὶ θαυμαστές, ὥστε δυὸ
ἀπὸ τοὺς βασανιστὰς της, ὁ Σωσθένης κι' ὁ Βίκτωρ, πέταξαν
σὲ μιὰν ἄκρη τὰ σῦνεργά τους καὶ δήλωσαν ὅτι πίστευαν κι' αὐ-
τοὶ στὸ Χριστό. Ἡ Εὐφημία, τέλος, ρίχθηκε στὸ στάδιο Χαλ-
κηδόνας, βορὰ σὲ πεινασιμένες ἀρκοῦδες.

Ἀργότερα, ὅταν ὁ χριστιανισμὸς ἐπεκράτησε, χτίσθηκε πάλι
νω στὸν τάφο της ἓνας μεγάλος καὶ περιώνυμος ναός.

Τὸ 451, ὅταν βασίλευαν στὸ Βυζάντιο οἱ εὐσεβέστατοι αὐτο-
κράτορες Μαρκιανὸς καὶ Πουλχερία, συγκροτήθηκε ἐκεῖ μέσα
ἡ Δ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, μὲ σκοπὸ νὰ ἐξετάσῃ τὶς πλανερὲς
δοξασίαι τοῦ Εὐτυχοῦς καὶ τοῦ Διοσκόρου, ποὺ δίδασκαν ὅτι ὁ
Ἰησοῦς, δὲν εἶχε δυὸ φύσεις, τὴ θεία καὶ τὴν ἀνθρωπίνη, ἀλλὰ
μία, τὴ θεία, ποὺ ἀπορρόφησε κι' ἀφωμοίωσε τὴν ἀνθρώπινη.
Στὴ Σύνοδο αὐτῆ, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ἑξακόσιους τριάντα ὀρθοδό-

ζους ἐπισκόπους, μετεῖχαν κι' ἄρκετοὶ ἄλλοι, ποὺ εἶχαν προσχωρήσει στὴν αἵρεσι καὶ τὴν ὑποστήριζαν μὲ πολλὴ ἐπιμονὴ καὶ δεξιότητες. Οἱ συζητήσεις κι' οἱ διαξιφισμοὶ συνεχίζονταν ἄκαρπα.

Ὁ πρόεδρος τῆς Συνόδου πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἀνατόλιος δέχθηκε, τέλος, μιὰ πρότασι, ποὺ φάνηκε σὰν ἡ πιὸ ἀποτελεσματικὴ, γιὰ νὰ πάρη τέλος ὁ διαλογικὸς ἐκεῖνος ἀγώνας ἀνάμεσα στὴ σωστὴ πίστι καὶ στὴ πλάνη. Οἱ ἑξακόσιοι τριάντα ὀρθόδοξοι ἐπίσκοποι συνέταξαν τὴν ὑγιᾶ διδασκαλίᾳ τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὶς δυὸ φύσεις τοῦ Κυρίου. Σὲ μιὰ ἄλλῃ περγαμνῇ, οἱ αἵρετικοὶ κατέγραψαν τὴ δική τους διδασκαλίᾳ. Κατόπιν, πῆραν τοὺς δυὸ αὐτοὺς χειρόγραφους «κυλίνδρους», ἄνοιξαν τὴ λάρνακα τοῦ λειψάνου τῆς Ἁγίας, τοὺς τοποθέτησαν πάνω στὸ σῶμα της καὶ ξανάκλεισαν τὸ κάλυμμα.

Ἐπακολούθησαν προσευχὲς κι' ἱκεσίες, ποὺ βάσταξαν τρεῖς ὀλόκληρες μέρες. Κατόπιν, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ αὐτοκράτορος κι' ἐνώπιον ὅλων τῶν μελῶν τῆς Συνόδου, ἀνοίχθηκε ἡ λάρνακα. Καὶ τότε, βρέθηκε ἡ μὲν περγαμνὴ τῶν ὀρθοδόξων στὸ δεξιὸ χέρι τῆς Ἁγίας, ἡ δὲ περγαμνὴ τῶν αἵρετικῶν στὰ πόδια τοῦ λειψάνου. Ἔτσι, μὲ τὴ θαυμαστὴ ἐπέμβασι τῶν οὐρανῶν καὶ μέσῳ τῆς Μεγαλομάρτυρος, ἔλαμψε ἡ ἀλήθεια καὶ καταδικάσθηκε τὸ ψεῦδος.

Τὸ λείψανο τῆς Ἁγίας Εὐφημίας, στὸ κύλημα τῶν αἰώνων, γνώρισε ὀλόκληρη ὀδύσσεια. Ὄταν ἀκόμη βρισκόταν στὸν τάφο του, στὴ Χαλκηδόνα, γινόταν κάθε χρόνο, κατὰ τὴ μέρα τῆς γιορτῆς τῆς Ἁγίας, ἕνα θαῦμα. Ἀπὸ τὸν τάφο, ποὺ ἦταν στολισμένος μὲ ἀσῆμι, ξεχύνονταν μερικὲς σταγόνες αἵματος, ποὺ ἀνάδιναν ἀνείπωτη εὐωδία. Αὐτὲς τὶς σταγόνες, ὅπως ἀναφέρει ὁ χρονογράφος Μανουὴλ Γεδεών, τὶς μάζευε ὁ ἐπίσκοπος τῆς πόλεως.

Τὸ ἔτος 594, ὁ αὐτοκράτωρ Μαυρίκιος, ὕστερα ἀπὸ διαβολές, πρόσταξε ν' ἀφαιρεθοῦν ἀπὸ τὸν τάφο τ' ἀσημένια στολίδια, ἀλλὰ καὶ πάλι τὸ φαινόμενο τῶν σταλαγματιῶν τοῦ αἵματος συνεχιζόταν.

Κατόπιν, τὸ λείψανο τῆς Ἁγίας Εὐφημίας κομίσθηκε στὴν Κωνσταντινούπολι κι' ἐναποτέθηκε σ' ἕνα ναό, κοντὰ στὸν Ἰππόδρομο. Ἀλλὰ κι' ἐκεῖ, δὲν ἔμεινε γιὰ πάντα. Τὸ ἔτος 766, ὅταν ἡ εἰκονομαχία εἶχε ξεσπάσει γιὰ καλὰ, τὸ πῆγαν στὴ Λῆμνο. Ἀφοῦ ἡ τιμὴ τῶν εἰκόνων καὶ τῶν λειψάνων ἀποκαταστάθηκε, ξαναῆλθε στὴν Κωνσταντινούπολι. Ὄταν, ὁμως, ἀργότερα, οἱ Σταυροφόροι κυρίευσαν τὸ Βυζάντιο, μεταφέρθηκε στὴ Συληβρία, ἀπὸ φόβο μήπως τὸ πάρουν οἱ Φράγκοι.

Ὅταν ἡ Πόλις ἔπεσε στὰ χέρια τῶν Τούρκων, ὁ πατριάρχης Γεννάδιος πρόσταξε νὰ τὸ ξαναφέρουν στὴν Κωνσταντινούπολι, ὅπου, ἀφοῦ ἔμεινε σὲ διάφορους ναοὺς, κατὰληξε στὸ ναὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, στὸ Φανάρι. Ἐκεῖ βρίσκεται καὶ τώρα.

Τὸ χρυσὸ δαχτυλίδι

Λίγοι στὴν Ἀλεξάνδρεια ἤξεραν, ὅτι ὁ Νεανίσκος ἦταν χριστιανός. Ὁ ὠραῖος αὐτὸς ἀριστοκράτης εἶχε ἀπὸ καιρὸ γίνε μέλος τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ δὲν τὸ φανέρωνε.

Ἀνάμεσα σ' ἐκείνους, πού ἤξεραν τὸ μυστικὸ του, ἦταν κι' οἱ δούλοι του. Εἶχαν γίνε κι' αὐτοὶ χριστιανοί, χάρις σ' ἐκεῖνον. Καὶ παρ' ὅλο ὅτι ὁ κύριός τους, ἀποδείχνοντας καὶ στὸ ζήτημα αὐτὸ τὴ βαθεῖα καὶ φωτεινὴ του πίστι, τοὺς εἶχε προσφέρει τὴν ἀπελευθέρωσί τους, δὲν τὴ δέχθησαν. Προτιμοῦσαν νὰ μένουν κοντὰ του, ἀποτελώντας μαζί του μιὰ μικρὴ Ἐκκλησία, κάτω ἀπὸ τὴ στέγη τοῦ σπιτιοῦ του.

Ἡ μόνη πού δὲν εἶχε πιστέψει στὸν Χριστὸ ἦταν μιὰ πολὺ ἔλκυστικὴ στὸ παρουσιαστικὸ δούλη τοῦ Νεανίσκου. Ἡ φανατικὴ τῆς προσκόλλησις στὴ θρησκεία τῶν εἰδώλων εἶχε τὴν ἐξήγησί της. Ἐπρόκειτο γιὰ ἓνα πλάσμα, πού τὸ δέσποζαν οἱ ροπές τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ ἦταν ἀδύνατο νὰ νοιώσῃ κάτι ὑψηλότερο ἀπ' αὐτές.

Ἡ δούλη αὐτὴ εἶχε παραμείνει στὸ ἀρχοντικὸ τοῦ Νεανίσκου μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ κατώρθωνε στὸ τέλος νὰ τὸν σαγηνέψῃ. Ἐτρεφε ἀπέναντί του ἓνα ἄνομο πάθος καὶ δὲν τὴν ἔγνοιαζε καθόλου γιὰ τίποτε ἄλλο.

Ὁ κύριός της τὴν κράτησε γιὰ λίγο ἀκόμη καιρὸ, γιὰτὶ δὲν ἀπέκλειε τὴν πιθανότητα ὅτι κι' ἡ δικὴ της καρδιά, ἀπὸ μέρα σὲ μέρα, θὰ ἦταν δυνατὸν νὰ φωτισθῇ.

Ἐνα βράδυ, ἡ νεαρὴ κι' ὁμορφὴ σκλάβα, τυφλωμένη ἐντελῶς ἀπὸ τὸ διαβολικὸ πάθος της, μπῆκε στὸ δωμάτιο τοῦ κυρίου της «μὲ ἀναπεπταμένα ὄλα τῆς ἡδονῆς τὰ φτερά», ὅπως γράφει ὁ ἱερός Χρυσόστομος. Ἀλλὰ ἡ προκλητικὴ τῆς ἐπίθεσις δὲν ἀπέδωσε κανένα ἀποτέλεσμα. Ὁ Νεανίσκος ὄχι μόνον δὲν ὑπόκυψε στὸν πειρασμό, ἀλλὰ εἶδε στὸ περιστατικὸ ἐκεῖνο μιὰ ἀπόδειξι γιὰ τὸ πόσο γερὰ ἦταν ὅλο του τὸ εἶναι δοσμένο στὸν Κύριο.

Ἐδιώξε τὴν ἀκόλαστη δούλη ἀπὸ τὸ σπίτι του κι' ἔνοιωσε ὅτι εἶχε φύγει ἔτσι ἀπὸ πάνω του ἡ μόνη σκιά πού ἔπεφτε στὴ ζωὴ του.

Ἀλλὰ ἡ γυναῖκα ἐκεῖνη δὲν ἔμεινε ἀργή. Ἀλλάζοντας τὸν ἔρωτα μὲ τὸ μῖσος, πῆγε καὶ κατέδωσε στὶς ἀρχές τὸν Νεανίσκο.

“Ότως ήταν ἐπόμενο, ὁ ἑπαρχος τὸν κάλεσε καὶ τὸν ρώτησε ἂν ἀλήθευε ὅτι ήταν χριστιανός.

Ἡ πολυπόθητη ὥρα εἶχε φθάσει.

—Ναί, εἶμαι χριστιανός, ἀποκρίθηκε ἐκεῖνος.

Οἱ προσπάθειες τοῦ ἐπάρχου νὰ τοῦ λυγίσῃ τὸ φρόνημα πῆγαν τοῦ κάκου, παρ’ ὅλο ὅτι βίασταν μιὰ ἐβδομάδα.

Στὴν ἀρχή, τέθηκαν σὲ χρῆσι τὰ ἀπλᾶ ἐπιχειρήματα καὶ τὰ καλοπιάσματα. Ὑστερα, ἤλθε ἡ σειρὰ τῶν ἀπειλῶν. Τέλος, ἀκολούθησαν τὰ βασανιστήρια. Ἀλλὰ ἀπ’ ὅλες αὐτὲς τὶς ποικιλότροπες μεθόδους ὁ Νεανίσκος ἔβγαине κάθε φορὰ νικητῆς.

Ἔτσι, σὰν εἶδε κι’ ἀπόειδε, ὁ ἑπαρχος ἀπήγγειλε τὴ θανατικὴ του καταδίκη καὶ πρόσταξε νὰ τὸν ἀποκεφαλίσουν.

Όταν τὸ στρατιωτικὸ ἀπόσπασμα παρέλαβε τὸν Νεανίσκο γιὰ νὰ τὸν μεταφέρῃ στὸν τόπο τῆς ἐκτελέσεως, εἶχε συγκεντρωθῆ στὸν δρόμο πλῆθος λαοῦ. Φανατικοὶ εἰδωλολάτρεις πού ἤθελαν νὰ χαροῦν ἓνα τέτοιο θέαμα, ἀλλὰ καὶ χριστιανοὶ πού ἤθελαν νὰ συνοδέψουν τὸν ἀδελφὸ τους μὲ τὶς προσευχὲς καὶ τὰ γεμάτα στοργὴ καὶ θαυμασμὸ βλέμματά τους, ἀκολουθοῦσαν τὸν μάρτυρα καὶ τοὺς στρατιῶτες.

Σὲ μιὰ στιγμή, καθὼς ὁ Νεανίσκος βιάδιζε μὲ τὸ μέτωπο ψηλά, εἶδε μπροστὰ στὴν πόρτα ἑνὸς σπιτιοῦ τὴ δούλη του, πού κουβέντιαζε μὲ κάποια φίλη της.

Στάθηκε τότε, ἔβγαλε ἀπὸ τὸ χέρι του τὸ χρυσὸ δαχτυλίδι πού φοροῦσε καὶ τῆς τὸ πέταξε.

Ἐκείνη, χωρὶς νὰ τὸ καλοσκεφθῆ, ἔσκυψε καὶ τὸ πῆρε. Τὰ ξεδιάντροπα μάτια της τὸν ἀτένισαν ὕστερα μὲ κάποια ἔκπληξι. Τί σήμαινε τάχα αὐτὸ τὸ δῶρο ;

Ἀλλὰ ὁ Νεανίσκος δὲν τὴν ἄφησε γιὰ πολὺ στὴν ἀπορία της.

—Κράτησέ το, τῆς εἶπε, γιὰ νὰ θυμᾶσαι τὴν εὐγνωμοσύνη μου. Ἄν δὲν μὲ πρόδινες ἐσύ, δὲν θὰ ἀπολάμβανα τώρα τὴν τιμὴ νὰ γίνω μάρτυρας τοῦ Χριστοῦ.

Τὸ γύναιο ἐκεῖνο δὲν βρῆκε τίποτε ν’ ἀπαντήσῃ. Πέρασε τὸ δαχτυλίδι στὸ χέρι της κι’ ἀκολούθησε μὲ τὸν ἄλλο κόσμο. Ἀλλὰ ὅταν εἶδε τὴν θανάτωσι τοῦ Νεανίσκου, τὰ λογικὰ της σάλεψαν. Γύρισε τρέχοντας στὴν πόλι καὶ φωνάζοντας :

—Ἐγὼ τὸν σκότωσα!... Ἐγὼ φταίω γιὰ ὅλα!...

Ἐζῆσε ἀρκετὰ χρόνια, χωρὶς νὰ ξαναβρῆ τὰ λογικὰ της. Κι’ ὡς τὴ μέρα πού πέθανε, δὲν εἶχε ἀποχωρισθῆ ἐκεῖνο τὸ δαχτυλίδι, πού τῆς θύμιζε τὸ φριχτὸ ἀνόμημά της.

**ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΛΙΟΝΤΟΣ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΣ, ΦΙΛΙΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΓΗΡΟΜΕΡΙΟΥ (ΗΛΙΚΙΑΣ 115 ΕΤΩΝ)**

Μεταξὺ τῶν συνταξιούχων ἱερέων τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μητροπόλεως περιλαμβάνεται καὶ ὁ Δημήτριος Λιόντος, τέως ἐφημέριος τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Βερενίκης. Οὗτος ἐγεννήθη τῷ 1850, ἄγει δὲ σήμερον τὸ 115 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ. Παρὰ δὲ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ διατηρεῖ τὰς αἰσθήσεις αὐτοῦ, εἶναι ἀκμαιότατος, ἀφ' οὗ διανύει πεζῇ τὴν μακρὰν ἀπόστασιν, πλεόν τῶν τεσσάρων ὥρῶν, ἐκ τοῦ χωρίου Βερενίκης μέχρι Παραμυθίας. Εἰρήσθω δ' ὅτι ὁ δρόμος ἐκ τοῦ χωρίου Βερενίκης εἶναι λίαν ἀνώμαλος καὶ δύσβατος, ταύτης κειμένης εἰς ὄρεινὴν περιοχὴν, ὑπερθεν τῶν ὁρέων τῆς ἐπαρχίας Σουλίου. Ὑψηλὸς τῷ ἀναστήματι, εὐθυτενής, ἀσκιτικός ὁ ἱερεὺς Δημήτριος Λιόντος, μὲ τὸν κατάλευκον πώγωνα αὐτοῦ παρουσιάζει ὄψιν προφητικὴν καὶ βιβλικὴν. Καλοκάγαθος, πράος καὶ λίαν πιστὸς πρὸς τὸν Θεόν, προσέρχεται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν εἰς τὴν Ἱεράν ἡμῶν Μητρόπολιν, ἵνα λάβῃ τὰς εὐχὰς ἡμῶν καὶ τύχῃ τῆς ἰδιαιτέρας ἡμῶν προστασίας καὶ ἀντιλήψεως.

Διῆλθε βίον πλήρη δοκιμασιῶν καὶ ἀγῶνων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους ἡμῶν, ἀναπολεῖ δὲ πολλάκις κατὰ τὰς συζητήσεις αὐτοῦ τὰς ταλαιπωρίας, τὰς ὁποίας ἀντιμετώπισε τὸ Ἑλληνικὸν σοιχεῖον ἐν Ἠπείρῳ ἐκ μέρους τῶν Τουρκαλβανῶν. Αὐτὸς ὁ ἴδιος μετέσχευ ἐνεργῶς τῶν κατὰ καιροὺς γενομένων πρὸς ἀποτίναξιν τοῦ ζυγοῦ τῆς δουλείας ἐξορμήσεων, ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τῶν ἐνάστοτε Ἐπισκόπων Παραμυθίας. Λίαν ἱκανοποιημένος, ὅτι ηὐτύχησε νὰ ἴδῃ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Πατρίδος ἡμῶν, αἰσθάνεται ὑπερηφάνειαν, ὅτι συγκαταλέγεται μεταξὺ τῶν ἀγωνιστῶν τῆς ἐλευθερίας.

Παρὰ δὲ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ δὲν ἀπέλιπεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ διάθεσις τῆς παρακολουθήσεως οἰασδῆποτε ἐκκλησιαστικῆς κινήσεως τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μητροπόλεως, ὡσάκις δὲ συγκαλοῦμεν ἱερατικὰ συνέδρια τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου, προσέρχεται εἰς αὐτά, διαμένει ὁμοῦ μετὰ τῶν λοιπῶν ἱερέων εἰς τὸ Μητροπολιτικὸν μας Οἰκοτροφεῖον καὶ καθήμενος πλησίον τῆς ἑδρας τῶν παραδόσεων, ἀκροᾶται μετὰ πολλῆς προσοχῆς τῶν πρὸς τοὺς ἱερεῖς διδασκαλιῶν τῶν ὁμιλητῶν. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλ' ἀπευθύνει προσφώνησιν πρὸς αὐτούς, χαρακτηριστικῶς ἀναφέρων καὶ τὰ ἐξῆς «Θέλω, παρακαλῶ τὸν Θεόν, νὰ ζήσω διὰ ν' ἀπολαύσω, ὅσα οἱ σημερινοὶ ἱερεῖς ἀπολαμβάνουν ἐκ τοῦ στόματος τῶν Ἐπισκόπων αὐτῶν.

Δὲν ἐκάμφθην παρ' ὄλην τὴν ἡλικίαν μου, εὐχαριστῶ τὸν Θεὸν καὶ τὸν εὐγνωμονῶ, ὅτι πρὶν ἀπέλθω εἰς οὐρανοὺς, μοὶ ἐχάρισεν αὐτὴν τὴν ψυχικὴν χαρὰν νὰ παρακολουθῶ αὐτὰ τὰ σοφὰ καὶ θεῖα ῥήματα, μετὰ ὅποια εἰλικρινῶς λέγω, εὐφραίνεται ἡ ψυχὴ μου. Μακαρίζω τοὺς

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπομίτης Παραμυθίας κ. Τίτος, ἐν μέσῳ τοῦ Ἱεροκέρυκος τῆς Ἱ, Μητροπόλεως Ἀρχιμ. Τίτου Καράντζαλη καὶ τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου Δημητρίου Λιόντου, ἡλικίας 115 ἐτῶν.

πατέρας, ὅτι ἀπολαμβάνουν αὐτά, ἐνῶ ἡμεῖς ἐζήσαμεν ἀνάμεσα σὲ πολέμους, σκληροὺς ἀγῶνας, τρόμους καὶ φόβους καὶ δὲν εἶχομεν τὴν ἐλευθερίαν μας νὰ κινούμεθα, ὅπως σήμερον». Αὐτὰ καὶ πολλὰ ἄλλα ὁ ὑπερῆλιξ σεβάσμιος ἱερεὺς Δημήτριος Λιόντος λέγει, ὅσα-κις παρίσταται εἰς τὰ ἱερατικά μας συνέδρια.

Τοῦτον ἐκρίνομεν σκόπιμον, ὅπως τιμήσωμεν ἰδιαίτερος διὰ τὰς πολλὰς του πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Ἔθνος ὑπηρεσίας καὶ ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ πάντας τοὺς ἀγωνισθέντας ἱερεῖς τῆς

Θεοσώστου Μητροπόλεως ἡμῶν κατὰ τε τὸν παρελθόντα καὶ τὸν παρόντα αἰῶνα.

Οὕτω τῇ 1ῃ τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου ἐ.ε., πρώτη ἡμέρα τοῦ συγκληθέντος ἱερατικοῦ συνεδρίου τῆς Ἱ. ἡμῶν Μητροπόλεως, κατὰ τὴν Θεϊαν Λειτουργίαν, ἦν ἐτελέσαμεν ἐπὶ τῇ ἐναρξίᾳ αὐτοῦ ἐν τῷ καθεδρικῷ ναῷ τῆς πόλεως Παραμυθίας, συνειλιτούργησε καὶ ὁ ὑπερῆλιξ ἱερεὺς Δημήτριος Λιόντος, πρῶτος τῇ τάξει πάντων τῶν ἱερέων, ἐδέχθη δὲ παρ' ἡμῶν τὸ ὄφικιον τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου ἐν μέσῳ βαθείας συγκινήσεως, προσφωνήσεων καὶ ἀντιφωνήσεων τοῦ συμμετασχόντος ἱεροῦ κλήρου.

Τὴν φωτογραφίαν τούτου, ὡς καὶ τὴν γενομένην πρὸς αὐτὸν προσφώνησιν τοῦ Ἱεροκλήρυκος τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μητροπόλεως Ἀρχιμ. Τίτου Καράντζαλη, ἀποστέλομεν πρὸς δημοσίευσιν εἰς τὸν «Ἐφημέριον», ἵνα οὕτω γνωσθῇ ὁ ἱερεὺς Δημήτριος Λιόντος καὶ ἡ δρᾶσις αὐτοῦ εἰς ἅπαντα τὸν ἐφημεριακὸν κλῆρον τῆς Ἑλλάδος.

† Ὁ Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου ΤΙΤΟΣ

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ

Ὁ Παν. Ἀρχιμ. Τ. Καράντζαλης, Ἱεροκλήρυξ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου, κατὰ τὴν ἐναρξίν τοῦ Ἱερατικοῦ Συνεδρίου τῇ 1ῃ Σεπτεμβρίου 1964, προσεφώνησε τὸν Αἰδεσιμωτάτου Δημήτριον Λιόντον, ὑπερῆλικα (ἐτῶν 115,) κατὰ τὴν ἀπονομὴν αὐτοῦ τοῦ ὄφικιου τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου κ. Τίτου ὡς ἐξῆς:

«Στέφανος γερόντων πολυπειρία
καὶ τὸ καύχημα αὐτῶν φόβος Κυρίου».
(Σοφ.Σειρ. 25,6)

Πολυσεβαστέ μας Πάτερ Δημήτριε,

Ἐκ μέρους τῶν Αἰδεσιμωτάτων Πατέρων τῶν συγκροτούντων τὸ παρὸν Ἱερατικὸν Συνέδριον τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μητροπόλεως, σοὶ ἀπευθύνω τὰ ὀλόθηρα καὶ ἐγκάρδια ἡμῶν συγχαρητήρια ἐπὶ τῇ ἀπονομῇ τοῦ ὄφικιου τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου εἰς τὴν Αἰδεσιμότητά σου κατὰ τὴν ἐπίσημον ἐναρξίν τοῦ Ἱερατικοῦ μας Συνεδρίου παρὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας.

Ὁ Πανάγαθος Θεὸς σοὶ ἐ χάρισεν μακροζωίαν, σπανίζουσαν κατὰ τοὺς συγχρόνους καιροὺς. Ἡτύχησας νὰ ἱερατεύσῃς ἐπὶ 73 συναπτά ἔτη τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου εἰς ἐνορίαν λίαν ὀρεινὴν καὶ νὰ προσφέρῃς τὰς ὑπηρεσίας σου ἐν μέσῳ πολλῶν δοκιμασιῶν καὶ θλίψεων τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους.

Ἀποτελεῖς δι' ὅλους ἡμᾶς τοὺς μεταγενεστέρους τὴν ζῶσαν

παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πατρίδος ἡμῶν, αὐθεντικὴν πηγὴν τῶν ὄσων συνέβησαν εἰς τὴν παραμεθόριον αὐτὴν Μητροπόλιν καὶ τὴν Εὐάνδρον Ἡπειρον.

Εἰς χρόνους μακρὰς δουλείας, σὺ μὲ τὴν γενναϊότητα, τὸ σφρῖγος σου, τὴν πίστιν σου καὶ τὸν πατριωτισμὸν σου, διέσχίζεις σὰν ἀστραπὴ τὰ βουνὰ καὶ ἔδιδες τὸ παρὸν εἰς τοὺς ἐκάστοτε πρωταγωνιστὰς τῆς ἐλευθερίας αἰοιδίμους Ἱεράρχας τῆς Θεοσώστου Μητροπόλεώς μας. Ἦσο τὸ φόβητρον τῶν ἐχθρῶν τῆς Πατρίδος μας καὶ ὁ Θεὸς σὲ ἤξιωσε νὰ ζήσης καὶ νὰ ἴδῃς τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Ἔθνους καὶ τὴν ἀποτίναξιν τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ ἀπὸ τὰ μέρη αὐτὰ τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ Σεπτὸς μας Ποιμενάρχης δικαίως σοὶ ἀπένειμε τὸ ὄφρϊκιον τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου. Εἶναι ἡ ἀναγνώρισις τῶν πολιτίμων ὑπηρεσιῶν σου πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Πατρίδα. Σοὶ ἐκδηλώνομεν αἰσθήματα βαθυτάτου σεβασμοῦ, ἐκτιμῆσεως καὶ υἱικῆς ἀγάπης, βλέπομεν δὲ ἐφαρμοζόμενον εἰς τὴν Σεβασμίαν καὶ Ἱεράν Λευϊτικὴν μορφήν σου τὸ ρητὸν τῆς Σοφίας Σειράχ

«Στέφανος γερόντων πολυπειρία καὶ
τὸ κάγχημα αὐτῶν φόβος Κυρίου».

Πράγματι σὲ διακρίνει ἡ πολυπειρία καὶ ἡ βαθεῖα εὐλάβεια πρὸς τὸν Θεόν. Ἡ ἄκρα ἀγαθότης τῆς ψυχῆς σου, ἡ καλωσύνη σου καὶ ἡ ἀπέραντος ἀπλότης σου, μαρτυρεῖ, ὅτι μολονότι διήλθες τὸν βίον ἐνὸς αἰῶνος καὶ συνεπλήρωσες κατ' αὐτὰς τὴν δευτέραν δεκαετηρίδα τοῦ δευτέρου, ἐν τούτοις, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι δὲν ἐγήρασας, ἀφοῦ πεζοπορῶν ἐκ Βερενίκης μᾶς ἐπισκέπτεσαι εἰς τὴν πόλιν Παραμυθίας. Ἐξακολουθεῖς λοιπὸν καὶ τώρα, ὅπως εἶσαι, νὰ μᾶς διδάσκης καὶ νὰ ἀνυψώνης πρὸς τὰ ἄνω, ἐξείρων τὴν αἰωνιότητα μῆσα εἰς τὰ στενὰ ὄρια τοῦ χρόνου.

Δέξου λοιπὸν τὸν ἐγκάρδιον ἀσπασμὸν τῆς ἀγάπης μας, τὰ ὀλόθερμα συγχαρητήριά μας καὶ ὅλοι ὁμοῦ, ἄς ἐπιτρέψῃ ὁ Σεβασμιώτατος νὰ σοῦ ψάλωμεν «τὸ ν ἐὺ λ ο γ ο ὦ ν τ α καὶ ἄ γ ι ἄ ζ ο ν τ α ἡ μ ᾶ ς Κ Ὑ ρ ι ε φ Ὑ λ α τ τ ε εἰ ς π ο λ λ ἄ ἔ τ η».

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

Ἀπὸ 25.8.1964 ἕως 15.9.1964 ἐχορηγήθησαν παρὰ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. αἱ κάτωθι συντάξεις καὶ ἐφ' ἅπαξ βοηθήματα:

Πρεσβυτέρων Θεοδώρων Γιαννοπούλου, Ἱερός Μητροπόλεως Καλαβρύτων, γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 600. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 21.030. — Πρεσβυτέρων Ἐλένην Σοφικίτου, Ἱερός Μητροπόλεως Ἡλείας γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 600. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 14.605. — Πρεσβυτέρων Κυριακῆν Δρακοπούλου, Ἱερός Μητροπόλεως Ἡλείας, γ' μισθολογικῆς κα-

τηγορίας. Σύνταξις δρχ. 763. 'Εφ' άπαξ δρχ. 26.754. — Πρεσβυτέρων Ζαχαρούλαν Καλογρίδου, 'Ιερᾶς Μητροπόλεως Σύρου, δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 600. 'Εφ' άπαξ δρχ. 23.039. — Αιδεσιμ. Κυριαζῆν Γεώργιον, 'Ιερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας, γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 946. 'Εφ' άπαξ δρχ. 28.942. — Πρεσβυτέρων 'Αγγελικῆν Γ. Βλάχου, 'Ιερᾶς 'Αρχιεπισκοπῆς 'Αθηνῶν, α' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 754. 'Εφ' άπαξ δρχ. 41.307. — Πρεσβυτέρων 'Αθηνᾶ Τ. Μανωλοπούλου, 'Ιερᾶς 'Αρχιεπισκοπῆς 'Αθηνῶν, γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 749. 'Εφ' άπαξ δρχ. 27.941. — Αιδεσιμ. Κατσιφῆν 'Ηρακλῆν, 'Ιερᾶς 'Αρχιεπισκοπῆς 'Αθηνῶν, γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1179. 'Εφ' άπαξ δρχ. 29.061. — Αιδεσιμ. Πιπεριῆγον Κωνῶνον, 'Ιερᾶς 'Αρχιεπισκοπῆς 'Αθηνῶν, α' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 802. 'Εφ' άπαξ δρχ. 38.393. — Αιδεσιμ. Παπαδόπουλον 'Απόστολον, 'Ιερᾶς Μητροπόλεως Γρεβενῶν, δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1.023. 'Εφ' άπαξ δρχ. 23.715. — Αιδεσιμ. Καββαδῖαν 'Ιωάννην, 'Ιερᾶς Μητροπόλεως Κεφαλληνίας, δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 725. 'Εφ' άπαξ δρχ. 23.715. — Αιδεσιμ. Γράψαν Σωτήριον, 'Ιερᾶς Μητροπόλεως Λευκάδος, γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1.142. 'Εφ' άπαξ δρχ. 28.934.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αιδεσιμ. Τσιτρᾶν Νικ. Ξυνόβρυσιν - Βόλου. Σᾶς ἀπεστείλαμεν τὸ ὑπ' ἀριθμ. 15 τεῦχος. — Αιδεσιμ. Καρράκαστην Κων. Πάμφλιον - Θέρμιον Τριχωνίδος. Ἡ διεύθυνσις σας διωρθώθη καὶ τᾶς ἀποστέλλομεν τακτικῶς ὡς καὶ πρὶν τὰ τεύχη. — Αιδεσιμ. Νάσιον Νικολαον. Κ. Σκαφιδωτῆ Καναλακίου Πρεβέζης. Ἐγένετο ἡ διόρθωσις τῆς διευθύνσεώς σας. Εὐχαριστοῦμεν. — Αιδεσιμ. Καμαρᾶτον Στυλ. Πλωμάριον Λέσβου. Ἐγένετο ἡ μεταβολὴ εἰς τὴν διεύθυνσιν σας. — Αιδεσιμ. Καμπούρην Δημ. 'Αδελφικὸν Σερρῶν. Ἐγένετο ἡ ἀλλαγὴ εἰς τὴν διεύθυνσιν σας. Εὐχαριστοῦμεν. — Αιδεσιμ. Α. Π. Πρὸς ἄρσιν πάσης ἀμφισβητήσεως ἀντιγράφομεν ὀλόκληρον τὴν γ' παράγραφον τῆς ὑπ' ἀριθ. 83/1960 ἐγκυκλίου τοῦ Τ.Α.Κ.Ε., διὰ τῆς ὁποίας διευκρινίζεται τὸ τροποποιηθὲν ἄρθρον. Λέγει ἡ ἐγκύκλιος: «Κατὰ τὴν διάταξιν οἱ παρὰ τῷ Τ.Α.Κ.Ε. ἡσφαλισμένοι ἐφημέριοι, ἱεροδιάκονοι καὶ ἱεροψάλται δέον νὰ παραπέμπωνται ὑπὸ τοῦ οικείου Ἱεράρχου εἰς τὴν ἀναφερθεῖσαν Α/θμίον Ὑγειονομικὴν ἐπιτροπὴν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς διαδικασίας τῆς προβλεπομένης ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 57 παρ. β τοῦ Α.Ν. 2200/40 (απερ' Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων)», ἥτοι πρὸ τῆς παραπομπῆς αὐτῶν πρὸς ἐξέτασιν ὑπὸ δύο ἱατρῶν καὶ ἑνορκον βεβαίωσιν αὐτῶν. Ὅτω ἡ μὲν ἑνορκος βεβαίωσις ἐνώπιον Εἰρηνοδίκου δύο ἱατρῶν ὀριζομένων ὑπὸ τοῦ οικείου Ἱεράρχου θὰ ἀποτελῆ δικαιολογητικὸν τῆς παύσεως, χωρὶς νὰ θεμελιούται διὰ ταύτης καὶ μόνης δικαίωμα συνταξιοδοτήσεως, ἡ δὲ ἀπόφασις τῆς Α/θμίου Ὑγειονομικῆς Ἐπιτροπῆς, μετὰ τοῦ ὡς ἄνω δικαιολογητικοῦ τῆς παύσεως (τῆς ἐνόρκου βεβαίωσεως) θὰ θεμελιώσῃ δικαίωμα συνταξιοδοτήσεως». Βλέπεται λοιπὸν ὅτι ἔχι μόνον δὲν ἀντικατεστάθη ἡ διαδικασία τῆς ἐνόρκου βεβαίωσεως δύο ἱατρῶν ὑπὸ τῆς ἐξετάσεως τοῦ ἡσφαλισμένου ὑπὸ τῆς Ὑγειονομικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀλλὰ αἱ δύο αὐταὶ διαδικασίαι ὑφίστανται παραλλήλως. Ἐπομένως ἡ παραίτησις

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Βασ. Ἡλιάδης, Οἱ γάμοι τῶν νεαρῶν Βασιλέων τῆς Ἑλλάδος καὶ αἱ ἐκδηλώσεις τοῦ φιλοχρίστου λαοῦ. — **Εὐαγγέλου Θεοδώρου**, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης, Ἡ χριστιανικὴ πρόνοια φυλακῶν (Β'). — **Φωτίου Κόντογλου**, Ἡ ὄνος τοῦ Βαλαάμ ὀμιλοῦσα μὲ φωνὴν ἀνθρωπίνην. — **Θεοδόση Σπεράντσα**, Θανάσης Διάκος. — **Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Καλύβα**, Ἱεροκήρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος, Οἱ Σκλάβοι. — **Ἀρχιμ. Προκοπίου Παπαθεοδώρου**, Πλείότερον καὶ καθαρώτερον φῶς εἰς τὴν νεολαίαν μας. — **Ἀρχιμ. Φιλαρέτου Βιτάλη**, Ἱεροκήρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως, Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὡς κήρυξ τῆς ἀγάπης. — «Φιλοθέου Ἀδολεσχίας», Μέρος τέταρτον. Ψυχωφελεῖς ἐπιστάσεις ἀπὸ τοὺς «Ἀριθμούς», ὑπὸ **Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρως**. Ἀπόδ. **Θεοδόση Σπεράντσα**. — **Βασιλ. Μουστάκη**, Ἀπὸ τοὺς καιροὺς τῶν διωγμῶν. — **Μητροπολίτου Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου κ. Τίτου**, Πρωτοπρεσβύτερος Δημήτριος Λιόντος. — Εἰδήσεις τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. — Ἀλληλογραφία.

πρέπει νὰ ὑποβληθῇ μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς ἐνόρκου βεβαίωσης. Τοιαύτη ὑποβληθησομένη μετὰ τὴν ἐξέτασιν ὑπὸ τῆς Α/θμίου Ὑγειονομικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ πρὸ τῆς ἐξετάσεως ὑπὸ τῶν δύο ἰατρῶν, δυνατὸν νὰ δημιουργήσῃ μελλοντικὰ ἀνωμαλία. Κατὰ τὰ λοιπὰ εἴμεθα σύμφωνοι. — Αἰ δ ε σ. Ἀργύριον Εὐθυμίου, Ἐλαφόν. Ἡ ἀναγεγραμμένη εἰς τὴν ἐπιστολήν σας συγγένεια δὲν ἀποτελεῖ κώλυμα γάμου, ἐκ τῶν προβλεπομένων ὑπὸ τοῦ νόμου. Ἐπομένως ὁ γάμος τῶν ἐν λόγῳ προσώπων εἶναι ἐπιτρεπόμενος. Εἶναι δυνατὸν δηλαδὴ δύο ἀδελφαὶ νὰ τελέσουν γάμον μετὰξὺ δύο πρωτεξάδελφων. Διότι περὶ αὐτοῦ πρόκειται· ἐκτὸς ἐὰν δὲν ἀντελήφθῃμεν καλῶς τὴν ἐν τῇ ἐπιστολῇ σας ἀναφερομένην σχέσιν.

Ἀρχιμ. Φιλαρέτου Βιτάλη, Ἱεροκήρυκος Πρεβέζης

ΛΟΓΟΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΕΟΡΤΑΣ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΜΝΗΜΑΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ

Ἐγκρίσει - εὐλογία τῆς Ἱ. Συνόδου
Τόμ. Α', σελ. 320

Πωλεῖται παρὰ τῷ συγγραφεῖ (Πρέβεζαν)
καὶ εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα. Δρχ. 60.

Τύποις: Μονοτυπικὰ Συγκροτήματα — ΤΣΙΡΩΝΗ — Τηλ. 533.805

Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου: Γ. Σ. Χρυσάφης, Ἱασωνίδου 22, Σούρμενα